Strategia Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność Stowarzyszenia „Lokalna Grupa Działania – Przymierze Jeziorsko” na lata 2016-2023

SPIS TREŚCI

WYJAŚNIENIE SKRÓTÓW 4

I. CHARAKTERTYSTYKA LGD 5

1. Forma prawna i nazwa stowarzyszenia 5
2. Obszar. 5
3. Potencjał LGD. 6
3.2. Reprezentatywność LGD. 7
3.3. Poziom decyzyjny – Rada 8
3.4. Zasady funkcjonowania LGD. 9
3.5. Potencjał ludzki LGD. 10

II. PARTYCYPACYJNY CHARAKTER LSR. 11

III. DIAGNOZA – OPIS OBSZARU I LUDNOŚCI. 13

1. Położenie i warunki fizjograficzne. 13
2. Rolnictwo 14
3. Społeczeństwo. 15
3.2. Rynek pracy. 15
3.3. Edukacja. 16
3.4. Pomoc społeczna 17
3.5. Grupy defaworyzowane. 18
3.6. Organizacje pozarządowe. 19
3.7. Historia i kultura regionu. 20
3.8. Dostęp do lokalnej infrastruktury i usług 21
4. Gospodarka. 22
5. Produkty lokalne, tradycyjne, regionalne. 25
6. Turystyka. 25
7. Zasoby przyrodnicze i ochrona przyrody. 26
8. Specyfika i spójność obszaru. 27

IV. ANALIZA SWOT. 27

4.1 Analiza SWOT dla obszaru objętego LSR. 28
4.2. Wnioski z przeprowadzonych analiz – problemy i wyzwania rozwojowe. 30

V. CELE I WSKAŹNIKI. 32

5.1. Proces formułowania celów ogólnych, celów szczegółowych i przedsięwzięć dla potrzeb LSR. 32
5.2. Opis celów. 32
5.3. Opis planowanych przedsięwzięć. 45

VI. SPOSÓB WYBORU I OCENY OPERACJI ORAZ SPOSÓB USTANAWIANIA KRYTERIÓW WYBORU 46

1. Formy wsparcia operacji w ramach LSR. 46
2. Cel tworzenia procedur. 47

3. Zakres procedur. 48
4. Formułowanie kryteriów wyboru. 48
5. Informacja o realizacji projektów grantowych i operacji własnych. 49
VII. PLAN DZIAŁANIA. 49
VIII. BUDŻET LSR. 50
IX. PLAN KOMUNIKACJI. 51
X. ZINTEGROWANIE. 51
XI. MONITORING I EWALUACJA. 56
XII. STRATEGICZNA OCENA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO. 60
WYKAZ WYKORZYSTANEJ LITERATURY. 61
ZAŁĄCZNIKI DO LSR. 63
Załącznik nr 1 – Procedura aktualizacji LSR. 63
Załącznik nr 2 – Procedura dokonywania ewaluacji i monitoringu. 65
Załącznik nr 3 – Plan działania. 69
Załącznik nr 4 – Budżet LSR. 71
Załącznik nr 5 – Plan komunikacji. 72

WYJAŚNIENIE SKRÓTÓW

Biuro – Biuro Stowarzyszenia „Lokalna Grupa Działania – Przymierze Jeziorsko”

EFRR – Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego

EFRROW – Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich

EFS – Europejski Fundusz Społeczny

EFSI – Europejskie Fundusze Strukturalne i Inwestycyjne

LEADER – działanie LEADER w PROW 2014-2020

Leader – oś 4 Leader w PROW 2007-2013

LGD – Lokalna Grupa Działania

LSR – strategia rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność

OW – operacja własna

PG – projekt grantowy

PROW – Program Rozwoju Obszarów Wiejskich

Rada / RS – Rada Stowarzyszenia „Lokalna Grupa Działania – Przymierze Jeziorsko”

Rozporządzenie 1303/2013 – rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013r. ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006 (Dz. Urz. UE L 347 z 20.12.2013r., str. 320, z późn. zm.)

Rozporządzenie 1305/2013 – rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1305/2013 z dnia 17 grudnia 2013r. w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich przez Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) i uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1698/2005 (Dz. Urz. UE L 347 z 20.12.2013r., str. 487, z późn. zm.)

RLKS – rozwój lokalny kierowany przez społeczność, w przypadku EFRROW jest to działania LEADER

RPO – Regionalny Program Operacyjny

SW – Samorząd Województwa

SWOT – Mocne strony, słabe strony, szanse i zagrożenia

Ustawa o rozwoju lokalnym – ustawa z dnia 20 lutego 2015r. o rozwoju lokalnym z udziałem lokalnej społeczności (Dz. U. poz. 378)

UM – Urząd Marszałkowski

WZC – walne zebranie członków

Zarząd – Zarząd Stowarzyszenia „Lokalna Grupa Działania – Przymierze Jeziorsko”

I. CHARAKTERTYSTYKA LGD.

1. Forma prawna i nazwa stowarzyszenia.

Nazwa LGD: Stowarzyszenie „Lokalna Grupa Działania – Przymierze Jeziorsko”.
Forma prawna: stowarzyszenie specjalne - działa w szczególności na podstawie przepisów ustawy z dnia 7 kwietnia 1989 r. Prawo o stowarzyszeniach (Dz. U. z 2015 poz. 1393 z późn. zm.), ustawy z dnia 7 marca 2007 r. o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (Dz. U. z 2013 r. poz. 173 z późn. zm.), ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 (Dz. U. z 2015 r., poz. 349), ustawy z dnia 20 lutego 2015r. o rozwoju lokalnym z udziałem lokalnej społeczności (Dz. U. 2015 r., poz. 378).

2. Obszar.

Obszar działania Stowarzyszenia „LGD - Przymierze Jeziorsko” **który objęty będzie Strategią Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność, zwaną dalej LSR** tworzą **4 gminy**. Są to **Burzenin, Pęczniew, Sieradz** (obszar wiejski) **i Warta**. Położone są wokół Zbiornika Jeziorsko i wzdłuż rzeki Warty. Wszystkie gminy są spójne przestrzennie, co ukazuje poniższy rysunek.

Rysunek nr 1: Mapa obszaru Stowarzyszenia „Lokalna Grupa Działania – Przymierze Jeziorsko”.

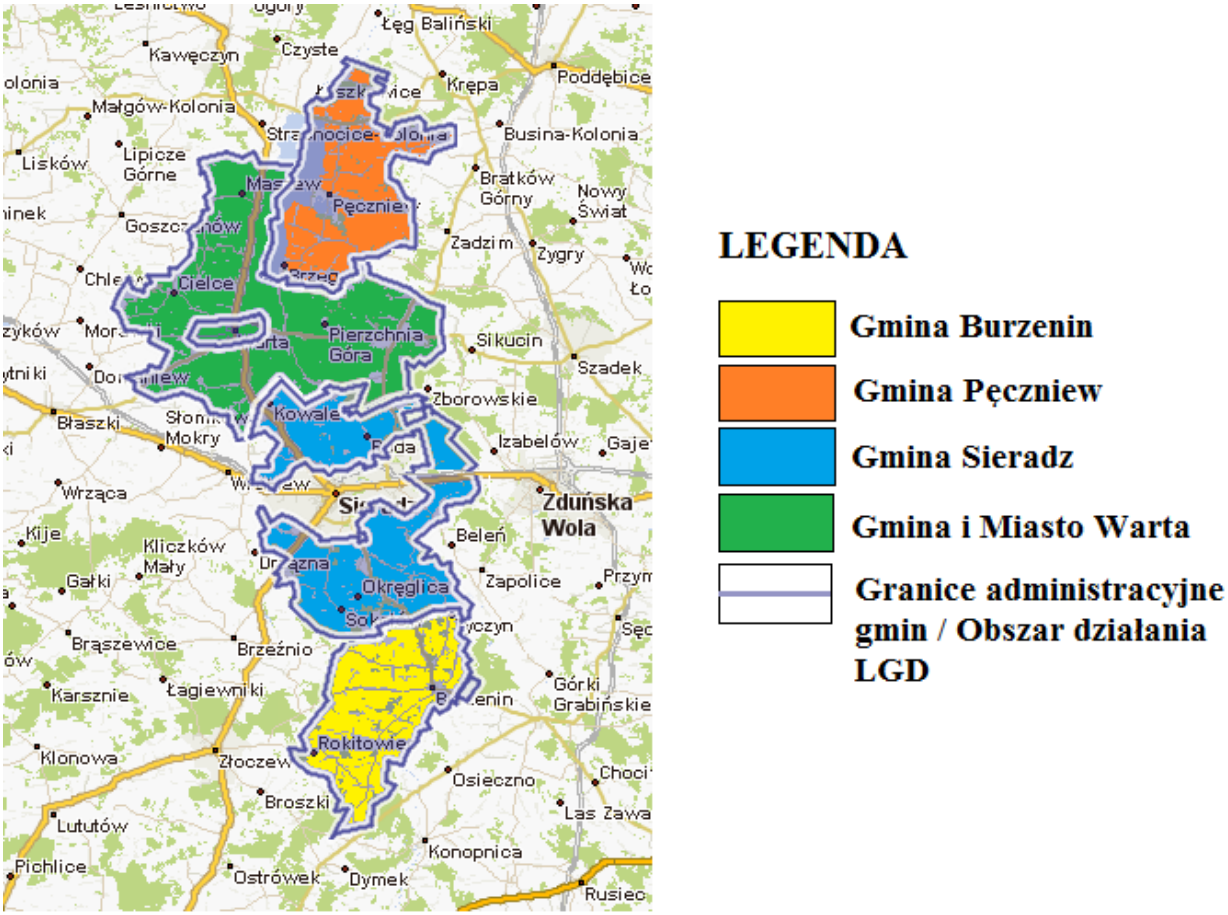

Źródło: Opracowanie własne.

Warto również podkreślić, iż obszar „LGD – Przymierze Jeziorsko” obejmuje teren spójny przyrodniczo, gospodarczo i historycznie. Przez wszystkie gminy przebiega trzecia co do długości w Polsce rzeka Warta. Na niej natomiast znajduje się największy w regionie łódzkim, a drugi co do wielkości w kraju zbiornik zaporowy Jeziorsko, którego powierzchnia wynosi 42,3 km^2 . Zbiornik jest niewątpliwie największa atrakcją turystyczną regionu nad który przybywają turyści z całego województwa.

Gminy z obszaru działania LGD administracyjnie przynależą do województwa łódzkiego. Burzenin, Sieradz i Warta przynależą do powiatu sieradzkiego, a Gmina Pęczniew do powiatu poddębickiego. Łączna powierzchnia obszaru działalności „LGD – Przymierze Jeziorsko” to **684 km^2**. Wielkość poszczególnych gmin przedstawia poniższa tabela.

Tabela nr 1: Obszar gmin partnerskich i ich udział procentowy w powierzchni LGD.

Nazwa Gminy	Powierzchnia w km²	% do powierzchni LGD
Burzenin	120	17,54%
Pęczniew	128	18,72%
Sieradz	182	26,61%
Warta	254	37,13%
Razem	**684**	**100%**

Źródło danych: Opracowanie własne na podstawie danych z GUS. Stan na dzień 31.12.2013r.

Liczba ludności obszaru LGD wynosi **32456 mieszkańców** (wg faktycznego miejsca zameldowania). Gęstość zaludnienia wynosi średnio 47,45 mieszkańców na 1 km². Do obszaru o najwyższej koncentracji ludności należy miasto Warta. Liczbę ludności w poszczególnych gminach przedstawia tabela.

Tabela nr 2: Liczba ludności w gminach objętych działaniem LGD na dn. 31.12.2013r.

Miasto/Gmina	Ludność	Udział %
Burzenin	5641	17,38%
Pęczniew	3522	10,85%
Sieradz	10400	32,04%
Warta	12893	39,73%
Suma	**32456**	**100%**

Źródło danych: Opracowanie własne na podstawie danych z GUS. Stan na dzień 31.12.2013r.

3. Potencjał LGD.

3.1. Opis sposobu powstania i doświadczenie LGD.

Stowarzyszenie „Lokalna Grupa Działania – Przymierze Jeziorsko” powołane zostało w celu działania na rzecz zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich oraz wzmacniania aktywności ludności wiejskiej (w tym kształtowania postaw przedsiębiorczych wspieranie działań kooperacyjnych w sektorze gospodarczym, rozwijanie potencjału turystycznego i rekreacyjnego obszaru, promocja aktywnego stylu życia, dbałość o dziedzictwo kulturowe, historyczne i przyrodnicze oraz wspieranie działalności organizacji pozarządowych).

Tworzenie Stowarzyszenia „Lokalna Grupa Działania – Przymierze Jeziorsko” zapoczątkowane zostało podpisaniem pod koniec 2004r. porozumienia o współpracy trzech gmin: Warty, Dobrej i Pęczniewa, położonych wokół Zbiornika Jeziorsko. Inicjatorami wspólnych przedsięwzięć zwieńczonych podpisanym porozumieniem był Burmistrz Gminy i Miasta Warta – Pan Jan Serafiński, Burmistrz Gminy i Miasta Dobra - Pani Maria Ochocka, a także Wójt Gminy Pęczniew – Pan Arkadiusz Mizera.

Cele które połączyły w/w partnerów przy tworzeniu Stowarzyszenia to przede wszystkim stworzenie modelu współpracy trzech sektorów (społecznego, gospodarczego i publicznego), aktywizacja społeczności lokalnej, organizacji społecznych, pracodawców i instytucji samorządowych na rzecz rozwoju lokalnego i promocji obszaru objętego działaniem LGD. Gmina Warta upoważniona „Porozumieniem”, jako lider projektu złożyła aplikację do Pilotażowego Programu Leader +, Schemat I. Po pozytywnej ocenie wniosku i podpisaniu umowy na współfinansowanie projektu przystąpiono do jego realizacji.

Grupa 40 osób przygotowywała Zintegrowaną Strategię Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz statut Stowarzyszenia. Za główne kierunki rozwoju obszaru objętego ZSROW przyjęto:

- wykorzystanie zasobów naturalnych i kulturalnych dla rozwoju turystyki,
- podnoszenie wartości produktów lokalnych dla rozwoju rolnictwa i przetwórstwa ekologicznego.

W warsztatach społecznych znaleźli się reprezentanci trzech sektorów: społecznego, gospodarczego i publicznego. Dzięki ich zaangażowaniu i aktywnej postawie opracowali Zintegrowaną Strategię Rozwoju Obszarów Wiejskich.

Po przeprowadzonych spotkaniach oraz konsultacjach społecznych zorganizowano spotkanie założycielskie Stowarzyszenia, na którym decyzją ogółu wyłoniono komitet założycielski LGD (35 członków). Na kolejnym spotkaniu, które było Walnym Zebraniem Członków wybrano Zarząd oraz Komisję Rewizyjną z zachowaniem wszelkich zasad budowania Lokalnej Grupy Działania. Jako formę prawną dla LGD wybrano stowarzyszenie, ponieważ ta forma otwiera możliwość członkostwa wszystkim zainteresowanym mieszkańcom. Na warsztatach LGD, spośród propozycji nazw LGD przedłożonych przez młodzież szkół ponadgimnazjalnych obszaru trzech gmin biorących udział w projekcie, wybrano nazwę – Stowarzyszenie „Lokalna Grupa Działania – Przymierze Jeziorsko”.

Wpis w Krajowym Rejestrze Sądowym LGD otrzymało **11 sierpnia 2006r. pod nr KRS 0000259483**, którego dokonał Sąd Rejonowy dla Łodzi Śródmieścia w Łodzi - XX Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego.

W latach 2007 – 2008 LGD realizowało Pilotażowy Program Leader + Schemat II. W ramach projektu przeprowadzone zostały szkolenia, warsztaty, ekspertyza strategii rozwoju turystyki, wyjazdy studyjne dla członków oraz partnerów LGD – zagraniczne, przygotowanie i druk publikacji (foldery, mapy, plakaty, ulotki), festyny, targi, wystawy i inne działania promocyjne na obszarze LGD.

30 lipca 2008r. na Walnym Zebraniu Członków przyłączono dwie kolejne gminy: Burzenin i Sieradz. Przedstawiciele nowo przyłączonych gmin posiadają doświadczenie zdobyte podczas realizacji na swoim obszarze Pilotażowego Programu Leader+, Schemat I.

W kolejnych latach przystąpiono do realizacji programu LEADER w ramach PROW na lata 2007-2013. Cele zawarte w LSR w głównej mierze ukierunkowane były na rozwój turystyki poprzez wykorzystanie zasobów naturalnych i kulturowych, wzrost jakości życia mieszkańców, a także podnoszenie świadomości oraz wspieranie inicjatyw ukierunkowanych na zachowanie podsiadanych zasobów przyrodniczych jednocześnie pozostając w korelacji z celami zawartymi podczas tworzenia się LGD. 29 maja 2015r. ze stowarzyszenie wystąpiła Gmina Dobra przenosząc się do LGD z woj. wielkopolskiego.

Budżet jakim dysponowało LGD w okresie PROW 2007-2013 wynosił 5.760.160,00 zł (z czego 4.514.720,00 zł z przeznaczeniem na nabory dla beneficjentów, 116.760,00 zł na przygotowanie i realizację projektów współpracy, 1.128.680,00 zł na funkcjonowanie LGD, nabywanie umiejętności i aktywizację). W ramach przeprowadzonych naborów 97 projektów otrzymało dofinansowanie. LGD w okresie PROW 2007-2013 zrealizowało 4 projekty współpracy w tym 3 międzynarodowe oraz 1 projekt krajowy.

Członkowie Zarządu Stowarzyszenia, którzy pełnią swoje funkcje od początku istnienia LGD posiadają bogate doświadczenie w pozyskiwaniu i realizacji projektów finansowanych ze źródeł zewnętrznych pozwalających na rozwój obszarów wiejskich. Aktywnie uczestniczą w życiu sektora społecznego na terenie gmin, które reprezentują. Ponadto angażują się w inicjatywy lokalne, a dzięki ich doświadczeniu i zaangażowaniu służą jako przykład do naśladowania dla innych mieszkańców w podejmowaniu oddolnych inicjatyw.

Podobnie gminy członkowskie wchodzące w skład stowarzyszenia, które również realizowały szereg operacji polegających na poprawie jakości życia mieszkańców oraz ich integracji. W latach 2006-2015 gminy realizowały projekty m.in. z programów SAPARD, ZPORR, RPO, EFS, PROW, itd. Część tych projektów była realizowana wspólnie jako partnerstwo tych gmin, a mniejsze projekty gminy realizowały indywidualnie.

W wyniku realizacji operacji w ramach wyżej wskazanych programów nastąpił rozwój lokalnej infrastruktury, m.in. wybudowano i zmodernizowano drogi, kanalizacje, wodociągi oraz obiekty użyteczności publicznej, takie jak: obiekty sportowe, kulturalne, rekreacyjne, świetlice i place zabaw czy też przeprowadzono rewitalizację kościołów oraz rynków w miejscowościach na obszarze LGD.

Doświadczone Stowarzyszenie „Lokalna Grupa Działania – Przymierze Jeziorsko” zamierza kontynuować swoją politykę w okresie 2016-2023, ukierunkowując się na promowanie aktywności mieszkańców w kształtowaniu rozwoju obszaru objętego LSR, wykorzysta specyficzne cechy obszaru. Ponadto bliskość przestrzenna, historyczna i społeczna będzie służyć wzmacnianiu potencjału kulturowego i społecznego mieszkańców obszaru.

Zbudowany model partnerstwa owocuje dobrą współpracą pomiędzy przedstawicielami poszczególnych sektorów, czego efektem były i będą realizowane projekty.

3.2. Reprezentatywność LGD.

W składzie członków Stowarzyszenia „LGD – Przymierze Jeziorsko” znajdują się osoby fizyczne oraz prawne – w tym przypadku gminy i organizacje pozarządowe (na podst. art. 15 ustawy z dn. 7 marca 2007r. o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na Rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich, Dz.U. z 2007r. Nr 64, poz. 427 z późn. zm.). Statut zakłada możliwość rozszerzania składu LGD.

LGD liczy 65 członków. Każdą gminę reprezentują przedstawiciele danego sektora tj. publicznego – gminy, społecznego – przedstawiciele organizacji pozarządowych, gospodarczego – rolnicy oraz przedsiębiorcy, a także przedstawiciele mieszkańców – osoby fizyczne.

„LGD – Przymierze Jeziorsko” jako stowarzyszenie jest organizacją otwartą na nowych członków, preferującą udział osób i organizacji działających na rzecz rozwoju obszaru. Skład członkowski LGD jest reprezentatywny dla lokalnej społeczności i uwzględnia przedstawicieli grup docelowych przedsięwzięć zaplanowanych do realizacji w ramach LSR.

Wykres nr 1: Procentowy udział poszczególnych sektorów Członków Stowarzyszenia.

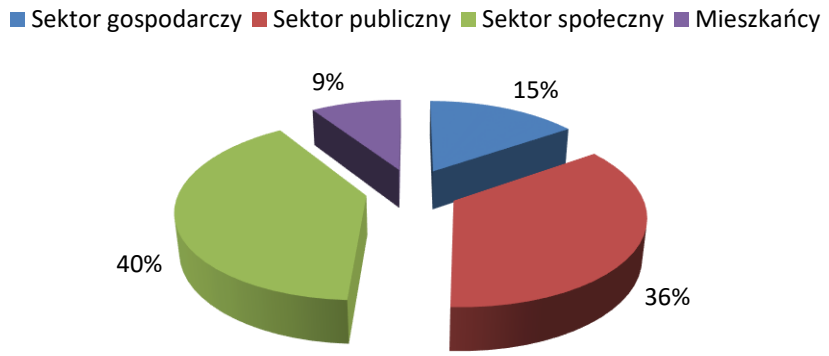

Źródło danych: Opracowanie własne na podstawie dokumentacji LGD.

Dzięki zapewnieniu reprezentacji wszystkich grup, ich współpraca przy tworzeniu LSR przełoży się na jej właściwe wdrożenie w przyszłych latach programowania.

LSR obejmuje m.in. działania na rzecz poprawy zatrudnienia i tworzenia miejsc pracy, przeciwdziałanie ubóstwu i wykluczeniu społecznemu oraz rozwój ekonomii społecznej. Dzięki reprezentacji sektora społecznego i przedstawicieli mieszkańców istnieje większe prawdopodobieństwo podejmowania oddolnych inicjatyw, które przyczynią się do realizacji wyznaczonych celów, przeciwdziałaniu wykluczeniu społecznemu, a także wspierania grup defaworyzowanych.

Grupami defaworyzowanymi wskazanymi w badaniach przeprowadzonych podczas konsultacji społecznych to osoby młode do 25 roku zwchodzące na rynek pracy oraz długotrwale bezrobotne.

Zakłada się, że w przypadku osób młodych po raz pierwszy podejmujących pracę, osób powyżej 50 roku życia oraz długotrwale bezrobotnych będą realizowane operacje z zakresu wzmacniania kapitału społecznego mające na celu pobudzenia aktywności oraz działania informacyjne w kierunku podejmowania działalności gospodarczej.

LGD przystępując do realizacji LSR stanie się animatorem przedsiębiorczości społecznej na terenie swojego działania. W związku z czym LGD podpisało listy intencyjne rozpoczynające współpracę z Powiatowymi Urzędami Pracy w Sieradzu i Poddębicach, GOPS w Burzeninie, Pęczniewie, Sieradzu i Warcie, by łatwiej docierać do osób wykluczonych społecznie - bezrobotnych z obszaru działania. Dodatkowo podjęta została współpraca z ŁODR Bratoszewice (o/Kościerzyn) w celu analizy obszaru pod kątem potencjalnych beneficjentów działań związanych z zakładaniem i rozwojem przedsiębiorczości. Ponadto, planujemy stworzyć **Forum Partnerstw Lokalnych** mające na celu promowanie idei partnerstwa, wspieranie współpracy pomiędzy partnerstwami oraz zbieranie i upowszechnianie wiedzy o istniejących partnerstwach. Zamierzamy również współpracować z ośrodkami wsparcia ekonomii społecznej oferującymi usługi animacji lokalnej, inkubacji podmiotów ekonomii społecznej i przedsiębiorstw społecznych oraz w miarę możliwości w obszarze wsparcia „biznesowego” dla firm społecznych.

3.3. Poziom decyzyjny – Rada.

Organem decyzyjnym Stowarzyszenia „LGD – Przymierze Jeziorsko” jest Rada Stowarzyszenia, która składa się z Przewodniczącego, 2 Wiceprzewodniczących oraz od 9 do 12 członków wybieranych i odwoływanych przez Walne Zgromadzenie Członków. W składzie Rady Stowarzyszenia znajduje się co najmniej 50% członków zwyczajnych, którzy posiadają doświadczenie w realizacji projektów z zakresu rozwoju obszarów wiejskich. Do wyłącznej kompetencji Rady Stowarzyszenia należy transparentny i sprawiedliwy wybór operacji, które mają być realizowane w ramach LSR. Podział składu Rady Stowarzyszenia ze względu na reprezentowane sektory:

- **Sektor publiczny – 4 osoby (28,58%),**
- **Sektor gospodarczy – 5 osób (35,71%),**
- **Sektor społeczny – 3 osoby (21,42%),**
- **Mieszkańcy – 2 osoby (14,29%).**

Skład ten jest reprezentatywny dla lokalnej społeczności i zapewnia taką reprezentację, że **ani władze publiczne, ani żadna pojedyncza grupa interesu, nie mają więcej niż 49% praw głosu w podejmowaniu decyzji przez organ decyzyjny.** Ten parytet musi być zachowany każdorazowo na etapie głosowania nad wyborem konkretnej operacji. Ponadto, w składzie Rady znajdują się przedsiębiorcy, kobiety, jedna osoba poniżej 35 roku życia, a udział sektora publicznego wynosi mniej niż 30%. W Biurze LGD będzie prowadzony „**Rejestr interesów członków Rady Stowarzyszenia**”. Do publicznej wiadomości będą podawane protokoły z posiedzeń Rady Stowarzyszenia zawierające informacje o wyłączeniach z procesu decyzyjnego, ze wskazaniem których wniosków wyłączenie dotyczy.

Podczas głosowania nad wyborem projektu dotyczącego podmiotu reprezentowanego przez danego członka Rady, jest on zobowiązany do wyłączenia się z głosowania. Nie dopuszcza się reprezentowania sektora społeczno-gospodarczego przez osoby związane z sektorem publicznym. Zakazuje się członkostwa reprezentacji członka z sektora społeczno-gospodarczego przez osoby powiązane służbowo z członkami z sektora publicznego oraz zakazuje się łączenia przez osoby fizyczne członkostwa w LGD z reprezentowaniem w niej osób prawnych.

Nie dopuszcza się upoważniania osób trzecich do udziału w podejmowaniu decyzji. Funkcje członków Rady mają być pełnione osobiście, tj. w przypadku osób fizycznych wybranych do Rady – przez te osoby, zaś w przypadku osób prawnych – przez osoby, które na podstawie dokumentów statutowych lub uchwał właściwych organów są uprawnione do reprezentowania tych osób prawnych.

Do publicznej wiadomości będą podawane protokoły z posiedzeń Rady zawierające informacje o wyłączeniach z procesu decyzyjnego, ze wskazaniem których wniosków wyłączenie dotyczy.

Członkowie Rady są zobligowani do uczestnictwa w programie szkoleń w zakresie oceny wniosków w celu podniesienia ich wiedzy i kompetencji oraz do weryfikowania w formie testu/ egzaminu wiedzy w zakresie zapisów LSR.

Zamierza się dyscyplinować członków Rady, którzy systematycznie nie biorą udziału w posiedzeniach lub też podczas dokonywania oceny wniosków nie stosują zatwierdzonych kryteriów (dokonują oceny w sposób niezgodny z treścią kryteriów oceny) poprzez zmiany w składzie Rady.

Dyrektor Biura jest osobą, której zadaniem jest czuwanie nad prawidłowym przebiegiem procesu oceny i wyboru operacji w ramach wdrażania LSR, poprawności dokumentacji i zgodności formalnej.

Szczegółowy opis kompetencji oraz funkcjonowania organu decyzyjnego zawarty jest w **Regulaminie Rady Stowarzyszenia „LGD – Przymierze Jeziorsko”.**

3.4. Zasady funkcjonowania LGD.

Zasady i procedury funkcjonowania Stowarzyszenia „Lokalna Grupa Działania – Przymierze Jeziorsko” zostały określone w Statucie uchwalonym w dniu 18 marca 2006r. **Władzami Stowarzyszenia są** następujące organy: **Walne Zebranie Członków, Zarząd Stowarzyszenia** (8 członków)**, Rada Stowarzyszenia** (organ decyzyjny – 14 członków) **oraz Komisja Rewizyjna** (4 członków).

Rysunek nr 2: Schemat funkcjonowania LGD.

.

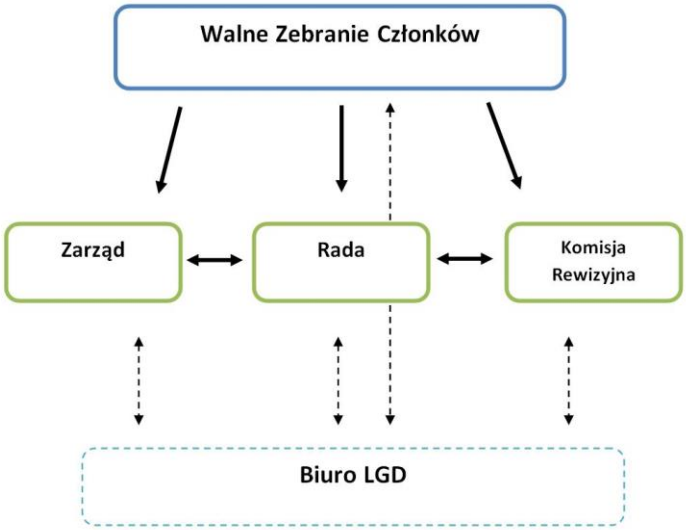

Źródło danych: Opracowanie własne.

Członkowie poszczególnych organów są wybierani spośród członków stowarzyszenia w głosowaniu jawnym przez Walne Zebranie Członków. Jedna osoba może wchodzić w skład tylko jednego z organów władzy LGD. Kadencja wszystkich władz trwa 3 lata. Członkowie Rady nie mogą pozostawać z członkami Zarządu oraz członkami Komisji Rewizyjnej w związku małżeńskim, ani też w stosunku pokrewieństwa i powinowactwa. Dokumentami regulującymi funkcjonowanie Stowarzyszenie „Lokalna Grupa Działania – Przymierze Jeziorsko” są:

- **Statut** – uchwalany i aktualizowany przez Walne Zebranie Członków. Minimalny zakres uregulowań zgonie z ustawą prawo o stowarzyszeniach oraz ustawą o rozwoju lokalnym. Organem nadzoru jest Marszałek Województwa Łódzkiego. Dodatkowym organem stowarzyszenia – odpowiedzialnym za wybór operacji - jest Rada. Statut określa kompetencje Rady i zasady reprezentatywności. Określenie Walnego Zebrania Członków jako organu kompetentnego w zakresie uchwalenia LSR i jej aktualizacji oraz kryteriów wyboru operacji. Statut zawiera

uregulowania dotyczące zachowania bezstronności członków organu decyzyjnego w wyborze operacji (w tym przesłanki wyłączenia z oceny operacji). Statut określa zasady nabywania i utraty członkostwa w LGD oraz w jej organach.

- **Regulamin Zarządu** – uchwalany i aktualizowany przez Walne Zebranie Członków. Regulamin określa szczegółowe zasady zwoływania i organizacji posiedzeń Zarządu oraz zasady protokołowania posiedzeń.
- **Regulamin Komisji Rewizyjnej** – uchwalany i aktualizowany przez Walne Zebranie Członków. Regulamin określa szczegółowe zasady zwoływania i organizacji posiedzeń Komisji, zasady prowadzenia działań kontrolnych oraz zasady protokołowania posiedzeń.
- **Regulamin Rady Stowarzyszenia** – uchwalany i aktualizowany przez Walne Zebranie Członków. Regulamin określa m.in.: szczegółowe zasady zwoływania i organizacji posiedzeń Rady, szczegółowe rozwiązania dotyczące sposobu wyłączenia członka z oceny operacji, szczegółowe zasady podejmowania decyzji w sprawie wyboru operacji (ocena wniosków).
- **Regulamin Walnego Zebrania Członków** – określa uchwalany i aktualizowany przez Walne Zebranie Członków.
- **Regulamin Biura LGD** – uchwalany i aktualizowany przez Zarząd. Regulamin określa zasady funkcjonowania Biura Stowarzyszenia „Lokalna Grupa Działania – Przymierze Jeziorsko”, ramowy zakres działania oraz kompetencji pracowników oraz inne postanowienia związane z działalnością Biura LGD.
- **Regulamin wynagradzania pracowników** – uchwalany i aktualizowany przez Zarząd, reguluje warunki wynagradzania za pracę, pozostałe świadczenia związane z pracą oraz zasady ich przyznawania.
- **Polityka rachunkowości** – uchwalana i aktualizowana przez Zarząd, główne kwestie w niej zawarte to ogólne zasady prowadzenia ksiąg rachunkowych oraz metody wyceny aktywów i pasywów oraz ustalania wyniku finansowego.

Wszystkie dokumenty regulujące funkcjonowanie LGD są podane do publicznej wiadomości w biurze oraz na stronie internetowej Stowarzyszenia. Każda aktualizacja dokumentów, które są przyjmowane przez Walne Zebranie Członków jest konsultowana z lokalną społecznością poprzez zamieszczanie projektów tych dokumentów na stronie internetowej i podczas obrad.

3.5. Potencjał ludzki LGD.

Od 2007r. funkcjonuje biuro LGD, które jest jednostką administracyjną i ma za zadanie kierowanie pracami organizacyjnymi i przygotowawczymi. Jego dogodne położenie, centralnie w stosunku do wszystkich gmin (członków LGD) umożliwia równomierny dostęp wszystkim mieszkańcom obszaru do informacji oraz prowadzonego przez nie doradztwa.

W biurze LGD zatrudnione są trzy osoby na stanowiskach: Dyrektor Biura, Specjalista ds. projektów oraz Księgowa.

Wykres nr 2: Schemat organizacyjny biura LGD.

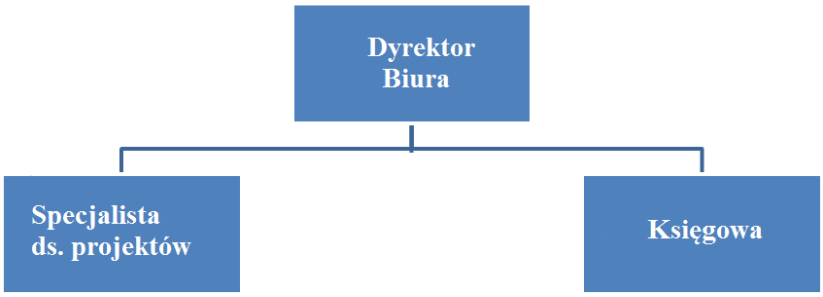

Źródło danych: Opracowanie własne na podstawie dokumentacji LGD.

- **Dyrektor Biura** – posiada 7,5 letnie doświadczenie pracy w LGD, odpowiedzialny za prawidłowe zarządzanie sprawami Stowarzyszenia w ramach posiadanych uprawnień i niezastrzeżonych do kompetencji innych organów Stowarzyszenia oraz Biurem.
- **Specjalista ds. projektów** – posiada 2,5 letnie doświadczenie pracy w LGD, odpowiedzialny za wsparcie doradcze dla mieszkańców terenu działania LGD, organizację i realizację wydarzeń informacyjno-promocyjnych, spotkań dotyczących aktywizacji mieszkańców oraz szkoleń dla organów LGD.
- **Księgowa** - posiada 8,5 letnie doświadczenie pracy w LGD, jest zobowiązana do prowadzenia księgowości Stowarzyszenia, według zasad określonych w stosownych przepisach o gospodarce finansowej i rachunkowości, przyjmując na siebie pełną odpowiedzialność w tym zakresie.

Wszyscy zatrudnieni pracownicy posiadają doświadczenie zdobyte podczas pracy w LGD w poprzednim okresie programowania. Jako osoby zaangażowane w opracowanie i realizację Lokalnej Strategii Rozwoju pracownicy posiadają niezbędną wiedzę do wdrażania i aktualizacji dokumentów strategicznych. Podział zadań pracowników, ich obowiązki i uprawnienia są szczegółowo określone w **Regulaminie Biura Stowarzyszenia „LGD – Przymierze Jeziorsko oraz opisie stanowisk**.

Wyżej wymienione dokumenty określają szczegółowo podział zadań pracowników biura, a także zapewniają adekwatność wymagań przypisanych poszczególnym stanowiskom do przewidzianych obowiązków. Wyznaczono także zadania w zakresie animacji lokalnej i współpracy, a także przewidziano metody ich pomiaru. Podobnie jak w przypadku Rady, **także dla pracowników biura zaprojektowany został odpowiedni plan szkoleń w celu ich ciągłego rozwoju, podnoszenia wiedzy i kwalifikacji.**

II. PARTYCYPACYJNY CHARAKTER LSR.

Partycypacyjny charakter LSR wynika z ciągłego zaangażowania wszystkich interesariuszy dokumentu w proces powstawania kluczowych zapisów strategii. Dlatego też w procesie opracowywania LSR, jako kluczowe – obok danych wynikających ze statystyki publicznej – uznawano informacje pochodzące z szerokich konsultacji społecznych, w których uczestniczyli przedstawiciele głównych grup istotnych z punktu widzenia realizacji zapisów dokumentu: przedstawiciele wspólnot samorządowych, mieszkańcy obszaru LGD, członkowie organizacji pozarządowych i grup nieformalnych, przedsiębiorcy oraz lokalni wytwórcy.

1. Opis metod angażowania społeczności lokalnej w przygotowanie LSR.

W poszczególnych etapach prac nad LSR wykorzystano różnorodne metody partycypacji, angażując tym samym możliwie szerokie spektrum uczestników.

ETAP 1 - Definiowania potrzeb i problemów (tzw. partycypacyjna diagnoza).
Wyzwania stojące przed społecznością lokalną, identyfikowane były w drodze analiz statystyki publicznej oraz poprzez następujące formy partycypacyjne:

1.1 Ankieta elektroniczna CAWI (Computer-Assisted Web Interview) – wspomagany komputerowo wywiad w formie ankiety on-line. Przygotowana w serwisie ankieta została upubliczniona na stronie internetowej LGD oraz profilu społecznościowym facebook. Mieszkańcy zidentyfikowali słabe i mocne strony obszaru LGD, a także potencjały oraz preferowane kierunki działania. Podsumowali także dotychczasową działalność LGD.

1.2 Ankieta audytoryjna – tożsama z ankietą elektroniczną, udostępniana w biurze LGD, miała na celu zebranie danych od możliwie szerokiego spektrum beneficjentów LSR. **Łącznie wypełniono 179 ankiet. Termin przeprowadzenia obu ankiet: sierpień-wrzesień 2015r.**

1.3. Konsultacje w biurze LGD – biuro jest miejscem, w którym interesariusze strategii mogli zapoznać się z materiałami informacyjnymi, złożyć swoje opinie i uwagi, przedyskutować z osobami odpowiedzialnymi za budowę strategii interesujące ich kwestie czy wypełnić ankietę. **Termin przeprowadzenia:** sierpień – listopad 2015r.

1.4. Otwarte spotkania warsztatowe (**informacyjno-konsultacyjne**), jako jedno z najczęściej stosowanych narzędzi partycypacyjnych. W spotkaniach mogli wziąć udział wszyscy zainteresowani obywatele. Udział wzięło 134 osoby. Terminy i miejsca spotkań: 10.08.2015 r. i 20.08.2015r. Warta, 11-12.08.2015 r. Pęczniew, 13.08.2015r. i 20.08.2015r. Burzenin, 19.08.2015r. Jeziory.

Grupa docelowa: przedstawiciele sektora publicznego, gospodarczego i społecznego, w tym mieszkańcy i organizacje pozarządowe z terenu danej gminy. **Efekt:** powstała diagnoza obszaru LGD, określono także słabe i mocne strony LGD (SWOT) oraz wstępną wersję celów LSR.

ETAP 2 - Identyfikacji grup docelowych strategii.
Grupy docelowe LSR identyfikowano głównie w początkowej fazie prac nad strategią poprzez kluczowe dla procesu następujące formy partycypacyjne:

2.1. Ankietę prowadzoną w formie elektronicznej **CAWI** (opis 1.1.)
2.2. Ankietę audytoryjną (opis 1.2.)
2.3. Konsultacje w biurze LGD (opis 1.3).
2.4. Otwarte spotkania warsztatowe (informacyjno-konsultacyjne) (opis 1.4.).

Grupa docelowa: przedstawiciele sektora publicznego, gospodarczego i społecznego, w tym mieszkańcy i organizacje pozarządowe z terenu danej gminy. **Efekt:** Zdefiniowane kluczowe grupy docelowe jako istotne w rozwoju LGD, w tym grupy defaworyzowane.

ETAP 3 - Określania celów i ustalania ich hierarchii.
Budowę celów wynikających ze zidentyfikowanych wyzwań oparto o:

3.1. Ankietę prowadzoną w formie elektronicznej **CAWI** (opis 1.1.)
3.2. Ankietę audytoryjną (opis 1.1.)
3.3. Konsultacje w biurze LGD (opis 1.3.)
3.4. Otwarte spotkania warsztatowe (informacyjno-konsultacyjne) - (6 spotkań w 6 gminach LGD) (opis 1.4)**,**
3.5. Otwarty nabór kart projektowych – interesariusze LGD zgłaszali przedsięwzięcia do realizacji na terenie LGD, jako odpowiedź na zidentyfikowane przez siebie problemy (wcześniej opracowano wzór fiszki). **Termin zbierania kart projektowych:** sierpień-listopad 2015 r. **Zebrano łącznie:** 95 kart projektowych.

Grupa docelowa: przedstawiciele sektora publicznego, gospodarczego i społecznego, w tym mieszkańcy i organizacje pozarządowe z terenu danej gminy. **Efekt:** Określone partycypacyjnie cele rozwoju, w tym w kontekście grup defaworyzowanych.

ETAP 4 - Poszukiwania rozwiązań, stanowiących sposoby realizacji strategii.
Adekwatność rozwiązań w kontekście faktycznych potrzeb społecznych zapewniono m.in. poprzez:

4.1. Otwarty nabór „kart projektowych” – zbiór fiszek projektowych od interesariuszy.
4.2. Konsultacje e-mailowe i telefoniczne z pracownikami LGD. Umożliwiały zadawanie pytań, przesyłanie propozycji związanych z LSR. **Terminy zbierania:** sierpień – listopad 2015.
4.3. Konsultacje pisemne: rolą zainteresowanych partnerów społecznych w tej metodzie było przygotowanie pisemnej odpowiedzi (komentarza czy uwag) do przedstawionego wcześniej dokumentu konsultacyjnego, który zamieszczony był na stronie LGD i do wglądu w biurze oraz podczas ewentualnych spotkań. Pisemne komentarze nadsyłane były głównie w wersji elektronicznej. **Terminy zbierania:** sierpień – listopad 2015r.
4.4. Grupa robocza – składała się z wyznaczonych przedstawicieli różnych sektorów społecznych poszczególnych gmin. Jej zadaniem w głównej mierze było konsultowanie poszczególnych etapów powstawania LSR.

Grupa docelowa: przedstawiciele sektora publicznego, gospodarczego i społecznego, w tym mieszkańcy i organizacje pozarządowe z terenu danej gminy. **Efekt:** Zdefiniowane przez interesariuszy pomysły/przedsięwzięcia rozwojowe, które zapewnią rozwój LGD w kontekście niwelowania czy zmniejszania barier/wykluczenia i wykorzystania potencjału obszaru i mieszkańców.

ETAP 5 - Formułowania wskaźników realizacji LSR, jako miar jej sukcesu.
Definiowanie wskaźników, stanowi:

5.1. Otwarty nabór „kart projektowych” (opis 4.1.). – zbiór fiszek projektowych od interesariuszy.
5.2. Konsultacje w biurze LGD (opis 1.3.) – spotkania po określeniu wstępnych działań oraz w trakcie konsultacji ostatecznego dokumentu – październik-listopad 2015r.
5.3. Konsultacje e-mailowe i telefoniczne (opis 4.2.) – konsultacje po opublikowaniu propozycji działań na stronie www. **Terminy zbierania:** listopad-grudzień 2015r.
5.4. Konsultacje pisemne (opis 4.3.) **Terminy zbierania:** listopad-grudzień 2015r.

Grupa docelowa: przedstawiciele sektora publicznego, gospodarczego i społecznego, w tym mieszkańcy i organizacje pozarządowe z terenu danej gminy. **Efekt:** Wskaźniki ustalone w oparciu o własne propozycje osób/podmiotów opisujących projekty oraz proponowane i opiniowane w drodze konsultacji

2. Podsumowanie.

Dane ewaluacyjne oraz z konsultacji społecznych przeprowadzonych na obszarze objętym LSR, które wykorzystane zostały do opracowania LSR, zostały każdorazowo zaprezentowane przy charakterystyce danego etapu.

Wnioski, propozycje i rekomendacje z poszczególnych etapów prac nad strategią analizowane były każdorazowo przez pracowników Biura LGD, grupy roboczej.

Zestawienie uwag i rekomendacji prowadzone przez Biuro LGD, sporządzane było w formie tabelarycznej uwzględniało: treść propozycji, zgłaszającego, decyzję LGD (tak, nie, do rozważenia w przyszłości), uzasadnienie w przypadku odrzucenia lub odroczenia włączenia do strategii.

Należy zauważyć, iż dołożono wszelkich starań, aby uspołeczniony proces opracowania strategii przełożył się na zaplanowanie działań adekwatnych do potrzeb i wykorzystania szans rozwojowych oraz większego włączenia społecznego mieszkańców. Różnorodność zastosowanych metod partycypacyjnych i prowadzonych działań włączających interesariuszy, stanowi istotny fundament, dla racjonalnie i ambitnie określonych celów, mających przyczynić się do poprawy jakości życia mieszkańców.

W procesie aktualizacji LSR uwzględniono konsultacje ze społecznością lokalną. Proces aktualizacji LSR został przedstawiony w **załączniku nr 1 – Procedura aktualizacji LSR**.

Niniejszy dokument nie został przygotowany przez podmiot zewnętrzny, a przez pracowników LGD po przeprowadzeniu konsultacji ze społeczeństwem. Poszczególne rozdziały LSR, zwierają informacje o źródłach danych z procesów partycypacyjnych.

III. DIAGNOZA – OPIS OBSZARU I LUDNOŚCI.

1. Położenie i warunki fizjograficzne.

Stowarzyszenie „Lokalna Grupa Działania – Przymierze Jeziorsko” obejmuje obszar leżący w centralnej Polsce oraz mieści się w północno-zachodniej części Województwa Łódzkiego w pobliżu drogi ekspresowej S8 oraz autostrad A1 i A2 co daje dobre połączenie z aglomeracją miejską. Gminy tworzące obszar działania Stowarzyszenia „LGD - Przymierz Jeziorsko” to Burzenin, Pęczniew, Sieradz (obszar wiejski) i Warta. Położone są nad Zbiornikiem Jeziorsko i wzdłuż rzeki Warty. Gminy te administracyjnie przynależą do województwa łódzkiego. Warta, Sieradz i Burzenin przynależą do powiatu sieradzkiego, Gmina Pęczniew do powiatu poddębickiego. Obszar „LGD - Przymierze Jeziorsko” graniczy z następującymi gminami: Błaszki, Brzeźnio, Goszczanów, Konopnica, Poddębice, Szadek, Turek, Widawa, Wróblew, Zadzim, Zapolice, Zduńska Wola, Złoczew, Miasto Sieradz.

Tereny leżące wokół zbiornika Jeziorsko i wzdłuż rzeki Warta charakteryzują się dużymi walorami przyrodniczymi i widokowymi z uwagi na ich urozmaicenie.

Obszar LGD posiada średnio urozmaiconą rzeźbę terenu określaną jako płasko równinną oraz nisko falistą i nisko pagórkowatą. Przeważająca część terenu jest położona na rozległych terenach równinnych. Na południowym i na zachodnim obszarze LGD rozciąga się strefa wzgórz i pagórków, które w odległości kilku kilometrów na południowy zachód osiągają 89 m n. p m. i stromo opadają ku dolinie Warty, dalej ku zachodowi wysokość pagórków dochodzi do 173 m n.p.m.

Warunki gruntowe omawianego terenu są dosyć zróżnicowane. Przeważają gleby o klasyfikacji V-VI. W produkcji roślinnej przeważa uprawa zbóż i ziemniaków (73,3% ogólnej powierzchni gruntów ornych). W dolinach cieków i lokalnych zagłębieniach terenu występują gleby hydrogeniczne - czarne żwiry i mady. Wykorzystywane są jako użytki zielone.

Tabela nr 4: Klasyfikacja gleb na obszarze LGD.

Wyszczególnienie gmin	Udział użytków rolnych w ogólnej powierzchni [%]	Klasyfikacja gleb [%]			
		II	III	IV	V, VI
Burzenin	82,33	-	12,71	31,41	55,88
Pęczniew	60,39	0,025	13,86	40,80	45,32
Sieradz	72,00	0,12	11,71	33,36	54,81
Warta	65,40	0,20	26,84	34,57	38,39
Średnio/ Ogólnie dla obszaru działania LGD	**70,03**	**0,345**	**65,12**	**140,14**	**194,40**

Źródło danych: Opracowanie własne na podstawie danych z gmin.

Jak wynika z powyższego zestawienia na terenie działania LGD występuję duży udział użytków rolnych w ogólnej powierzchni gmin, a także duże rozdrobnienie gospodarstw rolnych.

Szata roślinna jest bogata i urozmaicona, a jej zróżnicowanie jest związane głównie z naturalnymi warunkami siedliskowymi i sposobem gospodarowania. Grunty leśne zajmują wprawdzie średnio 16,5% ogólnej powierzchni obszaru, ale sporo jest drobnych zadrzewień ostojowych, obsadzeń dróg i cieków oraz pojedynczych drzew. Występujący drzewostan zdominowany jest przez sosny i brzozy. Na omawianym terenie znajdują się obszary chronionego krajobrazu: *„Nadwarciański Obszar Chronionego Krajobrazu”, Rezerwat Leśny „Półboru”, Park Krajobrazowy Międzyrzecza Warty i Widawki.*

Na terenie objętym LSR występują udokumentowane **złoża**: kruszywa naturalnego - piaski, żwiry: (Ligota, Szczwano, Warta), wapieni (Majaczewice) oraz węgla brunatnego (obszar Gminy Burzenin). Wielkości zasobów są różne.

Klimat związany jest z napływającymi znad północnego Atlantyku i basenu Morza Śródziemnego masami powietrza. Amplitudy temperatur są tutaj nieco mniejsze od przeciętnych w Polsce, zima jest dosyć chłodna (średnia temperatura stycznia – 2,3°C), ale niezbyt długa (około 85 dni), z nietrwałą szatą śnieżną. Dłuższe (około 97 dni) i ciepłe jest lato (+18,1°C w lipcu). Charakterystyczna dla tej części Polski jest niezbyt duża liczba dni pochmurnych (około 112). Przeciętna długość okresu wegetacyjnego wynosi ok. 225 dni, a średnie roczne opady - w granicach 570 mm nie przekraczają poziomu 600 mm.

Obszar położony jest w całości, w dorzeczu rzeki Warty. Pozbawiony jest większych, naturalnych zbiorników wodnych, pewne fragmenty wysoczyzny zasobne są jednak w oczka wodne a dno doliny Warty obfituje w wypełnione wodą starorzecza. Środkową część obszaru zajmuje zbiornik wodny Jeziorsko, powstały w wyniku spiętrzenia wód Warty. Środkową część obszaru zajmuje zbiornik wodny Jeziorsko, powstały w wyniku spiętrzenia wód Warty.

2. Rolnictwo.

Obszar objęty LSR ma charakter rolniczy. Rolnictwo jest podstawowym źródłem utrzymania ludności w większości gmin LGD. Użytki rolne niemal w całości są w posiadaniu rolników indywidualnych. Tereny użytkowane rolniczo zajmują 45254 ha, co stanowi 66% całkowitej powierzchni.

Tabela nr 5: Podział powierzchni użytków rolnych na obszarze LGD.

Lp.	Gmina	Powierzchnia użytków rolnych	Grunty orne	Sady	Łąki	Pastwiska
1.	Burzenin	7996	6303	45	1104	544
2.	Pęczniew	7754	5893	43	1241	577
3.	Sieradz	13083	9873	67	2154	989
4.	Warta	16421	13271	91	2009	1050
ŁĄCZNIE		**45254**	**35340**	**246**	**6508**	**3160**

Źródło danych: Opracowanie własne na podstawie danych z GUS. Stan na dzień 31.12.2013r.

Znaczny udział użytków rolnych, wpływa na rozwój rolnictwa. W strukturze władania gruntów przeważa sektor indywidualnych gospodarstw. **W strukturze agrarnej przeważają gospodarstwa małe (1-5 ha) i średnie (5-10 ha).** Struktura upraw jest zdominowana wskaźnikiem bonitacyjnym gleb. Największy areał zajmuje uprawa zbóż i ziemniaków. Przeważającymi gatunkami są żyto i żyto ozime. Następnie owies i mieszanki zbożowe. Uprawa pszenicy odbywa się na obszarach występowania gleb o najwyższych klasach. W produkcji zwierzęcej dominuje trzoda chlewna, bydło i drób. Gleby o mniejszej przydatności rolniczej wykorzystywane są do produkcji warzyw i owoców miękkich. Warzywa uprawiane są w gruncie jak i pod osłonami. Produkowane owoce i warzywa sprzedawane są na giełdach rolnych w Łodzi, Kaliszu i Wrocławiu. Produkty rolne trafiają do przetwórni również poprzez pośredników skupujących je bezpośrednio od rolników.

Dominacja gruntów rolnych i leśnych odgrywa ważną rolę gospodarczą i środowiskową, kształtując charakter krajobrazu, a obszary leśne stanowią także ważny czynnik kreowania zachowań społecznych, poprzez ich funkcję rekreacyjną. Ponadto, rolnicy unowocześniają swoje gospodarstwa poprzez zakup środków trwałych oraz modernizację budynków gospodarczych. W związku z tym, iż ten dział gospodarki należy do wrażliwych, następuje również powolny rozwój agroturystyki i związana z tym produkcja zdrowej, tradycyjnie wytwarzanej żywności.

Z ewaluacji własnej LGD okresu realizacji podejścia LEADER w latach 2007-2013 wynika , że wniosków z obszaru na skorzystanie ze środków Unii Europejskiej na działanie: „Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej” mogło być więcej. W wyniku ogłaszanych konkursów tylko 1 beneficjent zrealizował operację w tym zakresie. **Wynika z tego, że warunki programu 2007-2013 nie były na tyle atrakcyjne, aby rolnicy przechodzili na działalność pozarolniczą. Obecny program, w postaci premii ryczałtowych stwarza doskonały instrument do tworzenia nowych firm, szczególnie wśród młodego, wykształconego pokolenia rodzin rolników.**

3. Społeczeństwo.

3.1. Demografia.

Ludność obszaru objętego LSR wynosi **32456 osób** w tym 16219 mężczyzn i 16237 kobiet (dane GUS na koniec 2013 roku). Dane wykazują **ujemny przyrost naturalny** wyrażony wskaźnikiem **-27,25** dla obszaru LGD. Sieć osiedleńczą tworzy 167 miejscowości z czego status miasta posiada tylko Warta. **Niemal 90% populacji LGD zamieszkuje w osadnictwie wiejskim,** a pozostałe 10% to mieszkańcy miasta Warta (3337 mieszkańców), które jest największym skupiskiem ludności w regionie. Średnia gęstość zaludnienia wynosi 47 osób na km^2.

Rozpatrując **strukturę wiekową** ludności, **najliczniejszą grupę** stanowią **osoby w wieku 70 lat i więcej** (3565 osób), **drugą w kolejności stanowią osoby w wieku 20-24 lata**, a najmniej liczną grupę stanowią **osoby w wieku 85 lat i więcej** (667 osoby), chociaż liczba mieszkańców w tej grupie wiekowej zwiększyła się na przestrzeni ostatnich pięciu lat (w 2007 roku – 527, w 2009 roku – 557 osób, w 2011 roku – 629 osób). W strukturze wiekowej obszaru LGD przeważa ludność w **wieku produkcyjnym – 20150 osób**. Liczba ludności w **wieku przedprodukcyjnym wynosi 6133 osób**, a liczba ludności w **wieku poprodukcyjnym 6173** osób (dane GUS na koniec 2013 roku).

Wykres nr 3: Struktura wieku ludności obszaru LGD.

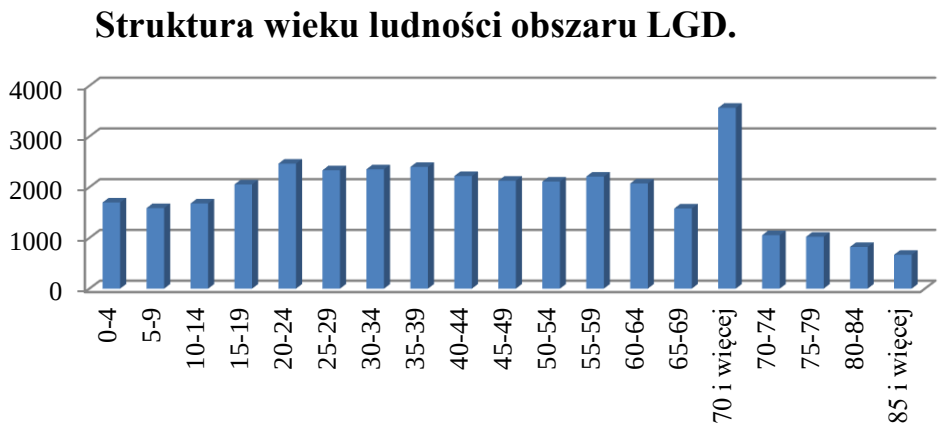

Źródło danych: Opracowanie własne na podstawie danych z GUS. Stan na dzień 31.12.2013r.

Należy jednak nadmienić, że w okresie 2007 – 2013 następowała tendencja spójna z trendami krajowymi dotycząca starzenia się społeczeństwa: **zmniejsza się udział grupy w wieku przedprodukcyjnym** (2007r. – 6871 osób), **na korzyść grupy w wieku poprodukcyjnym** (2007r. - 5870). **Istotnym wskaźnikiem starzenia się populacji jest udział ludności w wieku 50-69 lat, który w 2007 roku wyniósł 7235 osób, natomiast w 2013 było to już 9426 osób.** Obszarem działalności adresowanej do tej grupy powinno być szczególne wsparcie poprzez zwiększanie ich kwalifikacji i umiejętności oraz danie możliwości zakładania własnej działalności gospodarczej co wiążę się z powstawaniem **lokalnie nowych miejsc pracy** dla mieszkańców.

Niekorzystny wpływ na liczbę ludności powiatu mają ruchy migracyjne, głównie ludzi młodych i wykształconych. O ile migracja wewnątrz, w obrębie gmin LGD zmienia tylko strukturę miejsca zamieszkania, o tyle migracje zewnętrzne do innych powiatów, województw i za granicę powodują odpływ ludności.

3.2. Rynek pracy.

W latach 2007 – 2013 na obszarze LGD wzrosła liczba osób pracujących. Na obszarze objętym LSR w 2013r. zatrudnionych było 3371 osób (według danych GUS na dzień 31.12.2013r.), w tym 1556 kobiet.

Wśród zatrudnienia dominuje drobna przedsiębiorczość jednoosobowa lub rodzinna. Rolniczy charakter gmin powoduje, że cześć ludzi pracuje w rolnictwie, bądź dodatkowo, poza innym wykonywanym zawodem, utrzymuje gospodarstwa rolne. Specyfikę lokalnego rynku pracy kształtują również aspekty turystyczne. Oprócz rolniczych gospodarstw rozwijają się zakłady gastronomiczne i gospodarstwa agroturystyczne. Publiczne instytucje generujące miejsca pracy to głównie urzędy gmin, szkoły, MOPS, itp. Natomiast liczba bezrobotnych zarejestowanych wg płci na dzień 31.12.2013r. wynosi **2075 osób** (*Burzenin: 431, Pęczniew: 236, Sieradz: 562, Warta: 846*) – w tym 942 kobiety i 1133 mężczyzn.

Wykres nr 4: Liczba osób pracujących na obszarze LGD na przestrzeni lat 2007-2013.

Źródło danych: Opracowanie własne na podstawie danych z GUS.

Od 2008r. stopa bezrobocia liczona jako wskaźnik procentowy liczby bezrobotnych do zawodowo czynnych stale wzrasta. Wskaźnik relacji liczby zarejestrowanych bezrobonych (*2075 osób*) **do liczby osób w wieku produkcyjnym** (*20150 osób*) na obszarze działania LGD wynosi **10,3%** (*Dane: GUS, stan na dzień 31.12.2013r.).*

Wykres nr 5: Wskaźnik bezrobocia obszaru LGD na przestrzeni lat 2007-2013.

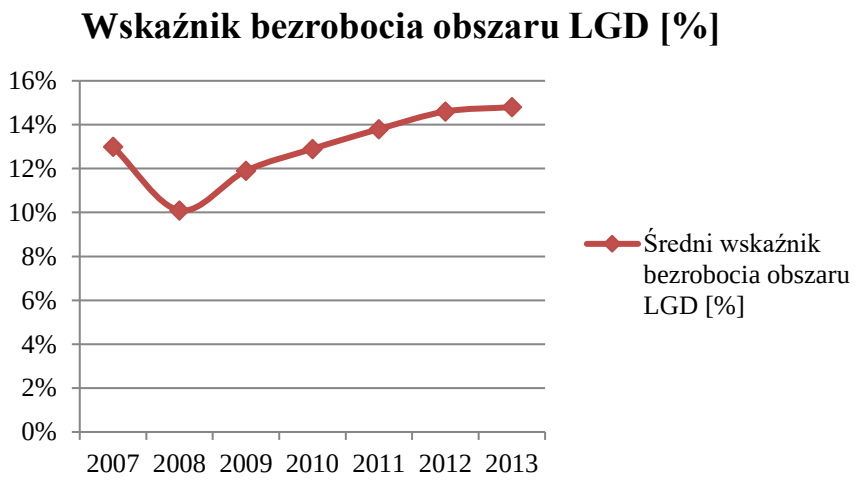

Źródło danych: Opracowanie własne na podstawie danych z GUS.

Według szacunku GUS na koniec grudnia 2013 r. stopa bezrobocia była równa 14,8 %, co przewyższa wskaźnik województwa łódzkiego – 14,1% i kraju – 13,4%. W strukturze lokalnego bezrobocia dominują osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym oraz gimnazjalnym i poniżej. Dużą grupę wśród bezrobotnych stanowią także osoby z grupy wiekowej **24 lata i mniej** oraz **25-34.**

3.3. Edukacja.

Na terenie objętym LSR znajduje się dobrze rozwinięta **infrastruktura oświatowa**, umożliwiająca stosunkowo łatwy dostęp do placówek oświatowych. Szkoły oferują dzieci i młodzieży kształcenie ogólne. W roku szkolnym 2013/14 na obszarze LGD działało 19 szkół podstawowych, 8 gimnazjów, 1 szkoła ponadgimnazjalna.

W gminach tworzących obszar LGD występuje **utrudniony dostępem do edukacji przedszkolnej.** Wychowaniem przedszkolnym zajmują się tylko 4 placówki. Jest to problem z punktu widzenia rodziców, którzy nie mają możliwości pozostawiania dzieci pod odpowiednią opieką wychowawczą, co uniemożliwia im swobodne podjęcie pracy.

Tabela nr 6: Liczba przedszkoli i szkół na obszarze LGD.

Lp.	Gmina	Przedszkola	Szkoły podstawowe	Gimnazja	Szkoły ponadgimnazjalne
1.	Burzenin	2	2	1	0
2.	Pęczniew	1	2	1	0
3.	Sieradz	0	5	1	0
4.	Warta	1	10	4	1
ŁĄCZNIE		**4**	**19**	**8**	**1**

Źródło danych: Opracowanie własne na podstawie danych z GUS. Stan na dzień 31.12.2013r.

Wspomnieć należy, że nie we wszystkich gminach funkcjonują oddziały przedszkolne. Gminą, która nie posiada takiej placówki jest Sieradz. Ponadto w Warcie funkcjonuje publiczny Zakład Szkół Specjalnych dla dzieci i młodzieży upośledzonej. Kadra tam pracująca przygotowana jest do pracy z osobami upośledzonymi i niepełnosprawnymi. We Warcie również działa jedyna na obszarze szkoła ponadgimanzjalna – Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych w Warcie, gdzie prowadzone jest liceum ogólnokształcące oraz zasadnicza szkoła zawodowa.

W latach 2007-2013 w gminach objętych Strategią **współczynniki skolaryzacji netto dla szkół podstawowych spadł**. Oznacza to, że do tych szkół w danej gminie uczęszcza mniej dzieci w wieku typowym dla tych etapów kształcenia. Jest to również tendencja obserwowana zarówno w Polsce jak i województwie łódzkim **(starzenie się społeczeństwa).**

3.4. Pomoc społeczna.

Mieszkańcy gmin tworzących obszar LGD częściej korzystają z pomocy społecznej niż średnio w województwie o czym świadczy udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem. W sumie **ze wsparcia pomocy społecznej korzysta ok. 14% mieszkańców gmin wchodzących w skład LGD** (ponad 8% w woj. łódzkim).

Wykres nr 6: Przyczyny przyznawania pomocy społecznej (liczba osób korzystających).

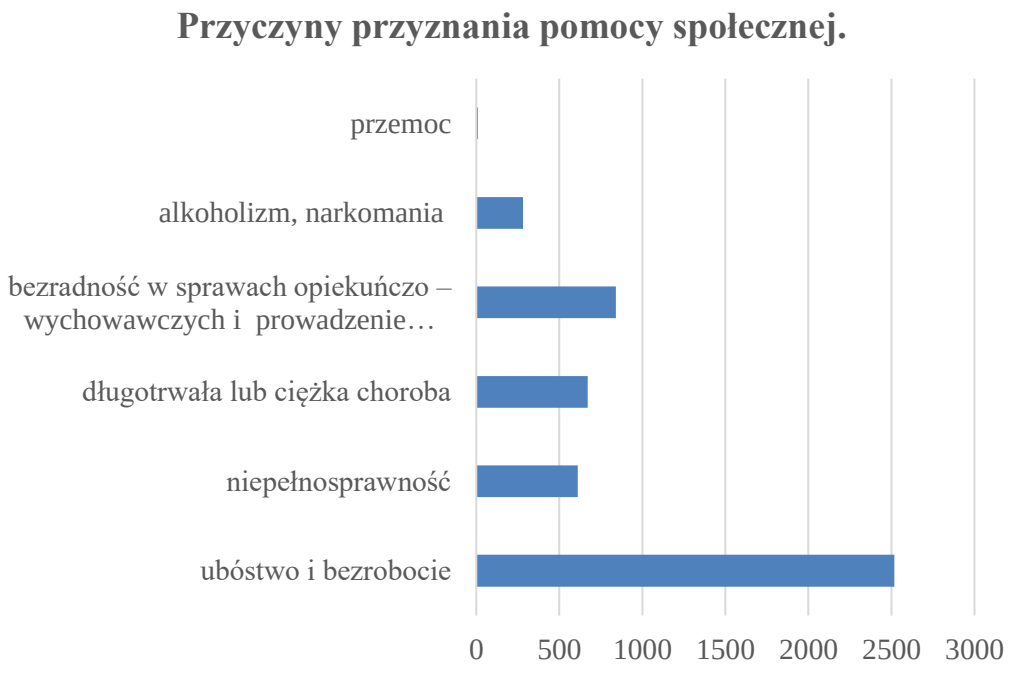

Źródło danych: Opracowanie własne na podstawie danych z GOPS/MOPS. Stan na dzień 31.12.2013r.

Najczęstszym powodem przyznawania pomocy społecznej na obszarze objętym LSR jest ubóstwo i bezrobocie. Z tego powodu w roku 2013 wg danych GUS udzielono wsparcia 4523 osobom (w tym 1395 rodzinom). Niewątpliwie zjawisko ubóstwa jest ściśle skorelowane z problemem bezrobocia, co dodatkowo generuje emigrację zarobkową mieszkańców powiatu.

Pomoc społeczna jest realizowana przez miejsko-gminny i gminne ośrodki pomocy społecznej. W sieci pomocy społecznej na terenie powiatu swoje miejsce zajmują również Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Warcie, Dom Pomocy Społecznej dla Dorosłych w Biskupicach oraz Gminne Komisje Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Na terenie LGD przedsiębiorczość społeczna jest słabo rozwinięta. Dotychczas nie funkcjonuje żadna spółdzielnia socjalna.

3.5. Grupy defaworyzowane.

Na obszarze LGD występują grupy osób defaworyzowanych wśród, których klasyfikuje się grupy wykluczone, grupy będące w trudnej sytuacji/położeniu na rynku pracy, czy też grupy problemowe na rynku pracy. Są to w głównej mierze grupy osób związanych z tzw. „wtórnym” (drugorzędnym, pobocznym) rynkiem pracy, gdzie fluktuacja zatrudnienia jest bardzo wysoka, warunki pracy (wynagrodzenie, podnoszenie kwalifikacji itd.) zdecydowanie gorsze, a okresy bezrobocia częstsze (wielokrotne bezrobocie) i/lub dłużej trwające (długotrwałe bezrobocie).

Tabela nr 7: Charakterystyka bezrobocia obszaru LGD.

Nazwa Gminy	Długotrwale bezrobotni	Bezrobotni do 25 roku życia	Bezrobotni powyżej 50 roku życia	Bezrobotni niepełnosprawni
Burzenin	262	129	75	14
Pęczniew	138	73	39	12
Sieradz	262	151	96	30
Warta	490	246	164	37
RAZEM	**1152**	**599**	**374**	**93**

Źródło danych: Opracowanie własne na podstawie danych z PUP.

Z przeprowadzonych badań określono, że na obszarze LGD występują następujące grupy osób defaworyzowanych:

- **Osoby długotrwale bezrobotne – problem bezrobocia jest jednym z głównych problemów występujących na obszarze LGD** na którym mieszka **1152** osób długotrwale bezrobotnych. **Wsparcie tej grupy ze strony programu LEADER powinno być ukierunkowane na rozszerzenie i wzbogacenie oferty zajęć specjalistycznych tj. kursy komputerowe, warsztaty przedsiębiorczości – podczas, których uczestnicy pozyskaliby podstawy wiedzy niezbędnej do założenia i prowadzenia własnej działalności gospodarczej.**
- **Osoby młode wchodzące na rynek pracy – niewątpliwym problemem borykającym się z bezrobociem są również młodzi ludzie po raz pierwszy wchodzący na rynek pracy.** Na obszarze LGD mieszka **599** osób, którzy ze względu na brak rozwiniętej sieci przedsiębiorstw i rolniczy charakter obszaru młodzi ludzie mają utrudniony dostęp do miejsc pracy, a co za tym idzie migrują do dużych ośrodków miejskich. Dlatego też należy objąć ich szczególnym wsparciem głównie ukierunkowanym na zakładanie własnej działalności gospodarczej.
- **Osoby bezrobotne powyżej 50 roku życia** – na obszarze „LGD – Przymierze Jeziorsko” mieszka **374** osób bezrobotnych w wieku powyżej 50+. Część osób z tej grupy defaworyzowanej zrzeszona jest w grupach nieformalnych (koła lub kluby seniorów) i działają na rzecz swoich członków poprzez organizację imprez integracyjnych, wyjazdów i spotkań finansowanych ze składek. Na obszarze LGD brakuje ofert pracy dla doświadczonych osób niedostosowanych poziomem kwalifikacji do dynamicznie zmieniającego się rynku pracy. Dlatego trzeba podnosić ich kwalifikacje, wiedzę poprzez spotkania informacyjno-konsultacyjne, warsztaty aktywizujące, szkolenia z zakresu prowadzenia własnej działalności gospodarczej. Ponadto brakuje również oferty ze sfery wspomagającej samorealizację zgodnie z ich zainteresowaniami.

Można wywnioskować, że problem bezrobocia jest znaczącym zjawiskiem. Z przedstawionej charakterystyki wynika, że celem powinna być likwidacja bezrobocia, ekonomiczny rozwój obszaru, a co za tym idzie walka z ubóstwem. Celem jest również zachęcanie potencjalnych przedsiębiorców do lokowania swoich siedzib na obszarze i zasilania budżetów gmin, co pośrednio wpłynie na rozwój obszaru i poprawę jakości życia mieszkańców.

Badania ankietowe przeprowadzone przez LGD w ramach ewaluacji na losowo wybranych mieszkańcach obszaru wskazują, że oferta powinna być skierowana na wszystkie wymienione wyżej grupy defaworyzowane, aby proces integracji w miejscowości jak i na obszarze był realizowany kompleksowo. Proces integracji powinien realizować potrzebę społeczną w postaci organizacji szkoleń, warsztatów, zajęć , wydarzeń , imprez uwzględniających różne zainteresowania i pasje ludzi, wykorzystując istniejąca bazę obiektów publicznych.

W okresie realizacji LEADER 2007-2013 w ramach ogłaszanych przez LGD konkursów wyremontowano lub doposażono ponad 35 obiektów użyteczności publicznej. Nie oznacza to, że baza nie wymaga dalszego wzbogacania, ale następne działania powinny już wynikać z konkretnych potrzeb pod zdefiniowane na etapie pomysłu zajęcia.

Do rozwiązania problemu braku długofalowych zajęć w świetlicach jest między innymi potrzeba wyszkolonych ludzi, którzy mogli by prowadzić interesujące, długofalowe zajęcia dla różnych grup społecznych, kształtując lokalny proces integracji społecznej, równocześnie wzmacniając więź z miejscem zamieszkania, a pozostałe w wyniku tej działalności zespoły, koła zainteresowań, produkty artystyczne, itp. na odpowiednio wysokim poziomie tworzyły by markę lokalna obszaru.

Wykorzystanie różnorodnych obiektów powstałych w minionym okresie i tych zaplanowanych do realizacji w latach 2016-2023 do procesu integracji społecznej, realizowanego w różnych formach i ukierunkowanych na włączenie grup defaworyzowanych powinno stanowić odzwierciedlenie w celach LSR przyczyniając się do zintegrowania rozwarstwionego mentalnie i materialnie społeczeństwa obszaru. **Sytuacja społeczności zamieszkującej obszar LGD wymaga podjęcia interwencji. Działania w tym zakresie mogą zostać wsparte ze środków PROW 2014-2020.**

3.6. Organizacje pozarządowe.

Zakres działania organizacji pozarządowych funkcjonujących na obszarze Stowarzyszenia „LGD – Przymierze Jeziorsko” jest podobny. Skupiają się na tematyce dotyczącej krzewienia kultury, sportu, integracji i aktywizacji społecznej w tym współpracy z seniorami i młodzieżą. Występują też organizacje miłośników danego terenu oraz pracujące nad rozwojem gminy/wsi czy rolnictwa. Dzięki ogromnemu potencjałowi tych organizacji aktywnie uczestniczą one w procesie integracji społecznej i budowaniu lokalnej marki regionu.

Głównymi animatorami kultury i tradycji są Stowarzyszenia Kobiet Aktywnych, Koła Gospodyń Wiejskich oraz Ochotnicze Straże Pożarne (*Tabela nr 8: Organizacje i instytucje działające na obszarze LGD*).

Tabela nr 8: Organizacje i instytucje działające na obszarze LGD.

Gmina	Stowarzyszenia Kobiet Aktywnych i Koła Gospodyń Wiejskich	Ochotnicze Straże Pożarne	Inne organizacje
Burzenin	20	11	• Związek Kombatantów Rzeczpospolitej i Byłych Więźniów Politycznych. • Chór im S. Moniuszki. • Chór młodzieżowy „Schola”. • Stowarzyszenie Przyjaciół Burzenina. • Młodzieżowa orkiestra dęta w Burzeninie. • Zespół pieśni dawnej ze Szczawna. • Kluby sportowe (3).
Pęczniew	0	9	• Zespół Pieśni Ludowych „Sobótki”. • Zespół Pieśni Dawnej „Jarzębina”. • Ludowy Zespół Śpiewaczy „Lubolanki”. • Ludowy Zespół Sportowy. • Ludowy Klub Sportowy „Sazan Pęczniew”. • Stowarzyszenie „MY-Dla Pęczniewa”. • Stowarzyszenie seniorów „Bliżej siebie”. • Stowarzyszenie „Bieg nad Jeziorskiem”. • Stowarzyszenie Rozwoju Wsi Brzeg.
Sieradz	16	17	• Zespół Obrzędowy w Chojne. • Kluby sportowe (4).

Warta	18	18	• Polskie Towarzystwo Turystyczno – Krajoznawcze. • Klub Turystyki Wodnej Warta. • Koło PZW Jeziorsko. • PZW Sandacz w Warcie. • Koło łowieckie św. Huberta. • Ludowy Zespół Śpiewaczy „Jezioranki”. • Kapela z Warty. • Chór męski „Lutnia” w Warcie. • Klub sportowy Jutrzenka – Warta. • Fundacja „Zespół Pałacowo-Parkowy w Małkowie”. • Stowarzyszenie Na Rzecz Rozwoju Dzieci i Młodzieży „RTG Duszy”.
Łącznie	**60**	**68**	**31**

Źródło danych: Opracowanie własne na podstawie danych z gmin.

To dzięki osobom działającym od dawna w tych organizacjach kultywowane są nadal stare tradycje i obrzędy najważniejsze to te, które pokazują tradycje ziemi sieradzkiej: „Wesele”, „Dyngus”, „Majówki”, „Przebierańcy Ostatkowi”, „Piyrzocha”, ”Sobótki”, „Podkoziołek”, „Chojeńskie Herody”, „Andrzejki”.

Organizacje nieformalne głównie KGW, koła, kluby, itp. po rejestracji w KRS zaczęły korzystać ze środków europejskich. Duża ilość organizacji zaadaptowała swoje miejscowe świetlice wiejskie służące jako miejsca spotkań lokalnej społeczności. Jednak problemem jest wciąż spora liczba miejscowości, która nie posiada takich miejsc przez co lokalne społeczności stają się bierne i pasywne, a także mają utrudnione możliwość integracji między sobą. Szansą dla nich są fundusze europejskie w nowej perspektywie PROW 2014-2020.

Organizacje w miarę możliwości organizują imprezy kultywujące historię i tradycje regionu, warsztaty rozwijające umiejętności, itp. inicjatywy społeczne. Bardzo często przy organizacji tych wydarzeń współpracują one z samorządami. Problemem jednak jest brak funduszy gminnych na tego typu eventy przez co na obszarze działania LGD brak jest oferty spędzania wolnego czasu szczególnie dla osób młodych i powyżej 50 roku życia.

Obecna forma finansowania w postaci grantów umożliwi jeszcze większe zaangażowanie organizacji do tworzenia lokalnych inicjatyw, angażujących społeczność lokalną, niwelując postawę roszczeniową i bierność mieszkańców obszaru, co będzie prowadzić do integracji społeczeństwa, a także wyłaniać wśród mieszkańców nowych lokalnych liderów. **Działalność LGD w nowym okresie programowania będzie ukierunkowywała te organizacje na pielęgnacje tradycji, organizacje imprez lokalnych, kultywowanie tradycji kulinarnych, a także włączenie społeczne nieaktywnych do tej pory miejscowości.**

3.7. Historia i kultura regionu.

Obszar Stowarzyszenia „LGD – Przymierze Jeziorsko”, to obszar mający historię i dziedzictwo kulturowe, związane z zabytkami i przyrodą, także terenem wiejskim. **Ważnym elementem struktury kulturowej są obiekty architektury i budownictwa wpisane do rejestru zabytków. W rejestrze zabytków wpisane jest 54 pozycji zabytków nieruchomych. Część tych zabytków została wyremontowana z funduszy unijnych w okresie 2007-2013, ale nadal są duże potrzeby tym zakresie. Jest to nasze dziedzictwo kulturowe, o które musimy dbać dla przyszłych pokoleń.**

Ciekawym miejscem, które prezentuje historię i kulturę regionu jest działające Muzeum Miasta i Rzeki Warta PTTK. Znajdują się tu eksponaty związane z gospodarką rolną, rzemiosłem, kulturą, ważnymi osobistościami lokalnymi, ludową obrzędowością oraz działalnością ludności podczas II wojny światowej.

Wysoka tożsamość obszaru LGD przejawia się także między innymi dużą liczbą twórców ludowych czy także **zespołów ludowych i śpiewaczych**. Zespoły te jednak często nie posiadają wystarczających środków na zakup strojów i odpowiedniego wyposażenia instrumentalno -technicznego. Twórcy ludowi reprezentują wszystkie gminy naszego obszaru oraz różnorodne kierunki w sztuce takie jak: haft, koronkarstwo, wycinankarstwo czy wikliniarstwo prezentując się na licznych wystawach, targach i kiermaszach

Ważną rolę w rozwoju edukacji i kultury na obszarze działania LGD stanowią 2 domy kultury, tj. Warckie Centrum Kultury w Warcie i Gminny Dom Kultury w Burzeninie oraz 4 biblioteki, tj. Miejska i Gminna Biblioteka Publiczna w Warcie (wraz z 7 filiami), Gminna Publiczna Biblioteka w Pęczniewie, Gminna Publiczna Biblioteka w Burzeninie oraz Gminna Publiczna Biblioteka w Sieradzu z/s Charłupi Małej. Placówki te są jednocześnie punktami edukacji informatycznej, posiadają czytelnie internetowe, są inicjatorami i organizatorami wydarzeń kulturalnych na swoim terenie. Niektóre z nich są obiektami zabytkowymi, a przez to zaniedbanymi i zniszczonymi wymagających dużych nakładów finansowych.

Podobnie sprawa ma się w przypadku innych obiektów związanych z zachowaniem lokalnego dziedzictwa kulturowego, są to m.in. kościoły, kaplice, itp., które ze względu na dość małą liczebność parafii nie mogą sobie pozwolić na kosztowne remonty, odnowienia i przebudowy.

Na obszarze LGD wzrasta zainteresowanie kulturą fizyczną. Na naszym obszarze działa 14 klubów sportowych. Coraz więcej mieszkańców na własną rękę uprawia jogging, nordic walking czy aerobic. Brak jest jednak odpowiedniej infrastruktury sportowej. Brakuje siłowni, hal sportowych, kortów, ścieżek nordic walking, itp.

Badania ankietowe na mieszkańcach wykazały potrzebę rozwoju infrastruktury sportowej, rekreacyjnej oraz poprawy stanu zabytków na obszarze działania LGD.

3.8. Dostęp do lokalnej infrastruktury i usług.

3.8.1. Sieć drogowa.

Sieć drogowa obszaru „LGD – Przymierze Jeziorsko” składa się z dróg krajowych (droga nr 12 - gm. Sieradz, nr 83 - gm. Sieradz i Warta) wojewódzkich (droga nr 478 relacji: Rzymsko – Księża Wólka – Krępa, nr 479 relacji: Dąbrówka – Sieradz – Poddębice, nr 480 relacji: Sieradz – Burzenin – Widawa, nr 710 relacji: Błaszki – Łódź), powiatowych i gminnych. Drogi powiatowe i gminne mają łączną długość 468,07 km (*Tabela nr 10: Sieć drogowa na obszarze LGD*). Wśród dróg gminnych nawierzchnie bitumiczne stanowią jedynie ok. 30%. Dominują drogi gruntowe, żwirowe, piaskowe i tłuczniowe.

Tabela nr 10: Sieć drogowa na obszarze LGD.

Gmina	Długość dróg powiatowych [km]	Długość dróg gminnych [km]
Burzenin	54,80	57,30
Pęczniew	53,00	40,46
Sieradz	52,8	46,51
Warta	69,87	93,33
RAZEM	**230,47**	**237,60**

Źródło danych: Opracowanie własne na podstawie danych z gmin.

Ze względu na słaby stan dróg na obszarze działania dojazd mieszkańców do niektórych obiektów infrastruktury społecznej, szkół, kościołów, świetlic wiejskich jest bardzo utrudniony, dlatego też w ramach przyszłych działań w ramach PROW 2014-2020 zamierza wspierać się inicjatywy związane z poprawą ich stanu w celu podniesienia jakości życia mieszkańców obszaru działania „LGD – Przymierze Jeziorsko.

3.8.2. Sieć wodociągowa i kanalizacyjna.

Długość czynnej sieci wodociągowej w gminach LGD w 2013r. wyniosła 605,9 km, sieci kanalizacyjnej 131,2 km. Z sieci wodociągowej średnio na terenie LGD korzysta 78,6% ludności, z sieci kanalizacji 17,3%.

Tabela nr 9: Długość sieci oraz % osób korzystających z sieci wodociągowej i kanalizacyjnej.

Gmina	Długość czynnej sieci wodociągowej [km]	Wodociągi [%] osób korzystających	Długość czynnej sieci kanalizacyjnej [km]	Kanalizacja [%] osób korzystających
Burzenin	121,6	77,7%	5,3	12,9%
Pęczniew	103,0	79,3%	0,9	5,3%
Sieradz	134,6	80,6%	110,6	30,7%
Warta	246,7	76,6%	11,4	20,1%
RAZEM/ ŚREDNIO	**605,9**	**78,6%**	**131,2**	**17,3%**

Źródło danych: Opracowanie własne na podstawie danych z GUS. Stan na dzień 31.12.2013r.

4. Gospodarka.

Na obszarze LGD do końca grudnia 2013r. prowadziło działalność gospodarczą **2040 podmioty gospodarki narodowej wpisanej do rejestru REGON** (*Tabela nr 11: Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGION wg wybranych sekcji*).

Dominuje działalność w sektorze prywatnym, którego udział wynosi 96,5 % ogólnej liczby podmiotów, z czego 82% to osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. **Obecny program w postaci 70% dofinansowania dla przedsiębiorców rozwijających działalność gospodarczą stwarza doskonały instrument do tworzenia nowych miejsc pracy i walki z bezrobociem.**

Sektor publiczny zdominowany jest przez podmioty użyteczności publicznej: administrację, edukację, opiekę zdrowotną i pomoc społeczną oraz działalność związaną z kulturą, rozrywką i rekreacją.

Znacząca liczba podmiotów gospodarczych sektora prywatnego wskazuje na dużą aktywność gospodarczą ludności w wieku produkcyjnym. Największa przedsiębiorczość występuje w sektorze prywatnym (*Tabela nr 11: Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON i Tabela nr 12: Podmioty gospodarki narodowej według sektorów własnościowych*).

Udział podmiotów z poszczególnych sekcjach PKD wskazuje, że najwięcej przedstawicieli podmiotów gospodarczych znajduję się odpowiednio w **sekcji G** (handel i naprawy samochodów - 606 podmiotów), **sekcji F** (budownictwo - 334 podmiotów), **sekcji C** (przetwórstwie przemysłowym - 379 podmiotów) i **sekcji H** (transport i gospodarka magazynowa - 319 podmiotów). Prawie 96% przedsiębiorstw tego sektora to mikroprzedsiębiorstwa zatrudniające do 9 pracowników (*Tabela nr 13: Liczba pomiotów gospodarczych według wielkości zatrudnienia*).

Przedsiębiorczość rozwija się przede wszystkim w kilku miejscowościach poszczególnych gmin, tj. Burzenin, Strumiany, Pęczniew, Chojne, Charłupia Mała, Grabowiec, Warta (*Tabela nr 14: Ważniejsze podmioty gospodarcze regionu*).

Dochód podatkowy gminy na 1 mieszkańca na obszarze działania Stowarzyszenia „LGD – Przymierze Jeziorsko” wynosi średnio **866,28 zł** (*Burzenin: 811,83 zł, Pęczniew: 923,10 zł, Sieradz: 1021,86 zł, Warta: 708,31 zł*).

Na przestrzeni lat 2007-2013, zauważyć można niewielką, ale stałą tendencję wzrostową w sektorze prywatnym (w 2010 r. - 1853 podmioty), a w sektorze publicznym (w 2010r. - 69 podmiotów). Wniosek wynikający z tych analiz to powolny, ale stały rozwój gospodarczy regionu.

Ze względu na dominujące walory przyrodnicze i krajobrazowe obszaru wydaje się, że tworzenie jak i rozwój działalności gospodarczej powinien wykorzystać technologie chroniące naturalne środowisko zarówno w dziedzinie energii odnawialnych jak i nowoczesną myśl technologiczną do ochrony środowiska w działalności gospodarczej.

Tabela nr 11: Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON wg wybranych sekcji.

Gmina	Ogółem	Rolnictwo i leśnictwo	Przemysł	Budownictwo	Handel, naprawa pojazdów samochodowych	Transport i gospodarka magazynowa	Zakwaterowanie i gastronomia	Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	Obsługa rynku nieruchomości
Burzenin	365	16	25	77	123	26	4	8	5
Pęczniew	212	8	21	25	65	16	5	2	-
Sieradz	663	26	78	133	201	27	17	10	14
Warta	800	45	81	99	217	45	13	19	8
OBSZAR LGD	**2040**	**95**	**205**	**334**	**606**	**114**	**39**	**39**	**27**

Źródło danych: Opracowanie własne na podstawie danych z GUS. Stan na dzień 31.12.2013r.

Tabela nr 12: Podmioty gospodarki narodowej według sektorów własnościowych.

Gmina	Ogółem	Sektor publiczny	Sektor prywatny	Osoby prawne i jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej						Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą
				razem	w tym					
					spółki handlowe		spółki cywilne	spółdzielnie	fundacje stowarzyszenia org. społeczne	
					razem	w tym z udz. kap. zagr.				
Burzenin	365	13	352	59	3	-	12	1	20	306
Pęczniew	212	10	202	48	6	-	4	1	22	164
Sieradz	663	11	652	116	21	2	28	2	23	547
Warta	800	37	763	202	27	4	42	6	68	598
OBSZAR LGD	**2040**	**71**	**1969**	425	57	6	86	10	133	1615

Źródło danych: Opracowanie własne na podstawie danych z GUS. Stan na dzień 31.12.2013r.

Tabela nr 13: Liczba pomiotów gospodarczych według wielkości zatrudnienia.

Gmina	0-9		10-49		50-49		250 i więcej	
	2007	2013	2007	2013	2007	2013	2007	2013
Burzenin	350	360	9	5	1	0	0	0
Pęczniew	253	201	9	10	1	1	0	0
Sieradz	566	634	26	22	7	7	0	0
Warta	682	762	36	36	4	2	1	0
RAZEM/ ŚREDNIO	**1851**	**1957**	**80**	**73**	**13**	**10**	**1**	**0**

Źródło danych: Opracowanie własne na podstawie danych z GUS. Stan na dzień 31.12.2013r.

Tabela nr 14: Ważniejsze podmioty gospodarcze regionu.

GMINA BURZENIN	GMINA PĘCZNIEW
• Ośrodek Wypoczynkowy Sportowa Osada (Strumiany), • Bank Spółdzielczy w Burzeninie, • zakłady konfekcyjne, dziewiarstwo („GENA”, PPH "BOGG", "WARTEX") w Burzeninie, • Zakład Produkcji Włóknin ALMIR”, • PPH "POLFLAK – zakład przetwórstwa, • skupy złomu, („ZBYNIO”; „KOMA-MET”, "OLMET", „P.PH.U. PROFILMAR”), • Centrum Zaopatrzenia Rolnictwa i Budownictwa "Lamorski ROL-BUD" - węgiel, nawozy, stal, materiały budowlane, • Zakład robót wodociągowo - kanalizacyjnych i ogólno - budowlanych, „WOD- KAN”, • 2 podmioty produkujące palety i opakowania drewniane, produkcja więźb dachowych, drewno budowlane, wyroby tartaczne (PPHU "BARTOSZ", PPHU "IZA") w Burzeninie, • Stacja paliw - Firma Handlowa "MAXMAD" SJ. w Burzeninie.	• PPHU Konrad (firma bieliźniarska istniejąca od 1990 r.) w Pęczniewie, • PPH Azal (firma bieliźniarska istniejąca od 1994 r.), • PPHU Lido (roboty ziemne) w Pęczniewie, • GS Samopomoc Chłopska w Pęczniewie, • Młyn gospodarczo – zbożowy w Pęczniewie, • Samorządowy Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Pęczniewie, • Bank Spółdzielczy Poddębice o/Pęczniew, • Zakład Budowlany Marek Urbaniak w Pęczniewie, • Ośrodek Wypoczynkowy „SUMEX” Krystyna Łukasik w Wylazłowie, • Elektrownia Wodna „Jeziorsko”, • Stacja Paliw „MAGROL” w Pęczniewie.
GMINA SIERADZ	**GMINA WARTA**
• Zajazd „Na Pół Boru” Włodzimierz Nowiński (Stawiszcze), • Usługi transportowe Bogdan Kaliński, • Piekarnia „Dzierlin”, • Zakład drogowy „BUD-TRANS” w Męckiej Woli, • Przedsiębiorstwo wielobranżowe „ANPOL” w Biskupicach, • P.P.H.U. „Interlech” Sp. z o.o. w Dąbrówce, • P.P.H.U. „Wtórmat” w Chojne, • „ARSEN” Sp. z o.o. w Grabowcu, • Firma Produkcyjno Handlowo Usługowa „Firma Matusiak” w Chojne, • Zakład Usługowo Handlowy „Ochęcki”, • Firma Transportowa „ARKO” w Charłupi Małej, • Zakład Produkcyjno Usługowo Handlowy „Ochęcki” w Charłupi Małej,	• Przedsiębiorstwo Handlowo-Usługowe „NOWUM" Stanisław Nowicki w Warcie, • Gminna Spółdzielnia „Samopomoc Chłopska" w Warcie, • Piekarnia Elżbieta i Andrzej Kopaccy w Jeziorsku, • Rolnicza Spółdzielnia Produkcyjna w Cielcach, • Firma Handlowo-Usługowa „INSTAL" Marek Lewandowski w Miedzach, • Przedsiębiorstwo Handlowo-Usługowe „POLCIAST" Janusz Lipiński i Florian Sobczyk w Warcie ul. Kościuszki, • Przedsiębiorstwo Produkcyjno -Handlowo-Usługowe „UNIKAT" Bogumił Kamiński w Warcie, • PHU „IGA" Leszek Ignasiak w Warcie ul. Kaliska 13 15, • Bank Spółdzielczy Warta,

• P.P.H.U. „HEN-ROM” w Chojne, • P.P.H.U. “GRAYAN” w Charłupi Małej, • Usługi transportowe Posiewała Leszek w Charłupi Małej.	• Bank Spółdzielczy w Szadku, • Młyn zbożowy – Grzegorz Kopacki w Proboszczowicach.

Źródło danych: Opracowanie własne na podstawie danych z gmin.

5. Produkty lokalne, tradycyjne, regionalne.

Udział LGD w tworzeniu **marki produktów lokalnych** znacznie przyczynił się do budowania rozpoznawalności produktów i regionu. LGD współpracuje z wieloma organizacjami i producentami tradycyjnej, zdrowej żywności tj. zakłady piekarskie, środowiskiem pszczelarskim, owocowo-warzywnym, rybnym oraz KGW. Ich produkty promowane są podczas imprez krajowych i międzynarodowych (min. Targi Agrotravel w Kielcach, Smaki Ziemi Łódzkiej, Tygiel Smaków w Łodzi, Sieradzki Jarmark Powiatowy, „Pokrovskije Kolokola” na Litwie).
LGD nie ogranicza się jednak tylko do uczestnictwa w tego typu imprezach, ale sama jest organizatorem podobnych wydarzeń. Efektem działalności stowarzyszenia są także artykuły i foldery na temat produktów regionalnych tj. folder nadwarciańskich potraw regionalnych. **Produkty lokalne, tradycyjne, regionalne:**

- „Ryby po pęczniewsku” – P.H.U. „Sumex” Krystyna Łukasik,
- „Pieróg warcki” – „Pod Wiatrakiem” G&K sp. cywilna,
- Sery kozie z Drużbina – Pani Katarzyny Olszewskiej,
- Chrzan z pomarańczą – Kowalewski sp. z o.o.,
- Miód z pasieki Daniela Palmy oraz Romana Walczaka,
- Chleb staropolski – Piekarnia „Jeziorsko” E.A. Kopaccy,
- Wycinanki regionalne „Lolki i Kozoki Sieradzkie” – plastyk Aleksanda Adamas,
- „Nadwarciański piernik z marchwi” – potrawa przygotowywana przez Koło Gospodyń z Jakubic.

6. Turystyka.

Obszar LGD posiada **walory turystyczne** liczące się w skali kraju: Zbiornik Jeziorsko i rzekę Warta. Najpopularniejszą formą aktywności jest turystyka wodna, przyjazdowa, rowerowa i pobytowa. Ta ostatnia w ośrodkach wypoczynkowych i gospodarstwach agroturystycznych. Tutejszy wodny zapewnia także wypoczynek miłośnikom wędkarstwa i sportów wodnych. Coraz większą popularnością cieszą się także spływy kajakowe po rzece Warcie – wzdłuż całego obszaru objętego LSR. **Walory przyrodnicze LGD sprzyjają następującym formą rekreacji:**

- Relaksacyjnym – spacery, wędkowanie, obserwacje przyrody,
- O średniej intensywności – jazda konna, jazda na rowerze, kajakarstwo,
- Intensywne – bieganie, pływanie, ekstremalna jazda na rowerze.

Na terenie LGD znajduje się 5 obiektów noclegowych, oferujących 219 miejsc noclegowych. Niektóre z obiektów posiadają również zaplecze konferencyjne. Na obszarze LGD funkcjonuje 22 gospodarstw agroturystycznych (z czego 17 znajduje się w Gminie Pęczniew). Zainteresowanie tą formą wypoczynku stale wzrasta, co może być wykorzystane przez podmioty prowadzące ten rodzaj przedsięwzięcia do rozszerzenia swojej działalności o ofertę produktów turystycznych, wykorzystującą dziedzictwo przyrodnicze i kulturowe obszaru, tworząc równocześnie markę regionu.

Z informacji od właścicieli w/w ośrodków wynika, że z roku na rok zwiększa się ruch turystyczny na obszarze LGD poprzez zwiększone zapotrzebowanie na miejsca noclegowe. Potwierdzają to również zajmowane miejsca gmin w powiatach pod względem liczby obiektów (Burzenin - 5, Pęczniew - 2, Sieradz - 2, Warta - 2) oraz udzielonych noclegów (Burzenin - 5, Pęczniew - 3, Sieradz - 1, Warta - 5).

Najpopularniejszą formą aktywności na obszarze LGD jest turystyka wodna, piesza oraz rowerowa. Na obszarze brakuje jednak oznakowania ścieżek rowerowych i edukacyjnych. Całorocznie odbywają się: plenery rzeźbiarskie, malarskie, fotograficzne, wystawy poplenerowe, Narodowe Święto Niepodległości, koncerty muzyki klasycznej, festiwale, festyny, warsztaty, dni gmin, dożynki gminne, przeglądy i biesiady, konkursy a także uroczystości patriotyczne i kombatanckie, rekonstrukcje historyczne, rajdy rowerowe i piesze oraz wiele innych imprez o charakterze kulturalnym, sportowym, edukacyjnym, a także turystycznym. Są to przede wszystkim „Regaty o błękitną wstęgę zalewu Jeziorsko” – impreza cykliczna, w której rywalizują załogi jachtowe w klasie T1, T2, T3, Omega oraz Regaty żeglarskie w klasie 420 I ‘equipe, wyścig kolarski „Nad Wartą”, zawody siatkówki plażowej nocą czy mistrzostwa Polski młodzików w podnoszeniu ciężarów Burzeninie. Organizowane są również liczne imprezy przy udziale organizacji sportowych

i Ochotniczych Straży Pożarnych takich jak zawody Drużyn OSP, zawody sportowo-pożarnicze czy zawody obrony cywilnej. Na obszarze działania „LGD – Przymierze Jeziorsko” organizowane są liczne imprezy cykliczne takie jak:

- Dni Warty, dożynki,
- Przegląd Nadawarciańskich Zespołów Śpiewaczych,
- Kolory Polski – Wędrowny Festiwal Filharmonii Łódzkiej,
- „Zdrowym być, zdrowo żyć” w Warcie – happening promujący zdrowy styl życia,
- „Kraina Mlekiem i Miodem Płynąca” w Burzeninie,
- Zawody wędkarskie, itp.

Tak atrakcyjny turystycznie obszar bogaty w historię i kulturę wymaga nakładów promocyjnych w formie albumów, broszur, ulotek, folderów, map by przyjezdni turyści mogli dowiedzieć się jak najwięcej nt. odwiedzanego obszaru.

7. Zasoby przyrodnicze i ochrona przyrody.

Atutem powiatów są duże możliwości intensyfikacji produkcji ekologicznej, rozwijanej równolegle z agroturystyką i ekoturystyką. Dotyczy to w szczególności obszarów objętych prawną ochroną przyrody. Obszar Zbiornika Jeziorsko wraz z rezerwatem Jeziorsko został wytypowany do Obszaru Specjalnej Ochrony w ramach tzw. „Dyrektywy Ptasiej” (występuje tu 25 gatunków ptaków wymienionych w tej dyrektywie) w ramach Europejskiej Sieci Ekologicznej NATURA 2000. Jest to ważna ostoja dla ptaków wodno-błotnych, lęgowych i migrujących, których koncentracja sięga niekiedy powyżej 20 tys. osobników. Występują tu liczne gatunki rzadkich i chronionych ptaków (batalion, czapla siwa, rybitwy-białoczelna, białowąsa i rzeczna, gęś zbożowa, bocian czarny, ale również i ptaki drapieżne: bielik, myszołów, krogulec, błotniak stawowy, sokół pustułka, jastrząb).

Do obszarów chronionych na terenie objętym LGD należą:

- *Park krajobrazowy w Brodni* o powierzchni 3,3 ha,
- *Nadwarciański Obszar Chronionego Krajobrazu* o powierzchni 29390 ha i obejmuje swym zasięgiem gminę Sieradz, gminę Warta, oraz gminę Pęczniew, Celem Nadwarciańskiego OChK Jest ochrona walorów przyrodniczych i krajobrazowych doliny Warty, a w szczególności naturalnego koryta rzeki Warty;
- *Rezerwat leśny Półboru* o powierzchni 56,83 ha. Przedmiot ochrony: naturalne fragmenty dąbrowy świetlistej i grądu wraz z licznymi stanowiskami roślin chronionych. Lokalizacja: uroczysko "Woźniki", Leśnictwo Męcka Wola, Nadleśnictwo Sieradz, teren gminy Sieradz. Głównym obiektem chronionym w rezerwacie jest 130-letni drzewostan dębowo-sosnowy z bogatym podszytem i bujnym, wielogatunkowym runem. Stwierdzono tu występowanie niemal 300 gatunków roślin naczyniowych.
- *Rezerwat ornitologiczny "Jeziorsko"* o powierzchni 2.350,6 ha. Przedmiot ochrony jest ostoja ptaków wodno-błotnych, w tym licznie występujących gatunków ptaków rzadkich i chronionych. Lokalizacja to południowa część zbiornika Jeziorsko aż do linii łączącej miejscowość Jeziorsko z miejscowością Brodnia, teren gminy Pęczniew, Miasto i Gmina Warta. Stwierdzono występowanie ok. 250 gatunków ptaków, w tym 150 lęgowych. W dużej ilości pojawiają się tu mewy, rybitwy oraz różne gatunki siewkowców (m.in. brodźce, biegusy, bataliony, bekasy czajki, sieweczki, szlamiki). W czasie przelotu spotkać można duże stada kilku gatunków gęsi,, kaczek, czapli, a także stada czarnych bocianów, Regularnie pojawiają się ptaki nie często obserwowane w kraju, jak: ślepowron, czapla biała, żuraw, ostrygojad, siewka złota, siewnica, kulik wielki i mniejszy, bekas dubelt, bekasik płatkonóg szydłodzioby, brodziec pławny, rybitwy,: białowąsa, białoskrzydła i wielkodzioba. Spotyka się tu również ptaki drapieżne, jak: sowy, błotniaki stawowe, myszołowy, jastrzębie, sokoły pustułki i sokoły wędrowne, krogulce, kobuzy, rybołowy a nawet potężne bieliki. Zanotowana też obecność ibisa kasztanowatego, warzęchy,, czapli nadobnej, szablodzioba, szczydlaka, kormorana małego, mewy orlicy, gęsi egipskiej, kazarki i sterniczki.
- *Natura 2000 PLB 100002* o powierzchni 10186,1 ha Obszar obejmuje zbiornik zaporowy o powierzchni 1700-4200 ha i głębokości do 2,5 m (wody zajmują 31% powierzchni ostoi) wraz z otaczającymi go terenami. Zbiornik rozciąga się pomiędzy miejscowościami Skęczniew i Warta na długości 16 km w pradolinie Warty i osiąga szerokość do 3,5 km. Zbiornik ma duże znaczenie dla ptaków migrujących. Na terenie ostoi występuje 25 gatunków ptaków z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej oraz 11 innych, cennych i zagrożonych gatunków (nie wymienione w Dyrektywie). Jest to ważna ostoja lęgowych i migrujących ptaków wodno-błotnych.
- *Park Krajobrazowy Międzyrzecza Warty i Widawki* - znajduje się na terenie powiatów łaskiego, sieradzkiego, wieluńskiego, zduńskowolskiego i stanowi powierzchnię 25,3 ha. Utworzony został w celu objęcia szczególną ochroną dla potrzeb dydaktyczno – naukowych i krajoznawczych bezcennego, niepowtarzalnego i swoiście pięknego krajobrazu naturalnych dolin rzecznych Warty, Widawki, Grabi, Niecieczy i Oleśnicy. Cenna biologiczna obudowa rzeki i strumieni, liczne starorzecza, torfowiska i tereny podmokłe z mozaiką dobrze wykształconych

zespołów roślinności bagiennej, wodnej i szuwarowej, daje schronienie dla wielu, często bardzo rzadkich gatunków zwierząt. Park Krajobrazowy charakteryzuje się cennymi walorami przyrodniczymi, pięknym krajobrazem, ciekawą geologią oraz dużymi wartościami kulturowymi, co powoduję, że posiada on duże znaczenie naukowo - dydaktyczne i krajoznawcze.

Pomniki przyrody: dęby szypułkowe, dęby bezszypułkowe, lipy drobnolistne, jesiony wyniosłe, graby, kasztanowce, klony - jawory, klon zwyczajny, modrzewie europejskie, topole białe, sosny, białodrzewy, bluszcz, buki pospolite, tuja, wierzba biała, bluszcz okalający.
Parki podworskie: Biskupice, Cielce, Chojne, Małków, Mikołajewice, Męcka Wola, Popów, Ustków, Witów, Wolnica Niechmirowska.
Pomniki przyrody nieożywionej:

- *Źródło Niechmirów* - Jest to pulsujące źródło, doskonały przykład wypływu o charakterze naporowym wód podziemnych.
- *Stanowisko dokumentacyjne w Siedlątkowie* - Skarpa o powierzchni ok. 10 ha położone jest w granicach Nadwarciańskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu, na terenie Nadleśnictwa Poddębice, na wschodnim brzegu zbiornika Jeziorsko pomiędzy wsią Siedlątków (zapora boczna okalająca kościół) a wsią Popów (północna granica pola namiotowego). Przedmiot ochrony stanowi skarpa z profilem geologicznym, który uznano za cenny obiekt dydaktyczny. Skarpa jest poddawana naturalnym procesom erozji.

Rezerwaty przyrody na obszarze LGD stwarzają możliwości do organizacji pieszych i rowerowych wycieczek, dla mieszkańców obszaru jak i turystów. Stanowią miejsce, w którym można odpocząć od codziennego zgiełku, są enklawą dzikiej przyrody i unikalnych gatunków roślin i zwierząt na wyciągniecie ręki.

Ważnymi elementami ochrony środowiska jest racjonalna gospodarka wodno-ściekowa oraz odpadami komunalnymi. W powiecie 78,6% miejscowości jest całkowicie lub częściowo zwodociągowania, ale niedostatecznie rozbudowana jest sieć kanalizacji sanitarnej. Niekorzystnym zjawiskiem jest rozbudowa sieci wodociągowej przy jednoczesnym zaniedbaniu rozwoju kanalizacji sanitarnej, co może doprowadzić do zwiększenia zagrożenia skażenia środowiska ściekami bytowymi. Gospodarka odpadami realizowana jest poprzez ich zagospodarowanie polegające na zbieraniu, transporcie, odzysku i unieszkodliwianiu oraz składowaniu i nadzorze miejsc składowania. Zbiórka odpadów dokonywana jest na podstawie umów cywilno-prawnych upoważnionych podmiotów świadczących tego typu usługi z mieszkańcami gmin. Całość odpadów zbierana jest w formie odpadów komunalnych i odpadów segregowanych. Trafiają one poza granice powiatu do specjalistycznych zakładów zajmujących się recyclingiem i utylizacją.

8. Specyfika i spójność obszaru.

Powyższa diagnoza wskazuje, że cechy spójne obszaru Stowarzyszenia „LGD – Przymierze Jeziorsko” to:

- wynikające z uwarunkowań kulturowych i historycznych - **wysoka tożsamość obszaru LGD** - przejawiająca się między innymi dużą liczbą lokalnych twórców ludowych,
- wynikające z uwarunkowań położenia obszaru LGD - **spójność przestrzenna i komunikacyjna** – gminy na obszarze LGD stanowią jedną całość i znajdują się w obrębie powiatów,
- wynikające z zasobów rolnych - **rolniczy charakter gmin** - gminy objęte projektem LSR mają typowo rolniczy charakter,
- wynikające z uwarunkowań przyrodniczych i turystycznych – **warunki przyrodnicze i naturalne** - obszar LGD dysponuje bogatym i unikalnym środowiskiem przyrodniczym.

IV. ANALIZA SWOT.

Bazując na diagnozie obszaru, w tej części LSR została przedstawiona analiza SWOT, opracowana przy wykorzystaniu metody partycypacji społecznej (**rozdz. II. Partycypacyjny charakter LSR**), a mianowicie w oparciu o:

- wyniki konsultacji społecznych przeprowadzanych w sierpniu 2015r. W oparciu o badania ankietowe, w którym uczestniczyli przedstawiciele sektorów: publicznego, gospodarczego, społecznego oraz mieszkańcy gmin partnerskich,
- dokumenty planistyczne jednostek samorządu terytorialnego z terenu objętego LSR,
- dane statystyczne GUS, PUP w Sieradzu, PUP w Poddębicach,
- Strategię Rozwoju Województwa Łódzkiego 2020.

Dzięki opracowaniu materiałów z przeprowadzonych spotkań konsultacyjnych, na których zastosowano metodę „burzy mózgów”, zebraniu i opracowaniu ankiet oraz na podstawie danych statystycznych w poniższej analizie uwzględniono rekomendacje, opinie i uwagi lokalnej społeczności.

4.1 Analiza SWOT dla obszaru objętego LSR.

Analiza SWOT stanowi więc element porządkowania danych wyjściowych, zbierania i podsumowania opinii lokalnych społeczności oraz narzędzie wspierające wybór kierunków rozwoju dla obszaru objętego Lokalną Strategią Rozwoju.

Tabela nr 14: Analiza SWOT.

MOCNE STRONY *(STRENGHTS)*	Odniesienie do diagnozy	SŁABE STRONY *(WEAKNESSES)*	Odniesienie do diagnozy
S.1 Położenie w centralnej Polsce, dobra dostępność komunikacyjna S-8, A-1 i A-2, bliskość Aglomeracji Łódzkiej.	*1.Położenie i warunki fizjograficzne.*	**W.1** Niska świadomość mieszkańców na temat LGD, pozyskiwania funduszy i promocji obszaru.	*Zgłoszono podczas otwartych spotkań informacyjno – konsultacyjnych.*
S.2 Walory przyrodniczo – krajobrazowe Zbiornik Jeziorsko, rzeka Warta, w tym obszary chronione Natura 2000, Rezerwat ptasi „Jeziorsko”, Rezerwat Leśny „Półboru”, Park Krajobrazowy Międzyrzecza Warty i Widawki, Nadwarciański Obszar Chronionego Krajobrazu.	*1. Położenie i warunki fizjograficzne* *7. Zasoby przyrodnicze i ochrona przyrody*	**W.2** Starzejące się społeczeństwo w wyniku migracji zarobkowych, głównie ludzi młodych i wykształconych.	*3.1 Demografia.* *3.3 Edukacja.* *3.5 Grupy defaworyzowane.*
S.3 Występowanie złóż: węgla brunatnego (gmina Burzenin), kruszywa naturalnego (Ligota, Szczawno, Warta), wapieni(Majaczewice).	*1.Położenie i warunki fizjograficzne.*	**W.3** Bezrobocie, niskie kwalifikacje zawodowe, mała ilość szkoleń, warsztatów, spotkań informacyjnych.	*3.2. Rynek pracy* *3.5. Grupy defaworyzowane.* *3.6 Organizacje pozarządowe.*
S.4 Duże zasoby lasów, łąk i wód, pełno różnorodnej flory i fauny, umożliwiające uprawianie turystyki w różnych formach i okresach.	*1. Położenie i warunki fizjograficzne.* *2. Rolnictwo.*	**W.4** Niska jakość infrastruktury drogowej.	*3.8 Dostęp do lokalnej infrastruktury i usług.*
S.5 Duży potencjał społeczny, m.in. wiele osób 50+, w tym członkowie KGW i OSP.	*3.1 Demografia.* *3.5 Grupy defaworyzowane.* *3.6 Organizacje pozarządowe.*	**W.5** Duży odsetek osób korzystających z pomocy społecznej.	*3.4 Pomoc społeczna.* *3.5 Grupa defaworyzowana.*
S.6 Istniejąca grupa osób młodych chcących podjąć działalność gospodarczą.	*3.2 Rynek pracy.* *3.5 Grupy defaworyzowane.*	**W.6** Niedostatecznie rozbudowana infrastruktura społeczna, kulturalna - zły stan techniczny obiektów, słaba promocja.	*3.6. Organizacje pozarządowe* *3.7 Historia i kultura regionu.*
S.7 Kultywowanie starych tradycji ludowych, produkt regionalny (zespoły regionalne, produkt lokalny, artyści i twórcy ludowi).	*3.6 Organizacje pozarządowe.* *5. Produkty lokalne, tradycyjne, regionalne.*	**W.7** Niska świadomość ekologiczna społeczeństwa.	*3.8 Dostęp do lokalnej infrastruktury i usług.* *7. Zasoby przyrodnicze i ochrona środowiska.*

S.8 Bogate dziedzictwo kulturowe, w tym: liczne zabytki, folklor, zespoły.	*3.6 Organizacje pozarządowe.* *3.7 Historia i kultura regionu.*	**W.8** Brak zakładów pracy nastawionych na innowacyjne technologie oraz zatrudnianie nowych pracowników (tworzenie nowych miejsc pracy).	*3.5. Grupy dewaworyzowane.* *4. Gospodarka.*
S.9 Istniejąca baza obiektów kulturalnych.	*3.6 Organizacje pozarządowe.* *3.7 Historia i kultura regionu.*	**W.9** Mała możliwość finansowania operacji związanych z kultywowaniem dziedzictwa lokalnego.	*3.6 Organizacje pozarządowe.* *3.7 Historia i kultura regionu.*
S.10 Czyste i zdrowe środowisko**,** brak uciążliwego przemysłu.	*1.Położenie i warunki fizjograficzne.* *4. Gospodarka.* *7. Zasoby przyrodnicze i ochrona środowiska.*	**W.10** Niska wiedza i umiejętności dotyczące dodatkowych źródeł dochodu dla gospodarstw rolnych (klasyfikacja gleb, duża ilość gospodarstw o strukturze agrarnej 1-5ha).	*2. Rolnictwo.* *3.2 Rynek pracy.*
S.11 Dostępność terenów sprzyjających rozwojowi firm w branży turystycznej i rekreacyjnej (okolice zbiornika oraz rzeki Warty).	*1.Położenie i warunki fizjograficzne.* *7.Zasoby przyrodnicze i ochrona przyrody.*	**W.11** Niewykorzystany potencjał Zbiornika Jeziorsko i rzeki Warty.	*1.Położenie i warunki fizjograficzne.* *7.Zasoby przyrodnicze i ochrona przyrody.*
SZANSE (OPORTUNITIES)	**Odniesienie do diagnozy**	**ZAGROŻENIA (THREATS)**	**Odniesienie do diagnozy**
O.1 Korzystne warunki przyrodnicze i krajobrazowe do rozwijania turystyki wiejskiej i rekreacyjnej.	*1. Położenie i warunki fizjograficzne.* *6. Turystyka.* *7.Zasoby przyrodnicze i ochrona przyrody.*	**T.1** Obszary Natura 2000 utrudniają swobodny rozwój inwestycji.	*1. Położenie i warunki fizjograficzne* *4 Gospodarka.* *7. Zasoby przyrodnicze i ochrona przyrody.*
O.2 Lokalne władze samorządowe współpracujące z mieszkańcami i ich organizacjami przy realizacji projektów.	*3.6 Organizacje pozarządowe.*	**T.2** Kontynuacja trendu - pasywnych postaw, niska aktywność i słabe wykorzystanie potencjału społecznego w tym osób w wieku produkcyjnym.	*3.2 Rynek pracy* *3.5 Grupy defaworyzowane*
O.3 Bliskość ośrodków miejskich-potencjalnych odbiorców usług (Sieradz, Kalisz, Turek, Łódź).	*1. Położenie i warunki fizjograficzne.* *4. Gospodarka.*	**T.3** Niż demograficzny, starzenie się społeczeństwa.	*3.1 Demografia.* *3.5 Grupy dewaforyzowane.*
O.4 Zdrowy styl życia - zdrowa żywność i sport.	*3.6 Organizacje pozarządowe.* *5. Produkty lokalne, tradycyjne, regionalne.* *6. Turystyka.*	**T.4** Ograniczenia finansowe władz samorządowych na realizację inicjatyw oddolnych.	*3.5 Grupy defaworyzowane* *3.6 Organizacje pozarządowe.*
O.5 Rosnące zainteresowanie z zakresu e wypoczynkiem w środowisku wiejskim.	*6. Turystyka.* *7. Zasoby przyrodnicze i ochrona przyrody.*	**T.5** Pogłębiające się rozwarstwienie społeczeństwa i dysfunkcyjność	*3.4 Pomoc społeczna* *3.5 Grupy defaworyzowane*

		w rodzinie.	
O.6 Rozwój pozarolniczej działalności, rosnąca liczba małych firm.	*2. Rolnictwo.* *3.5. Grupy dewarozyzowane.* *4. Gospodarka.*	**T.6** Nieopłacalność produkcji rolnej, brak skoordynowanych rynków zbytu.	*2. Rolnictwo.*
O.7 Możliwość wykorzystania funduszy unijnych na rozwój obszarów wiejskich.	*3.5 Grupy defaworyzowane* *3.6 Organizacje pozarządowe* *3.7 Historia i kultura regionu* *4. Gospodarka.* *5. Produkty lokalne, tradycyjne, regionalne.* *6. Turystyka.*	**T.7** Trudność w adaptacji osób długotrwale bezrobotnych.	*3.2 Rynek pracy* *3.5 Grupy dewaforyzowane*
O.8 Możliwość podniesienia wiedzy z zakresu ekologii, ochrony środowiska, zmian klimatycznych, odnawialnych źródeł energii.	*7. Zasoby przyrodnicze i ochrona środowiska.*	**T.8** Zbyt wysokie aspiracje finansowe ludzi w wieku produkcyjnym, nieproporcjonalne do posiadanych kompetencji (zmiana kulturowa – chcą zarabiać jak na zachodzie).	*3.3. Edukacja* *3.2. Rynek pracy* *3.5. Grupy defaworyzowane*
O.9 Stworzenie systemu ulg, zachęt dla małych przedsiębiorców.	*3.5. Grupy defaworyzowane.* *4. Gospodarka.*	**T.9** Zbyt duży fiskalizm i koszty pracy, niestabilny system prawny w Polsce, trudności w dostępie do środków UE poprzez niską świadomość i umiejętności ich pozyskiwania.	*3.2 Rynek pracy.* *3.5 Grupy defaworyzowane* *3.6 Organizacje pozarządowe.* *4 Gospodarka*
O.10 Dostęp do szkoleń, warsztatów, spotkań informacyjnych podnoszących wiedzę, kwalifikacje i umiejętności.	*3.5 Grupy defaworyzowane.* *4. Gospodarka.*	**T.10** Degradacja obiektów zabytkowych, elementów infrastruktury społecznej spowodowanych brakiem środków finansowych.	*3.6 Organizacje pozarządowe.* *3.7 Historia i tradycja.*
O.11 Wsparcie i doradztwo dla potencjalnych beneficjentów funduszy.	*3.5. Grupy defaworyzowane.* *3.6 Organizacje pozarządowe.* *4. Gospodarka.*	**T.11** System edukacji nie dostosowany do potrzeb aktualnego rynku pracy.	*3.2 Rynek pracy.* *3.3 Edukacja.* *3.4 Pomoc społeczna.* *3.5 Grupy defaworyzowane.*

Źródło danych: Opracowanie własne.

4.2. Wnioski z przeprowadzonych analiz – problemy i wyzwania rozwojowe.

Opracowana diagnoza, ankieta (elektroniczna i audytoryjna), materiał zebrany w dialogu w oparciu o metody partycypacyjne (warsztaty dialogu społecznego i otwarte spotkania informacyjno-konsultacyjne – 7 spotkań), stanowił podstawę do opracowania przedmiotowej analizy SWOT. W oparciu o jej ustalenia, dokonano analizy problemów i wyzwań rozwojowych obszaru funkcjonalnego LGD.

Zidentyfikowane **problemy** i **wyzwania** zostały następnie podzielone na obszary tematyczne, powiązane z sobą w sposób logiczny, co stanowiło podstawę do opracowania celów szczegółowych.

Pierwsza grupa problemów i wyzwań, skoncentrowana jest wokół kwestii związanych **z jakością życia mieszkańców i zbyt małego wykorzystania lokalnego dziedzictwa i zasobów społeczno-gospodarczych, dla rozwoju integracji społeczności lokalnej (dzieci, młodzież, rodziny, dorośli):**

- Niedostatecznie chronione istniejące dziedzictwo materialne i niematerialne obszaru (zły stan techniczny ważnych lokalnie obiektów) (W.6).

- Zbyt **mało miejsc** pozwalających na spędzanie czasu wolnego i rozwój zainteresowań, w tym dzieci, młodzieży i osób starszych, a także integrację mieszkańcó**w** (w tym niski poziom wykorzystania istniejącej infrastruktury społecznej) (W.6).
- **Zły stan techniczny oraz niewystarczające wyposażenie wielu obiektów związanych z realizacją oferty czasu wolnego dla mieszkańców** i nieadekwatne do możliwości ich wykorzystanie (W.6).
- Niewykorzystany potencjał atrakcyjności krajobrazowej i istniejącego dziedzictwa lokalnego, na rzecz kształtowania oferty czasu wolnego, a w konsekwencji rozwoju turystyki (W.11).
- Niewykorzystane możliwości obszaru w kontekście oferty czasu wolnego dla mieszkańców, co przyczynić się może do zmniejszenia zatrudnienia (konieczność obsługi turystów – np. mała gastronomia, miejsca noclegowe, sprzedaż lokalnych produktów, itp.) (W.11).
- Nie wystarczająco rozwinięta sieć dróg i ich słaba jakość, co utrudnia mieszkańcom dostępu do obiektów użyteczności publicznej, w tym związanych ze spędzaniem czasu wolnego dla mieszkańców i turystów (W.4).
- Słabe wykorzystanie potencjału dziedzictwa lokalnego na rzecz rozwoju turystyki, przedsiębiorczości (W.6, W.9).

Zatem dla rozwiązania/zniwelowania zidentyfikowanych problemów, kierunkiem działań jest **wzrost jakości życia mieszkańców poprzez rozwój infrastruktury** mający na celu wykorzystanie **atutów** (walorów przyrodniczo-krajobrazowych, bogatego materialnego i niematerialnego dziedzictwa kulturowego).

Docelowo stanowić będzie to odpowiedź na **wyzwania związane z rosnącą potrzebą zapewnienia interesującej oferty czasu wolnego** dla mieszkańców (jakość życia) oraz włączenie grup defaworyzowanych w świadczenie – także komercyjnych – usług czasu wolnego, a także dostosowanie oferty usług czasu wolnego do potrzeb tych grup.

O wzmocnienia i wykorzystania potencjału społecznego stanowią nie tylko kwestie pracy oraz wzrost jakości życia mieszkańców, ale również kwestie przynależności i zaangażowania społeczności lokalnej. Zintegrowanie mieszkańców, ich aktywność i zaangażowanie we własne sprawy, istotnie łączy się z odpowiedzialnością za swoją przestrzeń życia, środowisko przyrodnicze i posiadane dziedzictwo. Dlatego też jako istotne dla wzmocnienia i wykorzystania potencjału społecznego na rzecz obszaru LGD uznano:

- Niskie przekonanie o spójności społecznej oraz historycznej obszaru LGD oraz stosunkowo niski poziom integracji społecznej – zbyt mała liczba działań sprzyjających integracji mieszkańców terenów wiejskich (W.2).
- Niedostatecznie chronione istniejące dziedzictwo materialne i niematerialne obszaru (mały poziom utrwalenia i uporządkowania zwyczajów, tradycji, historii, rękodzieła czy potraw lokalnych) (W.2).
- Zbyt słabe wykorzystanie potencjału i dziedzictwa lokalnego do integracji mieszkańców, w tym międzypokoleniowej, uwzględniającej potrzeby poszczególnych grup wiekowych (W.2).
- Zbyt mało możliwości dla atrakcyjnego i twórczego spędzania czasu wolnego w opinii mieszkańców terenów wiejskich obszaru LGD, wynikających ze **zbyt wąskiej lub sezonowej oferty** (w tym różnego rodzaju zajęć adresowanych do różnych grup wiekowych.
- Niedostateczny poziom uczestnictwa w wydarzeniach i sprawach obszaru osób z grup defaworyzowanych (W.1).
- Zbyt mała dbałość poszczególnych mieszkańców o sprawy środowiska i zrównoważonego rozwoju oraz niska świadomość korzyści indywidualnych i społecznych, dotyczących efektywnego gospodarowania zasobami (W.7)

Dlatego też, wzmacnianie spójności społecznej, w tym poprzez ochronę środowiska przyrodniczego i kulturalnego, oraz działania na rzecz kształtowania tożsamości lokalnej w kontekście posiadanego dziedzictwa materialnego i niematerialnego, stanowić będzie istotne wsparcie, nie tylko dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Kwestie związane z rynkiem pracy i rozwojem gospodarczym mają dla społeczności lokalnej dużą wagę, jako kluczowe elementy związane z zapewnieniem prawidłowego funkcjonowania rodzin i jednostek. W konsekwencji kształtowania właściwego ładu społecznego – aktywnego i włączonego w sprawy społeczne mieszkańca – zidentyfikowano jako wyzwania / problemy następujące kwestie:

- Stosunkowo wysoki poziom bezrobocia długotrwałego, wysoki poziom bezrobocia osób młodych (do 25 roku życia) oraz osób starszych (50+), a dodatkowo duży odsetek osób korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa i bezrobocia – jako osoby zagrożone wykluczeniem społecznym (W.5).
- Zbyt mała liczba zarejestrowanych produktów **lokalnych** i słabe ich wykorzystanie oraz niska dostępność ich przez mieszkańców (mieszkańcy jako rynek zbytu), w tym niska kooperacja producentów lokalnych na rzecz zmiany tej sytuacji (W.9)
- Niską klasyfikacja gleb, mała struktura agrarna gospodarstw co przyczynia się do niskich źródeł dochodu. Problemem na wsi jest również ukryte bezrobocie, które prowadzi do ubóstwa.

Reasumując należy uznać, iż szczególnie istotnym jest podnoszenie i kształtowanie kompetencji przedsiębiorczych wśród mieszkańców obszaru LGD, wspieranie rozwoju przedsiębiorczości lokalnej. Rozwój przedsiębiorczości, w tym kontekście, należy rozumieć jako tworzenie potencjalnych miejsc pracy dla mieszkańców, co istotnie ma przyczynić się do odpowiedzi na ważne problemy społeczne (wysoki poziom bezrobocia osób młodych,

starszych oraz bezrobocia długookresowego, wysoki odsetek korzystających z pomocy społecznej z tytułu ubóstwa i bezrobocia).

V. CELE I WSKAŹNIKI.

5.1. Proces formułowania celów ogólnych, celów szczegółowych i przedsięwzięć dla potrzeb LSR.

Proces ustalania celów i formułowania przedsięwzięć oparty był o test „SMART”, czyli przyjęte w LSR cele są:

S(pecific) – konkretne, stanowią rozwiązanie dla określonych w strategii problemów i wyzwań i w jaki sposób zamierzamy to osiągnąć.
M(easurable) – mierzalne poprzez wskaźniki, które umożliwiają pomiar i ilościowe sformułowanie celów. Źródła pozyskania danych do pomiaru wskaźników obrazuje tabela nr 16 „Matryca logiczna celów i wskaźników”, w której zaprezentowano sposób i częstotliwość dokonywania pomiaru, podano dokładny sposobu liczenia wskaźnika, przedstawiono stan początkowy i stan docelowy wskaźnika.
A(mbitious) – ambitne, technicznie wykonalne biorąc pod uwagę zakres i skalę propozycji LSR.
Ale jednocześnie są również:
R(ational) – możliwe do osiągnięcia w perspektywie realizacji LSR oraz biorąc pod uwagę możliwości LGD, głównie ograniczenia budżetowe, czas oraz zakres interwencji.
T(ime) – mają określoną perspektywę czasową do 2023 roku.

Formułowanie celów, przedsięwzięć i wskaźników zostało oparte o wnioski z konsultacji społecznych (*opisanych szczegółowo w rozdziale II. Partycypacyjny charakter LSR*). Zebranie informacji o potrzebach/problemach mieszkańców obszaru potwierdziło się przy konfrontacji z diagnozą obszaru (*opisaną szczegółowo w rozdziale III. Diagnoza – opis obszaru i ludności*), oraz analizą SWOT co obrazuje tabela nr 16: Matryca logiczna celów i wskaźników LSR.

Adekwatność celów, przedsięwzięć i wskaźników do analizy SWOT oraz diagnozy obszaru i grup docelowych przedstawia tabela nr 17: Matryca logiczna powiązań diagnozy obszaru i ludności, analizy SWOT oraz celów i wskaźników.

Cele i przedsięwzięcia LSR są zbieżne z celami przekrojowymi PROW 2014-2020 tj. ochroną środowiska, przeciwdziałaniem zmianom klimatu oraz innowacyjnością, a kryteria wyboru oraz wskaźniki LSR zapewniają bezpośrednie osiągniecie wskaźników określonych dla tych celów.

Zaplanowane wskaźniki są adekwatne do celów i przedsięwzięć, mierzalne, przejrzyste a do każdego są podane źródła danych i okresy pomiaru, wartość bazowa oraz określony został termin osiągnięcia wartości docelowych. Wartości docelowe wskaźników, jakie mają zostać osiągnięte dzięki realizacji LSR zostały określone proporcjonalnie, racjonalnie i efektywnie do planowanej wielkości zaangażowania środków z PROW 2014-2020.

5.2. Opis celów.

Cel ogólny I. Wzrost jakości życia mieszkańców poprzez rozwój infrastruktury społecznej - skierowany jest do JST, instytucji kultury której organizatorem jest JST, NGO’s oraz inne podmioty wskazane w rozporządzeniu MRiRW w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach poddziałania „Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020. Operacje wspierane w ramach LSR wykorzystywać mają trendy w turystyce. Wsparcie będzie w szczególny sposób oddziaływać na zidentyfikowany problem braku miejsc i obiektów infrastruktury społecznej w tym dróg, świetlic wiejskich, placów zabaw, siłowni, a także infrastruktury związanej z ochroną środowiska. Uzasadnieniem do realizacji operacji w ramach celu ogólnego jest również oczekiwanie ze strony mieszkańców, w tym grup defaworyzowanych obszaru LSR umożliwienia większej aktywności w obszarze wykorzystania wybudowanych lub wyremontowanych świetlic i innych obiektów na cele kulturalne i społeczne.

Cel ogólny II. Wzmocnienie i wykorzystanie potencjału społecznego na rzecz obszaru LGD - skierowany jest do JST, instytucji kultury której organizatorem jest JST, NGO’s oraz inne podmioty wskazane w rozporządzeniu MRiRW w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach poddziałania „Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020. Działania związane ze wsparciem potencjału społecznego będą szczególnie pozytywnie oddziaływać na zidentyfikowany problem braku aktywności społeczeństwa do wszelkiego rodzaju inicjatyw oddolnych, pobudzenie do działania mieszkańców, w tym grupy defawozywoane. Uzasadnieniem do realizacji operacji w ramach celu ogólnego jest również oczekiwanie ze strony mieszkańców obszaru LSR umożliwienia większej aktywności w obszarze kultury.

Cel ogólny III. Inicjowanie i wspieranie działań na rzecz lokalnej przedsiębiorczości w celu ograniczenia ubóstwa - skierowany jest osób fizycznych, bezrobotnych i mieszkańców chcących założyć własną firmę, a także do istniejących na rynku firm - mikro i małych przedsiębiorstw, zamierzających rozwinąć działalność w oparciu o lokalne zasoby. Realizacja tego celu pozwoli na tworzenie nowych miejsc pracy, rozwój dotychczas prowadzonej działalności gospodarczej, walkę z szerzącym się ubóstwem, wsparcie grup defaworyzowanych oraz pozwoli na rozwój nowych i innowacyjnych technologii.

Tabela nr 16: Matryca logiczna celów i wskaźników LSR.

1.0	**CEL OGÓLNY I**	**Wzrost jakości życia mieszkańców poprzez rozwój infrastruktury.**				
1.1	**CELE SZCZEGÓŁOWE**	**Tworzenie infrastruktury drogowej, kulturalnej, rekreacyjnej i turystycznej.**				
1.2		**Zachowanie dziedzictwa lokalnego.**				
1.3		**Wspieranie operacji mających pozytywny wpływ na ochronę środowiska i/lub łagodzenie zmian klimatu.**				
		Wskaźniki oddziaływania dla celu ogólnego	**Jednostka miary**	**stan początkowy 2016 rok**	**plan 2023 rok**	**Źródło danych/sposób pomiaru**
W1.0	Wzrost liczby osób deklarujących poprawę jakości życia na obszarze LGD.		osoba	0%	15%	- Ankiety monitorujące, - Dane ewaluacyjne LGD.
		Wskaźniki rezultatu dla celów szczegółowych	**Jednostka miary**	**stan początkowy 2016 rok**	**plan 2023 rok**	**Źródło danych/sposób pomiaru**
W1.1.A	Wzrost liczby osób korzystających z obiektów infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej.		osoba	0	5000	- Ankiety monitorujące, - Dokumentacja fotograficzna, - Dane ewaluacyjne LGD.
W1.1.B	Liczba osób korzystających z nowej lub zmodernizowanej infrastruktury technicznej, drogowej w zakresie włączania społecznego.		osoba	0	300	- Ankiety monitorujące, - Dokumentacja fotograficzna, - Dane ewaluacyjne LGD.
W1.2	Wzrost liczby osób odwiedzających zabytki i obiekty.		osoba	0	600	- Ankiety monitorujące, - Dokumentacja fotograficzna, - Dane ewaluacyjne LGD.
W1.3	Liczba projektów skierowanych do następujących grup docelowych: mieszkańcy, turyści.		sztuk	0	1	- Ankiety monitorujące, - Dokumentacja fotograficzna, - Dane ewaluacyjne LGD.

Przedsięwzięcia	**Grupy docelowe**	**Sposób realizacji (konkurs, projekt grantowy, operacja własna, projekt współpracy, aktywizacja itp.)**	**Wskaźniki produktu**				
			Nazwa	**Jednostka miary**	**Wartość**		**Źródło danych/sposób pomiaru**
					początkowa 2016 rok	**końcowa 2023 rok**	

1.1.A.1	Podniesienie atrakcyjności obszaru poprzez budowę, przebudowę i/lub wyposażenie ogólnodostępnej niekomercyjnej infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej lub kulturalnej.	Mieszkańcy, NGO, grupy defaworyzowane, przedsiębiorcy, turyści.	Projekt grantowy.	W1.1.A.1 - Liczba nowych lub zmodernizowanych obiektów infrastruktury turystycznej, kulturalnej i rekreacyjnej.	obiekt	0	28	- Dokumentacja fotograficzna, - Sprawozdanie końcowe z realizacji operacji, - Dane ewaluacyjne LGD.
1.1.B.1	Rozwój infrastruktury drogowej poprawiającej dostępność obiektów użyteczności publicznej - budowa lub przebudowa publicznych dróg gminnych lub powiatowych.	Mieszkańcy, NGO, grupy defaworyzowane, przedsiębiorcy, turyści.	Konkurs.	W1.1.B.1 - Liczba operacji w zakresie infrastruktury drogowej w zakresie włączenia społecznego.	obiekt	0	1	- Dokumentacja fotograficzna, - Sprawozdanie końcowe z realizacji operacji, - Dane ewaluacyjne LGD.
1.2.1	Realizacja inicjatyw związanych z pielęgnowaniem oraz zachowaniem dziedzictwa lokalnego.	Mieszkańcy, NGO, grupy defaworyzowane, przedsiębiorcy, turyści, lokalni twórcy ludowi.	Projekt grantowy.	W1.2.1 - Liczba zabytków poddanych pracom konserwatorskim lub restauratorskim w wyniku wsparcia otrzymanego w ramach realizacji strategii.	obiekt	0	6	- Dokumentacja fotograficzna, - Sprawozdanie końcowe z realizacji operacji, - Dane ewaluacyjne LGD.
1.3.1	Współpraca służąca rozwojowi obszaru, w tym w zakresie ochrony środowiska i przeciwdziałaniu zmianom klimatu.	Mieszkańcy, NGO, grupy defaworyzowane, przedsiębiorcy, turyści.	Projekt współpracy.	W1.3.1 - Liczba zrealizowanych krajowych projektów współpracy.	sztuka	0	1	- Dokumentacja fotograficzna, - Sprawozdanie końcowe z realizacji operacji, - Dane ewaluacyjne LGD.
SUMA								

2.0	**CEL OGÓLNY II**	**Wzmocnienie i wykorzystanie potencjału społecznego na rzecz obszaru LGD.**				
2.1	**CELE SZCZEGÓŁOWE**	**Promocja i upowszechnianie wiedzy o obszarze LGD.**				
2.2		**Integracja poprzez pobudzenie i angażowanie mieszkańców do oddolnych inicjatyw lokalnych.**				
2.3		**Edukacja jako element budowania postaw proekologicznych.**				
		Wskaźniki oddziaływania dla celu ogólnego	**Jednostka miary**	**stan początkowy 2016 rok**	**plan 2023 rok**	**Źródło danych/sposób pomiaru**
W2.0	Wzrost liczby inicjatyw lokalnych aktywizujących społeczność.		sztuka	0	11	- Ankiety monitorujące, - Dane ewaluacyjne LGD.
		Wskaźniki rezultatu dla celów szczegółowych	**Jednostka miary**	**stan początkowy 2016 rok**	**plan 2023 rok**	**Źródło danych/sposób pomiaru**
W2.1.A	Liczba odbiorców broszur, ulotek, map, albumów, płyt, książek.		sztuka	0	7000	- Ankiety monitorujące, - Dokumentacja fotograficzna, - Dane ewaluacyjne LGD.
W2.1.B	Liczba doposażonych, wyposażonych zespołów ludowych, orkiestr, chórów, w stroje, akcesoria, instrumenty.		podmiot	0	3	- Ankiety monitorujące, - Dokumentacja fotograficzna, - Dane ewaluacyjne LGD.
W2.2.A	Liczba osób uczestniczących w imprezach, wydarzeniach kultywujących oraz promujących tradycje obszaru LGD.		osoba	0	3500	- Ankiety monitorujące, - Dokumentacja fotograficzna, - Dane ewaluacyjne LGD.
W2.2.B	Liczba osób uczestniczących w szkoleniach, warsztatach tematycznych.		osoba	0	160	- Dokumentacja fotograficzna, - Listy obecności, - Dane ewaluacyjne LGD.
W2.2.C	Liczba osób, które otrzymały wsparcie po uprzednim udzieleniu doradztwa w zakresie ubiegania się o wsparcie na realizację LSR, świadczonego w biurze LGD.		osoba	0	75	- Listy obecności, - Rejestr doradztwa LGD, - Dane ewaluacyjne LGD.
W2.2.D	Liczba osób uczestniczących w spotkaniach informacyjno-konsultacyjnych.		osoba	0	320	- Dokumentacja fotograficzna, - Listy obecności, - Dane ewaluacyjne LGD.
W2.3.A	Liczba osób uczestniczących w szkoleniach, warsztatach tematycznych, spotkaniach informacyjnych w zakresie ekologii, ochrony środowiska, zasobów przyrodniczych.		osoba	0	10	- Dokumentacja fotograficzna, - Listy obecności, - Ankiety monitorujące, - Dane ewaluacyjne LGD.

W2.3.B	Liczba projektów skierowanych do następujących grup docelowych: przedsiębiorcy, grupy defaworyzowane określone w LSR.	sztuka	0	1	- Dokumentacja fotograficzna, - Listy obecności, - Dane ewaluacyjne LGD.

Przedsięwzięcia		**Grupy docelowe**	**Sposób realizacji (konkurs, projekt grantowy, operacja własna, projekt współpracy, aktywizacja, itp.)**	**Wskaźniki produktu**				
				Nazwa	**Jednostka miary**	**Wartość**		**Źródło danych/sposób pomiaru**
						początkowa 2016 rok	**końcowa 2023 rok**	
2.1.A.1	Promocja lokalnego dziedzictwa kulturowego, historycznych i przyrodniczego.	Mieszkańcy, NGO, grupy defaworyzowane, przedsiębiorcy, turyści.	Projekt grantowy, aktywizacja.	W2.1.A.1 - Liczba wydanych publikacji broszur, ulotek, map, albumów.	komplet	0	5	- Dokumentacja fotograficzna, - Sprawozdanie końcowe z realizacji operacji, - Dane ewaluacyjne LGD.
2.1.B.1	Wzmacnianie potencjału podmiotów działających w sferze kultury.	Mieszkańcy, NGO, grupy defaworyzowane, przedsiębiorcy, turyści.	Projekt grantowy.	W2.1.B.1 - Liczba zakupionych strojów, instrumentów, akcesoriów.	komplet	0	3	- Dokumentacja fotograficzna, - Sprawozdanie końcowe z realizacji operacji, - Dane ewaluacyjne LGD.
2.2.A.1	Realizacja inicjatyw związanych z pielęgnowaniem oraz zachowaniem lokalnego dziedzictwa przyrodniczego, kulturowego i historycznego obszaru.	Mieszkańcy, NGO, grupy defaworyzowane, przedsiębiorcy, turyści.	Projekt grantowy, aktywizacja.	W2.2.A.1 - Liczba zorganizowanych imprez, wydarzeń kultywujących oraz promujących tradycje obszaru LGD.	sztuka	0	19	- Dokumentacja fotograficzna, - Sprawozdanie końcowe z realizacji operacji, - Dane ewaluacyjne LGD.
2.2.B.1	Wzmacnianie kapitału społecznego poprzez zdrowy tryb życia, dziedzictwo kulturę obszaru.	Mieszkańcy, NGO, grupy defaworyzowane, przedsiębiorcy, turyści.	Projekt grantowy, aktywizacja.	W2.2.B.1 - Liczba zorganizowanych szkoleń, warsztatów z oddolnych inicjatyw lokalnych.	sztuka	0	12	- Dokumentacja fotograficzna, - Sprawozdanie końcowe z realizacji operacji, - Dane ewaluacyjne LGD.

2.2.C.1	Działania służące podnoszeniu kompetencji, wiedzy i umiejętności osób zaangażowanych we wdrażanie LSR.	Osoby zaangażowane we wdrażanie LSR, potencjalni beneficjenci.	Aktywizacja.	W2.2.C.1.1 - Liczba osobodni szkoleń dla pracowników LGD.	osobodzień	0	18	- Potwierdzenie uczestnictwa w szkoleniu (dyplom/certyfikat/zaświadczenie), - Programy szkoleniowe, - Materiały szkoleniowe.
				W2.2.C.1.2 - Liczba osobodni szkoleń organów LGD.	osobodzień	0	118	- Umowy z trenerami, - Listy obecności, - Programy szkoleniowe, - Materiały szkoleniowe, - Dokumentacja fotograficzna.
				W2.2.C.1.3 - Liczby podmiotów, którym udzielonego doradztwa.	sztuka	0	300	- Karta doradztwa, - Rejestr świadczonego doradztwa.
2.2.D.1	Działania służące aktywizacji społeczności lokalnej.	Mieszkańcy, NGO, grupy defaworyzowane, przedsiębiorcy, turyści.	Aktywizacja.	W2.2.D.1 - Liczba spotkań informacyjno-konsultacyjnych LGD z mieszkańcami.	sztuka	0	16	- Dokumentacja fotograficzna, - Listy obecności, - Materiały szkoleniowe.
2.3.A.1	Działania służące wzmocnieniu kapitału społecznego w zakresie ochrony środowiska oraz wspieranie inicjatyw służących przeciwdziałaniu zmianom klimatu.	Mieszkańcy, NGO, grupy defaworyzowane, przedsiębiorcy, turyści.	Operacja własna.	W2.3.A.1 - Liczba zorganizowanych szkoleń, warsztatów, spotkań informacyjnych w zakresie ekologii, ochrony środowiska, zasobów przyrodniczych.	sztuka	0	1	- Dokumentacja fotograficzna, - Listy obecności, - Materiały szkoleniowe.

2.3.B.1	Działanie w zakresie współpracy służącej rozwojowi obszaru.	Osoby zaangażowane we wdrażanie LSR, mieszkańcy, przedsiębiorcy, grupy defaworyzowane,	Projekt współpracy.	W2.3.B.1 - Liczba zrealizowanych projektów współpracy w tym projektów współpracy międzynarodowej.	sztuka	0	1	- Dokumentacja fotograficzna, - Umowy o dofinansowanie, - Umowy partnerskie.
SUMA								
3.0	**CEL OGÓLNY III**	**Inicjowanie i wspieranie działań na rzecz rozwoju lokalnej przedsiębiorczości w celu ograniczenia ubóstwa.**						
3.1	**CELE SZCZEGÓŁOWE**	**Rozwój i podejmowanie działalności gospodarczej.**						
3.2		**Wykorzystanie innowacyjnych rozwiązań dla rozwoju przedsiębiorczości obszaru.**						
		Wskaźniki oddziaływania dla celu ogólnego		**Jednostka miary**	**stan początkowy 2016 rok**	**plan 2023 rok**	**Źródło danych/sposób pomiaru**	
W3.0	Wzrost liczby utworzonych i rozwiniętych podmiotów gospodarczych.			sztuka	0	20	- Ankiety monitorujące, - Dane ewaluacyjne LGD.	
		Wskaźniki rezultatu dla celów szczegółowych		**Jednostka miary**	**stan początkowy 2016 rok**	**plan 2023 rok**	**Źródło danych/sposób pomiaru**	
W3.1	Liczba utworzonych miejsc pracy (ogółem).			sztuka	0	18	- Ankiety monitorujące, - Dane ewaluacyjne LGD.	
W3.2	Liczba utworzonych miejsc pracy związanych z wykorzystaniem innowacyjnych rozwiązań.			sztuka	0	2	- Ankiety monitorujące, - Dane ewaluacyjne LGD.	
Przedsięwzięcia		**Grupy docelowe**	**Sposób realizacji (konkurs, projekt grantowy, operacja własna, projekt współpracy, aktywizacja itp.)**	**Wskaźniki produktu**				
				Nazwa	**Jednostka miary**	**Wartość**		**Źródło danych/sposób pomiaru**
						początkowa 2016 rok	końcowa 2023 rok	

3.1.1	Przedsiębiorczy region.	Mieszkańcy, grupy defaworyzowane.	Konkurs.	W3.1.1.1 - Liczba operacji polegających na utworzeniu nowego przedsiębiorstwa.	sztuka	0	14	- Ankiety monitorujące, - Dokumentacja fotograficzna, - Sprawozdania z realizacji operacji, - Dane ewaluacyjne LGD.
		Przedsiębiorcy.	Konkurs.	W3.1.1.2 - Liczba operacji polegających na rozwoju istniejącego przedsiębiorstwa.	sztuka	0	4	- Ankiety monitorujące, - Dokumentacja fotograficzna, - Sprawozdania z realizacji operacji, - Dane ewaluacyjne LGD.
3.2.1	Przedsiębiorczy i innowacyjny region.	Mieszkańcy, grupy defaworyzowane.	Konkurs.	W3.2.1 - Liczba operacji ukierunkowanych na innowacje.	sztuka	0	2	- Ankiety monitorujące, - Dokumentacja fotograficzna, - Sprawozdania z realizacji operacji, - Dane ewaluacyjne LGD.
SUMA								

Źródło danych: Opracowanie własne na podstawie danych z GUS na dzień 31.12.2013r.

Tabela nr 17: Matryca logiczna powiązań diagnozy obszaru i ludności, analizy SWOT oraz celów i wskaźników.

Zidentyfikowane problemy/wyzwania społeczno-ekonomiczne	Cel ogólny	Cele szczegółowe	Planowane przedsięwzięcia	Produkty	Rezultaty	Oddziaływanie	Czynniki zewnętrzne mające wpływ na realizację działań i osiągnięcie wskaźników
W.1, W.6.	**1.0 - Wzrost jakości życia mieszkańców poprzez rozwój infrastruktury.**	1.1 - Tworzenie infrastruktury drogowej, kulturalnej, rekreacyjnej i turystycznej.	1.1.A.1 - Podniesienie atrakcyjności obszaru poprzez budowę, przebudowę i/lub wyposażenie ogólnodostępnej	W1.1.A.1 - Liczba nowych lub zmodernizowanych obiektów infrastruktury turystycznej, kulturalnej	W1.1.A - Wzrost liczby osób korzystających z obiektów infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej.	W1.0 - Wzrost liczby osób deklarujących poprawę jakości życia na obszarze LGD.	O.1, O.2, O.5, O.7, O.11, T.4, T.9, T.10.

			niekomercyjnej infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej lub kulturalnej.	i rekreacyjnej.			
W.1, W.4.			1.1.B.1 - Rozwój infrastruktury drogowej poprawiającej dostępność obiektów użyteczności publicznej - budowa lub przebudowa publicznych dróg gminnych lub powiatowych.	W1.1.B.1 - Rozwój infrastruktury drogowej poprawiającej dostępność obiektów użyteczności publicznej - budowa lub przebudowa publicznych dróg gminnych lub powiatowych.	W1.1.B - Liczba osób korzystających z nowej lub zmodernizowanej infrastruktury technicznej, drogowej w zakresie włączania społecznego.		O.3, O.6, O.7, O.11, T.1, T.4, T.9.
W.1, W.6, W.9.		1.2 - Zachowanie dziedzictwa lokalnego.	1.2.1 - Realizacja inicjatyw związanych z pielęgnowaniem oraz zachowaniem dziedzictwa lokalnego.	W1.2.1 - Liczba zabytków poddanych pracom konserwatorskim lub restauratorskim w wyniku wsparcia otrzymanego w ramach realizacji strategii.	W.1.2 - Wzrost liczby osób odwiedzających zabytki i obiekty.		O.1, O.2, O.5, O.7, O.11, T.4, T.9, T.10.
W.1, W.6.		1.3 - Wspieranie operacji mających pozytywny wpływ na ochronę środowiska i/lub	1.3.1 -Współpraca służąca rozwojowi obszaru, w tym w zakresie ochrony środowiska	W1.3.1 - Liczba zrealizowanych krajowych projektów	W1.3 -Liczba projektów skierowanych do następujących grup docelowych:		O.1, O.2, O.4, O.5, O.7, O.8, O.11, T.1, T.4, T.9, T.10.

		łagodzenie zmian klimatu.	i przeciwdziałaniu zmianom klimatu.	współpracy.	mieszkańcy, turyści.		
W.1, W.9.	**2.0 - Wzmocnienie i wykorzystanie potencjału społecznego na rzecz obszaru LGD.**	2.1 - Promocja i upowszechnianie wiedzy o obszarze LGD.	2.1.A.1 -Promocja lokalnego dziedzictwa kulturowego, historycznych i przyrodniczego.	W2.1.A.1 - Liczba wydanych publikacji broszur, ulotek, map, albumów, płyt, książek.	W2.1.A - Liczba odbiorców broszur, ulotek, map, albumów, płyt, książek.	W2.0 - Wzrost liczby inicjatyw lokalnych aktywizujących społeczność.	O.2, O.7, O.11, T.4, T.9.
W.1, W.9.			2.1.B.1 - Wzmacnianie potencjału podmiotów działających w sferze kultury.	W2.1.B.1 - Liczba zakupionych strojów, instrumentów, akcesoriów.	W2.1.B - Liczba doposażonych, wyposażonych zespołów ludowych, orkiestr, chórów, w stroje, akcesoria, instrumenty.		O.2, O.7, O.11, T.2, T.3, T.4, T.5, T.9.
W.1, W.9.		2.2 - Integracja poprzez pobudzenie i angażowanie mieszkańców do oddolnych inicjatyw lokalnych.	2.2.A.1 - Realizacja inicjatyw związanych z pielęgnowaniem oraz zachowaniem lokalnego dziedzictwa przyrodniczego, kulturowego i historycznego obszaru.	W2.2.A.1 - Liczba zorganizowanych imprez, wydarzeń kultywujących oraz promujących tradycje obszaru LGD.	2.2.A - Liczba osób uczestniczących w imprezach, wydarzeniach kultywujących oraz promujących tradycje obszaru LGD.		O.2, O.7, O.10, O.11, T.2, T.3, T.4, T.7, T.9.
W.1, W.2, W.3, W.9.			2.2.B.1 - Wzmacnianie kapitału społecznego poprzez zdrowy tryb życia, dziedzictwo kulturę obszaru.	W2.2.B.1 - Liczba zorganizowanych szkoleń, warsztatów z oddolnych inicjatyw lokalnych.	2.2.B - Liczba osób uczestniczących w szkoleniach, warsztatach tematycznych.		O.2, O.4, O.7, O.10, T.2, T.3, T.4,T.5, T.7, T.9, T.11.

W.1, W.2, W.3, W.8.			2.2.C.1 - Działania służące podnoszeniu kompetencji, wiedzy i umiejętności osób zaangażowanych we wdrażanie LSR.	W2.2.C.1.1 - Liczba osobodni szkoleń dla pracowników LGD.	W2.2.C - Liczba osób, które otrzymały wsparcie po uprzednim udzieleniu doradztwa w zakresie ubiegania się o wsparcie na realizację LSR, świadczonego w biurze LGD.		O.2, O.7, O.10, O.11, T.2, T.3, T.4, T.5, T.7, T.8, T.9, T.11.
				W2.2.C.1.2 - Liczba osobodni szkoleń organów LGD.			
				W2.2.C.1.3 - Liczby podmiotów, którym udzielonego doradztwa.			
W.1, W.2, W.3, W.8.			2.2.D.1 - Działania służące aktywizacji i społeczności lokalnej.	W2.2.D.1 - Liczba spotkań informacyjno-konsultacyjnych LGD z mieszkańcami.	W2.2.D - Liczba osób uczestniczących w spotkaniach informacyjno-konsultacyjnych.		O.2, O.7, O.10, O.11, T.2, T.3, T.4, T.5, T.7, T.8, T.9, T.11.
W.1, W.7, W.11.		2.3 - Edukacja jako element budowania postaw proekologicznych.	2.3.A.1 - Działania służące wzmocnieniu kapitału społecznego w zakresie ochrony środowiska oraz wspieranie inicjatyw służących przeciwdziałaniu zmianom klimatu.	W2.3.A.1 - Liczba zorganizowanych szkoleń, warsztatów, spotkań informacyjnych w zakresie ekologii, ochrony środowiska, zasobów przyrodniczych.	W2.3.A - Liczba osób uczestniczących w szkoleniach, warsztatach tematycznych, spotkaniach informacyjnych w zakresie ekologii, ochrony środowiska, zasobów przyrodniczych.		O.1, O.2, O.7, O.8, O.10, O.11, T.1, T.2, T.4, T.9, T.11.
W.1, W.2, W.3, W.5, W.7, W.8.			2.3.B.1 - Działanie w zakresie	W2.3.B.1 - Liczba	W2.3.B - Liczba projektów		O.8, O.10, O.11, T.2, T.3, T.9.

			współpracy służącej rozwojowi obszaru.	zrealizowanych projektów współpracy w tym projektów współpracy międzynarodowej.	skierowanych do następujących grup docelowych: przedsiębiorcy, grupy defaworyzowane określone w LSR.		
W.1, W.2, W.3, W.5, W.8, W.9, W.10.	**3.0 - Inicjowanie i wspieranie działań na rzecz rozwoju lokalnej przedsiębiorczość w celu ograniczenia ubóstwa.**	3.1 - Rozwój i podejmowanie działalności gospodarczej.	3.1.1 - Przedsiębiorczy region.	W3.1.1.1 - Liczba operacji polegających na utworzeniu nowego przedsiębiorstwa.	W3.1 - Liczba utworzonych miejsc pracy (ogółem).	W3.0 - Wzrost liczby utworzonych i rozwiniętych podmiotów gospodarczych.	O.3, O.6, O.7, O.10, O.11, T.1, T.2, T.3, T.5, T.6, T.7, T.8, T.9, T.11.
				W3.1.1.2 - Liczba operacji polegających na rozwoju istniejącego przedsiębiorstwa.			
W.1, W.2, W.3, W.5, W.8, W.9, W.10.		3.2 - Wykorzystanie innowacyjnych rozwiązań dla rozwoju przedsiębiorczości obszaru.	3.2.1 - Przedsiębiorczy i innowacyjny region.	W3.2.1 - Liczba operacji ukierunkowanych na innowacje.	W3.2 - Liczba utworzonych miejsc pracy związanych z wykorzystaniem innowacyjnych rozwiązań.		O.3, O.6, O.7, O.10, O.11, T.1, T.2, T.3, T.5, T.6, T.7, T.8, T.9, T.11.

Źródło danych: Opracowanie własne.

5.3. Opis planowanych przedsięwzięć.

1.1.A.1. Podniesienie atrakcyjności obszaru poprzez budowę, przebudowę i/lub wyposażenie ogólnodostępnej niekomercyjnej infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej lub kulturalnej – Przedsięwzięcie ukierunkowane na budowę/przebudowę niekomercyjnej infrastruktury turystycznej, kulturalnej i rekreacyjnej poprzez m.in. budowę/przebudowę niekomercyjnej infrastruktury społecznej. Zadania realizowane w ramach tego przedsięwzięcia przyczynią się do poprawy jakości życia mieszkańców (w tym grup defaworyzowanych), podniesieniu atrakcyjności turystycznej regionu, a także wzmacnianiu integracji społecznej.

1.1.B.1. Rozwój infrastruktury drogowej poprawiającej dostępność obiektów użyteczności publicznej - budowa lub przebudowa publicznych dróg gminnych lub powiatowych – Przedsięwzięcie ukierunkowane na budowę/przebudowę dróg gminnych lub powiatowych. Zadania realizowane w ramach tego przedsięwzięcia przyczynią się do poprawy jakości życia mieszkańców (w tym grup defaworyzowanych) oraz podniesienia atrakcyjności gospodarczej regionu.

1.2.1. Realizacja inicjatyw związanych z pielęgnowaniem oraz zachowaniem dziedzictwa lokalnego – Przedsięwzięcie ukierunkowane na rewitalizacji zabytkowych obiektów lokalnego dziedzictwa kulturowego i historycznego m.in. kościoły, kaplice, biblioteki, itp. Zadania realizowane w ramach tego przedsięwzięcia przyczynią się do poprawy jakości życia mieszkańców (w tym grup defaworyzowanych) oraz podniesienia atrakcyjności gospodarczej regionu.

1.3.1. Współpraca służąca rozwojowi obszaru, w tym w zakresie ochrony środowiska i przeciwdziałaniu zmianom klimatu - Przedsięwzięcie ukierunkowane na tworzenie infrastruktury społecznej mającej pozytywny wpływ na ochronę środowiska, przeciwdziałanie zmianom klimatu, itp. Zadanie realizowane w ramach tego przedsięwzięcia przyczyni się do poprawy jakości życia mieszkańców (w tym grup defaworyzowanych) oraz podniesienia atrakcyjności turystycznej regionu, a także wzmacnianiu integracji społecznej.

2.1.A.1. Promocja lokalnego dziedzictwa kulturowego, historycznych i przyrodniczego – Przedsięwzięcie ukierunkowane na promowanie lokalnego dziedzictwa kulturowego, historycznego i przyrodniczego poprzez m.in. wydanie albumów, broszur, map, folderów, publikacji, itp. Zadania realizowane w ramach tego przedsięwzięcia przyczynią się do pobudzania aktywności, wzmacniania integracji społecznej (w tym grup defaworyzowanych), podniesienia atrakcyjności turystycznej regionu, a także wzmacnianiu kapitału społecznego.

2.1.B.1. Wzmacnianie potencjału podmiotów działających w sferze kultury – Przedsięwzięcie ukierunkowane na wykorzystanie potencjału podmiotów działających w sferze kultury poprzez m.in. doposażenie zespołów ludowych i śpiewaczych w stroje, instrumenty, akcesoria, itp. Zadania realizowane w ramach tego przedsięwzięcia przyczynią się do pobudzania aktywności, wzmacniania integracji społecznej (w tym grup defaworyzowanych), podniesienia atrakcyjności turystycznej regionu, a także wzmacnianiu kapitału społecznego.

2.2.A.1. Realizacja inicjatyw związanych z pielęgnowaniem oraz zachowaniem lokalnego dziedzictwa przyrodniczego, kulturowego i historycznego obszaru – Przedsięwzięcie ukierunkowane na realizację inicjatyw związanych z pielęgnowaniem oraz zachowaniem lokalnego dziedzictwa przyrodniczego, kulturowego i historycznego obszaru poprzez m.in. organizację imprez kulturalnych promujących lokalne dziedzictwo, itp. Zadania realizowane w ramach tego przedsięwzięcia przyczynią się do pobudzania aktywności, wzmacniania integracji społecznej (w tym grup defaworyzowanych), podniesienia atrakcyjności turystycznej regionu, a także wzmacnianiu kapitału społecznego.

2.2.B.1. Wzmacnianie kapitału społecznego poprzez zdrowy tryb życia, dziedzictwo i kulturę obszaru – Przedsięwzięcie ukierunkowane na wzmacnianie kapitału społecznego poprzez promowanie zdrowego tryby życia, dziedzictwa i kulturę obszaru, m.in. warsztaty, szkolenia edukacyjne, itp. Zadania realizowane w ramach tego przedsięwzięcia przyczynią się do wzmacniania integracji społecznej (w tym grup defaworyzowanych), podniesienia atrakcyjności turystycznej regionu, a także wzmacnianiu kapitału społecznego.

2.2.C.1. Działania służące podnoszeniu kompetencji, wiedzy i umiejętności osób zaangażowanych we wdrażanie LSR – Przedsięwzięcie ukierunkowane na działania służące podnoszeniu kompetencji, wiedzy i umiejętności osób zaangażowanych we wdrażanie LSR poprzez m.in. szkolenia organów i pracowników biura LGD. Zadania realizowane w ramach tego przedsięwzięcia przyczynią się do zwiększenia wiedzy osób zaangażowanych we wdrażanie LSR, co przełoży się na prawidłowe wdrożenie założeń programowych PROW.

2.2.D.1. Działania służące aktywizacji społeczności lokalnej – Przedsięwzięcie ukierunkowane na działania służące aktywizacji społeczności lokalnej m.in. spotkania informacyjno-konsutltacyjne, itp. Zadania realizowane w ramach tego przedsięwzięcia przyczynią się do pobudzania aktywności, wzmacniania integracji społecznej (w tym grup defaworyzowanych), podniesienia atrakcyjności turystycznej regionu, a także wzmacnianiu kapitału społecznego.

2.3.A.1. Działania służące wzmocnieniu kapitału społecznego w zakresie ochrony środowiska oraz wspieranie inicjatyw służących przeciwdziałaniu zmianom klimatu – Przedsięwzięcie ukierunkowane na działania służące wzmacnianiu kapitału społecznego w zakresie ochrony środowiska oraz wspieranie inicjatyw służących przeciwdziałaniu zmianom klimatu m.in. szkolenia dla przewodników poruszających się po rezerwacie ornitologicznym „Jeziorsko” objętym programem Natura 2000, itp. Zadania realizowane w ramach tego przedsięwzięcia przyczynią się do podniesienia atrakcyjności turystycznej regionu, a także wzmacnianiu kapitału społecznego.

2.3.B.1. Działanie w zakresie współpracy służącej rozwojowi obszaru – Przedsięwzięcie ukierunkowane na działania w zakresie współpracy służącej rozwojowi obszaru. Zadania realizowane w ramach tego przedsięwzięcia przyczynią się do podniesienia świadomości ekologicznej mieszkańców obszaru (w tym z grup defaworyzowanych), podniesienia atrakcyjności turystycznej regionu, a także wzmacnianiu kapitału społecznego.

3.1. Przedsiębiorczy region – Przedsięwzięcie ukierunkowane na tworzenie miejsc pracy poprzez podejmowanie lub rozwój istniejącej działalności gospodarczej. Zadania realizowane w ramach tego przedsięwzięcia przyczynią się do rozwoju lokalnej przedsiębiorczości, zwiększenia liczby miejsc pracy dla mieszkańców (w tym z grup defaworyzowanych), podniesienia atrakcyjności gospodarczej regionu.

3.2. Przedsiębiorczy i innowacyjny region – Przedsięwzięcie ukierunkowane na tworzenie miejsc pracy poprzez podejmowanie lub rozwój istniejącej działalności gospodarczej za pośrednictwem innowacyjnych rozwiązań. Zadania realizowane w ramach tego przedsięwzięcia przyczynią się do rozwoju lokalnej przedsiębiorczości, zwiększenia liczby miejsc pracy dla mieszkańców (w tym z grup defaworyzowanych), podniesienia atrakcyjności gospodarczej regionu.

VI. SPOSÓB WYBORU I OCENY OPERACJI ORAZ SPOSÓB USTANAWIANIA KRYTERIÓW WYBORU.

1. Formy wsparcia operacji w ramach LSR.

Stowarzyszenie „Lokalna Grupa Działania – Przymierze Jeziorsko” w ramach realizacji Lokalnej Strategii Rozwoju przewiduje realizację czterech typów operacji:

1. **Operacje indywidualne** - w ramach wniosków składanych przez beneficjentów innych niż LGD i wybieranych przez organ decyzyjny, a następnie przekładanych do weryfikacji Samorządowi Województwa.
2. **Projekty grantowe (PG)** - czyli operacje, której beneficjent (LGD) udziela innym podmiotom wybranym, zwanymi dalej „grantobiorcami” grantów będących środkami finansowymi programu powierzonymi przez LGD na realizację zadań służących osiągnięciu celu tej operacji.
3. **Operacje własne (OW)** - operacje kluczowe dla osiągnięcia celów LSR, służące dobru ogółu, które będą realizowane samodzielnie przez LGD i nie spotkały się z zainteresowaniem innych wnioskodawców.

4. **Projekty współpracy** - operacje dla LGD realizujące w partnerstwie z innym LGD wspólnie założone cele.

Na projekty związane z:

a) **podejmowaniem działalności gospodarczej** wysokość pomocy **wynosi 100 tys. zł,**
b) **rozwojem działalności gospodarczej** maksymalna wysokość pomocy **wynosi do 300 tys. zł**, a **intensywność do 70%** wartości kosztów kwalifikowalnych,
c) **operacjami indywidualnymi** maksymalna wysokość pomocy jest nielimitowana w przypadku JST, **intensywność wynosi nie więcej niż 63,63%** wartości kosztów kwalifikowalnych, a w przypadku innych wnioskodawców maksymalna wysokość pomocy **wynosi do 300 tys. zł**, natomiast **intensywność:**
- do 70% wartości kosztów kwalifikowalnych w przypadku wnioskodawców prowadzących działalność gospodarczą,
- do 100% wartości kosztów kwalifikowalnych w przypadku pozostałych wnioskodawców,
d) **projektami grantowymi (PG)** maksymalna wysokość pomocy **wynosi do 300 tys. zł**, a **intensywność do 100%** wartości kosztów kwalifikowanych **(prefinansowanie),**
e) **operacjami własnymi (OW)** maksymalna wysokość pomocy **wynosi do 50 tys. zł**, a **intensywność 90%** wartości kosztów kwalifikowalnych.

Wszystkie opracowane lokalne kryteria wyboru operacji są mierzalne, adekwatne do analizy SWOT lub mierzalne i adekwatne. **Każdy projekt złożony w ramach danego konkursu, aby otrzymał dofinansowanie musi uzyskać w wyniku oceny Rady Stowarzyszenia:**

1) minimum 20% maksymalnej ilości punktów możliwych do uzyskania w ramach lokalnych kryteriów wyboru,
2) zgodność operacji z LSR.

W ramach **operacji indywidualnych** pomoc będzie przyznawana na operacje w zakresie rozwoju przedsiębiorczości, wspierania współpracy między podmiotami wykonującymi działalność gospodarczą na obszarze wiejskim objętym LSR, zachowania dziedzictwa lokalnego, budowy lub przebudowy ogólnodostępnej i niekomercyjnej infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej, kulturalnej oraz promowania obszaru LSR, w tym produktów lub usług lokalnych, budowy lub przebudowy publicznych dróg gminnych lub powiatowych. Pomoc w ramach tego typu operacji skierowana jest do osób fizycznych i osób prawnych, spełniających kryteria dostępu określone w rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach poddziałania „Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność” objętego PROW na lata 2014-2020.

Natomiast **granty** skierowane będą głównej mierze do osób fizycznych i organizacji pozarządowych. W ramach tego typu projektów, pomoc będzie przyznawana na operacje w zakresie wzmocnienia kapitału społecznego, zachowania dziedzictwa lokalnego, budowy lub przebudowy ogólnodostępnej i niekomercyjnej infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej, kulturalnej i promowania obszaru objętego LSR, w tym produktów lub usług lokalnych. **Granty będą miały formę prefiansowania dla grantobiorców.**

Z kolei w przypadku **operacji własnych LGD** będą realizowane w zakresie ochrony środowiska, wzmacniania kapitału społecznego, zachowania dziedzictwa lokalnego, budowy lub przebudowy ogólnodostępnej i niekomercyjnej infrastruktury turystycznej lub rekreacyjnej, lub kulturalnej oraz promowania obszaru objętego LSR, w tym produktów lub usług lokalnych. **Operacje własne będą wymagały wkładu własnego na poziomie 10%.**

„LGD – Przymierze Jeziorsko” planuje do realizacji **dwa projekty współpracy**, w tym jeden o zasięgu międzynarodowym. Głównym celem projektu współpracy z sąsiednimi LGD będzie podnoszenie atrakcyjności turystycznej obszarów działania partnerów. Z kolei projekt międzynarodowy ukierunkowany będzie na odnawialne źródła pozyskiwania energii oraz ochronę środowiska.

2. Cel tworzenia procedur.

Procedury opracowane zostały dla jasności i przejrzystości procesu wyboru operacji do dofinansowania oraz sprawnej i skutecznej realizacji LSR. Procedury określają sposób postępowania dla operacji w ramach operacji, indywidualnych projektów grantowych oraz projektów własnych LGD. Rada oceniając wnioski o dofinansowanie otrzyma narzędzie, za pomocą którego w transparentny i uczciwy sposób nastąpi ta ocena. W ramach danego naboru kryteria wyboru są jednakowe dla wszystkich złożonych wniosków. Dzięki określeniu procedur oraz kryteriów wyboru możliwy będzie wybór operacji, a co za tym idzie, osiągnięte zostaną cele oraz wskaźniki określone w LSR.

3. Zakres procedur.

Na potrzeby realizacji LSR opracowane zostały trzy procedury dotyczące:

1. Obsługi naborów wniosków o przyznanie pomocy w ramach **projektów indywidualnych**.
2. Realizacji **projektów grantowych (PG)**,
3. Realizacji **operacji własnych (OW)**, w których beneficjentem i realizatorem operacji jest LGD.

Procedura dot. obsługi wniosków o przyznanie pomocy w ramach **projektów indywidualnych** w czytelny sposób opisuje kolejne etapy prowadzenia naborów wniosków od momentu przekazania informacji od Urzędu Marszałkowskiego o planowanym konkursie aż do momentu przekazania ocenionych przez Radę Stowarzyszenia wniosków wraz z listami rankingowymi z uwzględnieniem procedury w zakresie wniesienie protestu zgodnie z ustawą z dnia 11 lipca 2014r. o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014-2020.

Procedura uwzględnia wszystkie zobowiązania wskazane w takich dokumentach jak rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013r., rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1305/2013 z dnia 17 grudnia 2013r., ustawa z dnia 20 lutego 2015r. o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 (Dz.U. poz. 349)., ustawa z dnia 11 lipca 2014r. o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014-2020 oraz rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 24 września 2015r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach poddziałania „Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020.

Kolejnym, istotnym dokumentem opracowanym na potrzeby prawidłowej realizacji LSR są procedury naboru grantowego, które szczegółowo opisują obsługę naborów wniosków o przyznanie pomocy w ramach realizacji **projektu grantowego.**

Z uwagi na fakt, iż projekt grantowy jest nowym narzędziem do realizacji LSR, za którego prawidłową realizację w całości odpowiada Lokalna Grupa Działania, pojawiła się konieczność szerokiego opisania wszystkich możliwych sytuacji, jakie mogą się zdarzyć na poszczególnych etapach realizacji takiego projektu.

W związku z powyższym, książka procedur stanowi swoistą instrukcję postępowania zarówno dla Biura LGD jak jej organu decyzyjnego. Opisane są w niej wszystkie etapy realizacji projektu grantowego od ogłoszenia konkursu na realizację zadań w ramach projektu grantowego poprzez przygotowanie wniosku o przyznanie pomocy, przyjęcia go w biurze LGD, oceny formalnej i merytorycznej, oceny zgodności z LSR i według kryteriów wyboru operacji aż do podpisania umowy o powierzenie grantu, kontroli, monitoringu i ostatecznego rozliczenia zadania grantowego przez grantobiorcę.

Ostatnim dokumentem regulującym kwestię realizacji projektów w ramach LSR są procedury dotyczące realizacji **operacji własnych** przez LGD.

Podobnie jak w przypadku projektów grantowych, operacji własne są nowym narzędziem realizacji założeń LSR i zgodnie z definicją, pomoc na ich realizację może być przyznawana pod warunkiem, że nikt innych uprawniony do wsparcia, nie zgłosił LGD zamiaru realizacji takiej operacji.

Opracowana przez LGD procedura opisuje kolejne etapy postępowania zarówno w przypadku, gdy w terminie 30 dni od dnia zamieszczenia przez LGD na jej stronie internetowej informacji o planowanej do realizacji operacji własnej, żaden inny uprawniony podmiot nie zgłosi LGD zamiaru realizacji takiej operacji oraz w przypadku, gdy inny uprawniony podmiot zgłosi LGD zamiar realizacji takiej operacji.

W pierwszym przypadku po ocenie przez Radę Stowarzyszenia pod kątem zgodności z LSR i według kryteriów wyboru i wybraniu jej do finansowania, dokumentacja jest przekazywana do Samorządu Województwa i umowa zawierana jest pomiędzy LGD, a Instytucją Wdrażającą.

Natomiast w drugim przypadku zastosowanie ma procedura konkursowa dotycząca obsługi naborów wniosków o przyznanie pomocy w ramach projektów indywidualnych.

Procedury udostępnione będą na stronie internetowej www.przymierzejeziorsko.pl i w formie papierowej w Biurze LGD.

4. Formułowanie kryteriów wyboru.

Określone kryteria wyboru operacji oraz punktacja są obiektywne, niedyskryminujące, przejrzyste oraz powiązane z diagnozą obszaru. Czytelnie określony jest też przedział minimum-maksimum. Formułowanie kryteriów wyboru operacji wraz z opracowaniem zasad wyboru operacji jest jednym z kluczowych etapów opracowywania LSR

i obydwa procesy były przeprowadzane równolegle. Na potrzeby przejrzystości zapisów LSR procesy te zostały scharakteryzowane oddolnie.

Analiza SWOT jasno wskazała, że mocną stroną obszaru LGD jest licznie reprezentowany sektor pozarządowy. Aby wzmocnić siłę i zaangażowanie, większość operacji, została dedykowana organizacją pozarządowym.

Z uwagi na zdefiniowane grupy defaworyzowane oraz ich problemy, premiowane będą operacje polegające na podjęciu działalności gospodarczej przez przedstawicieli tych grup oraz dodatkowo, operacje polegające na ochronie środowiska, odnawialne źródła energii i innowacyjność.

W przypadku operacji polegających na podjęciu działalności gospodarczej przez przedstawicieli grup defaworyzowanych, przyznawana będzie pomoc w pełnej wysokości, tj. 100 tyś.

Ponadto, w przypadku operacji polegających na rozwijaniu działalności gospodarczej premiowane będą operacje, w wyniku których zostanie utworzone miejsce pracy dla przedstawicieli wskazanych w LSR grupy defaworyzowanych oraz z zastosowaniem innowacyjnych rozwiązań.

Mając na uwadze założone przez ustawodawcę cele podejścia LEADER w okresie programowania 2014-2020, LGD premiować będzie operacje, których realizacja zakłada wykorzystanie innowacyjnych rozwiązań, pozytywne oddziaływanie w zakresie ochrony środowiska i zmian klimatycznych, a ich realizacja przyczyni się do włączenia społecznego grup zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Kryteria wyboru operacji przewidują premiowanie operacji innowacyjnych. **Operacja innowacyjna, to taka, która przewiduje zastosowanie nowych rozwiązań w dziedzinie produktu, technologii, technik organizacji lub urządzeń i sprzętu nie stosowanych do tej pory na tym obszarze. Wykorzystanie tych rzeczy spowoduje, że przyjęte rozwiązania będą innowacyjne, w zależności od tego na ile te zasoby są unikalne i charakterystyczne tylko na danym obszarze.** Wysoko punktowane będą operacje których innowacyjność projektu będzie dotyczyła jak największego obszaru.

Ponadto, kryteria wyboru operacji zostały tak sformułowane aby w jak największym stopniu zapewnić realizację założonych do osiągnięcia wskaźników, które de facto wynikają z przeprowadzonej diagnozy i analizy SWOT.

Procedura zmiany kryteriów wyboru opisana jest w *Załączniku nr 1 do LSR – Procedura aktualizacja LSR*. Kryteria wyboru operacji są ściśle powiązane z wnioskami analizy SWOT, diagnozą obszaru oraz zakresem wsparcia grup defaworyzowanych.

5. Informacja o realizacji projektów grantowych i operacji własnych.

Zakres realizacji projektów grantowych jest zgodny z §2 ust. 1 oraz §29 ust. 4 rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 24 września 2015r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach podddziałania „Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność” objętego PROW na lata 2014-2020 dotyczy zadań realizowanych w ramach: wzmocnienia kapitału społecznego, zachowania dziedzictwa lokalnego, budowy, przebudowy, ogólnodostępnej i niekomercyjnej infrastruktury turystycznej lub rekreacyjnej lub kulturalnej oraz promowania obszaru objętego LSR, w tym produktów i usług lokalnych.

Mając na uwadze doświadczenia z okresu programowania 2007-2013, w którym organizacje te z powodu braku własnych środków finansowych były praktycznie wykluczone z możliwości ubiegania się o wsparcie, przyjęto rozwiązanie zapewniające wypłatę zaliczki (*prefinansowania projektu*) w wysokości 95% kosztów kwalifikowanych zadania grantowego.

Stowarzyszenie „LGD – Przymierze Jeziorsko” zamierza realizować również operację własną z zakresu ochrony środowiska. W analizie SWOT wskazano, iż jedną z mocnych stron obszaru są walory przyrodniczo-krajobrazowe, a wśród nich Rezerwat orgnitologiczny „Jeziorsko” objęty programem Natura 2000, zaś w słabych stronach z kolei wskazano na słabe wykorzystanie potencjału tego obszaru.

Zdaniem LGD, potrzeba przeprowadzić warsztaty pozwalające na wyszkoleniu grupy przewodników, która będzie mogła przeprowadzać/przepływać łódkami, kajakami grupy zainteresowanych turystów/mieszkańców przez strefę rezerwatu ornitologicznego objętego szczególnymi warunkami z zakresu ochrony środowiska. Do tej pory przebywanie w tej strefie bez odpowiedniego zezwolenia oraz przewodnika jest zabronione i karane. Koszt całej operacji szacuje się na ok. 50 tyś. zł, z czego 10% zostanie pokryte w z budżetu LGD.

VII. PLAN DZIAŁANIA.

Realizacja działań w lamach LSR została zaplanowana w kontekście 3 kluczowych etapów:

- **1 etap**: lata 2016-2018
- **2 etap**: lata 2019-2021

- **3 etap**: lata 2022-2023

Podział na poszczególne etapy wynika z wymogów unijnych nowej perspektywy finansowej na lata 2014-2020, wyznaczenie celów pośrednich na 2018r. , celów końcowych na 2023r. i powiązanie wyników z finansowymi karami i nagrodami (tzw. ramy wykonania). Szczegółowa informacja o planie działania LSR obejmująca harmonogram osiągania poszczególnych wskaźników LSR znajduje się w *załączniku nr 3 – Plan działania*.

Większość operacji planowanych do realizacji, została zaplanowana w 1 i 2 etapie w sposób umożliwiający minimalizowanie ryzyka związanego z osiąganiem wskaźników przyjętych jako miary sukcesu ich wdrażania. Przewiduję się jednak zwiększoną intensywność w 1 etapie wdrażania LSR. Wzrost wydatkowania środków będzie wprost proporcjonalnie oddziaływać na wskaźniki LSR. Odsetek projektów rozliczonych powodować będzie poprawę wykonania założonych wskaźników zarówno na poziomie przedsięwzięć jak i celów szczegółowych. Harmonogram osiągania poszczególnych wskaźników produktu oraz realizacji budżetu LSR jest ustalony racjonalnie. Przedsięwzięciom przypisano wskaźniki adekwatne do typu przedsięwzięć oraz do zakresu planowanego wsparcia, których osiągnięcie dla odpowiednich celów bezpośrednio zapewniają kryteria wyboru.

W większości przypadków planuje się osiągnięcie poziomu, co najmniej 50% każdego ze wskaźników produktu, który został przewidziany do realizacji w latach 2016 – 2018. LGD planuje również wykorzystanie 50% środków finansowych na realizację LSR w zakresie utworzenia miejsc pracy.

VIII. BUDŻET LSR.

Określono planowany budżet na poszczególne zakresy wsparcia tj. realizację LSR, współpracę, koszty bieżące i aktywizację oraz projekty własne. Kwoty wsparcia finansowego zaplanowane w budżecie LSR nie przekraczają kwot na LSR określonych w załączniku nr 6 do Regulaminu konkursu, *Sposób ustalania wysokości dostępnych środków przeznaczonych na realizację LSR.* **Maksymalne kwoty środków działania LEADER przewidziane na poddziałanie 19.2 PROW w odniesieniu do LSR wyniosą 5.000.000,00 zł.**

Zgodnie z wymogami PROW 2014-2020, 50% budżetu LSR przeznaczonego na realizację poddziałania 19.2 „Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność” w ramach PROW przeznaczone jest na przedsięwzięcia związane z tworzeniem lub utrzymaniem miejsc pracy.

Maksymalna kwota środków działania LEADER przewidziana na poddziałanie 19.3 PROW, która została uwzględniona w LSR na etapie wyboru LSR stanowi równowartość 2% kwoty przewidzianej na poddziałanie 19.3, czyli 100.000,00 zł, jednak gdy będzie taka możliwość LGD będzie wnioskowało o podniesienie progu do 5%.

Budżet na funkcjonowanie i aktywizację w obecnym okresie programowania to 1.250.000,00 zł. Na podstawie doświadczeń z okresu PROW 2007-2013 oraz zwiększony zakres obowiązków wynikających przede wszystkim z obsługi Rady LGD ustalono podział środków wskazując 91,6% na koszty bieżące i 9,4% na działania związane z aktywizacją LGD.

Budżet jest bezpośrednio powiązany z planem działania oraz przedsięwzięciami, dlatego w ramach LSR dokonano podziału środków LSR na trzy cele ogólne.

W ramach celu ogólnego I przeznaczono 36,7**%** wartości budżetu na działania wynikające z dziedzictwa lokalnego i zasobów społeczno-gospodarczych, zgodnie z diagnozą LSR stanowią duży potencjał rozwojowy w kontekście poprawy jakości życia. Ma to szczególne znaczenia dla mieszkańców, którzy jak wskazują przeprowadzone badanie wyraźnie potrzebują działań inwestycyjnych podnoszących jakość istniejącej infrastruktury lub budowy nowych obiektów. Działania te stanowić będą bezpośrednie przełożenie na jakość życia mieszkańców obszaru LGD. Dodatkowo planowane działania są istotne, ze względu na rozwój branży turystycznej i usługowej, a w konsekwencji przyczynić się ma do zwiększenia liczby miejsc pracy.

Na realizację celu ogólnego II przeznaczono 13,3**%** wartości budżetu co powiązane jest ze spójnością kulturalną i historyczną obszaru LGD, która w sposób istotny związana jest z tożsamością mieszkańców (identyfikacja z miejscem i społecznością lokalną). Dlatego też, w ramach tego celu realizowane będą działania integrujące mieszkańców oraz pobudzające ich do działania, a także poszerzające ofertę spędzenia czasu wolnego. Dodatkowo ważnym aspektem jest podnoszenie ich świadomości na temat roli rozwiązań proekologicznych. Ponadto Jest to konieczne dla osiągnięcia efektu synergii zaplanowanych rezultatów, jakim jest zwiększenie potencjału społeczności lokalnej.

Natomiast na realizację celu ogólnego III przeznaczono 50% wartości budżetu, gdyż istotnym dla strategii jest wykorzystanie potencjału lokalnego dla tworzenia nowych przedsiębiorstw oraz produktów czy usług, aby w pełni wykorzystywać potencjał obszaru, również w obrocie gospodarczym.

W LSR zaplanowano realizację dwóch projektów współpracy, w tym jednego dotyczącego współpracy międzynarodowej określając szczegółowo cele i wskaźniki LSR jakie te projekty będą realizować. W ramach poddziałania 19.3 zaplanowano zatem wydatkowanie 2% dostępnych środków na projekty współpracy, jednak gdy będzie taka możliwość LGD będzie wnioskowało o podniesienie progu do 5%.

LGD planuje realizację projektów własnych, w ramach tych projektów przewiduje większy udział środków własnych niż wynikający z obowiązujących przepisów (10% wkładu własnego).

IX. PLAN KOMUNIKACJI.

W planie komunikacji Stowarzyszenia „Lokalna Grupa Działania – Przymierze Jeziorsko” stanowiącym załącznik nr 5 do niniejszej lokalnej strategii rozwoju zostały zawarte informacje na temat celów ogólnych i szczegółowych podejmowanych działań informacyjno-promocyjnych, wskazane zostały konkretne działania komunikacyjne oraz odpowiadające im środku przekazu uwzględniające różnorodne rozwiązania komunikacyjne jak również grupy docelowe i wskaźniki w oparciu o planowany budżet działań komunikacyjnych wraz z planowanymi efektami tych działań. posłuży wspieraniu realizacji celów LSR poprzez zachęcenie potencjalnych beneficjentów i mieszkańców obszaru LGD do korzystania ze środków wsparcia na rzecz realizacji lokalnych strategii rozwoju kierowanych przez społeczność lokalną.

Plan komunikacji skierowany jest do wszystkich grup społecznych zamieszkujących obszar LSR. Szczególne narzędzia komunikacji przewidziano dla zidentyfikowanych grup docelowych interwencji, w tym grup defaworyzowanych. Działania komunikacyjne i środki przekazu jakie będą użyte są różnorodne, adekwatne do celów i wskaźników działań komunikacyjnych oraz dopasowane do potrzeb. Określono plan komunikacji ze wskazaniem grupy docelowej jaką w szczególności są przedsiębiorcy oraz przedstawiciele grup defaworyzowanych.

X. ZINTEGROWANIE.

Dla zobrazowania zależności pomiędzy Lokalną Strategią Rozwoju LGD na lata 2016-2023, a dokumentami strategicznymi opracowano matryce spójności celów strategicznych i operacyjnych LSR z priorytetami, celami i kierunkami interwencji zawartymi w nadrzędnych dokumentach strategicznych. Tym samym, poniżej w tabeli nr 19: Matryca spójności celów strategicznych LGD, z dokumentami planistycznymi, wykazano zgodność z kluczowymi dokumentami planistycznymi definiującymi priorytety rozwojowe w obszarach tematycznie i sektorowo powiązanych z niniejszym dokumentem.

Tabela nr 19: Matryca spójności celów strategicznych LGD z dokumentami planistycznymi.

1.0	**Cel ogólny**	**Wzrost jakości życia mieszkańców poprzez rozwój infrastruktury.**
	Cele szczegółowe	
1.1	**Zachowanie dziedzictwa lokalnego.**	
1.2	**Tworzenie infrastruktury drogowej, kulturalnej, rekreacyjnej i turystycznej.**	
1.3	**Wspieranie operacji mających pozytywny wpływ na ochronę środowiska i/lub łagodzenie zmian klimatu.**	
Lp.	**Dokumenty strategiczne**	**Powiązanie celów LSR z dokumentami planistycznymi.**
1.	Strategia Rozwoju Gminy Burzenin 2013-2020	A.4 Polityka finansowa i podatkowa w Gminie.
2.	Zgodność ze Strategią Rozwoju Gminy Sieradz do 2020r	1.4. Gospodarcze wykorzystanie potencjału przyrodniczego i kulturowego oraz rozwój przemysłów czasu wolnego.
3.	Strategia Rozwoju Gminy Pęczniew	C.1 Rozwój infrastruktury drogowej C.2Rozwój infrastruktury ochrony środowiska. D.1Rozwój infrastruktury kultury.
4.	Strategia Rozwoju Gminy Warta	C.1Odnowa i promocja istniejącego dziedzictwa kulturowego, C.3Zagospodarowanie infrastruktury kulturalnej, D.2Rozwój infrastruktury drogowej i około turystycznej.
5.	Strategią Rozwoju Powiatu Sieradzkiego na lata 2015–2020	11.5 Integracja samorządów i mieszkańców w ziemi sieradzkiej, dbanie o jej dziedzictwo kulturowe, wspieranie aktywności obywatelskiej mieszkańców.
6.	Strategią Rozwoju Powiatu Poddębickiego 2020	C.1. Infrastruktura drogowa i okołodrogowa oraz komunikacja.
7.	Strategii Rozwoju Województwa Łódzkiego 2020	5.3. Rozwój usług i poprawa dostępu do sektora kultury, sportu, turystyki i rekreacji w tym: wspieranie działań na rzecz podnoszenia atrakcyjności i unowocześniania bazy kulturalnej, rekreacyjnej, widowiskowej, bazy i infrastruktury turystycznej, w tym szlaków turystycznych, promocję produktów turystycznych, wspieranie szkoleń na rzecz podniesienia jakości świadczonych usług kultury, turystyki i rekreacji,

		wspieranie wydarzeń kulturalnych, wspieranie tworzenia sieci współpracy podmiotów zaangażowanych w działania kulturalne, 6.2. Reintegracja zawodowa oraz przeciwdziałanie dyskryminacji i wykluczeniom społecznym w tym: wspieranie rozwoju świetlic środowiskowych i socjoterapeutycznych na bazie świetlic wiejskich.
8.	Programem Rozwoju Turystyki w Województwie Łódzkim na lata 2007–2020	4. Zagospodarowanie przestrzeni turystycznej województwa łódzkiego, 4.1. Rozwój podstawowej infrastruktury turystycznej zgodnie z oczekiwaniami rynku odbiorców.
9.	Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Łódzkiego 2014– 2020	Priorytetem 6c: Zachowanie, ochrona, promowanie i rozwój dziedzictwa naturalnego i kulturowego i celem: zwiększona partycypacja w kulturze na terenie województwa łódzkiego.
10.	Strategią Rozwoju Kraju 2020	III.3.3. Tworzenie warunków dla rozwoju ośrodków regionalnych, subregionalnych i lokalnych oraz wzmacniania potencjału obszarów wiejskich.
11.	Strategii Europa 2020	odnośnie inteligentnego, zrównoważonego i sprzyjającego włączeniu społecznemu wzrostu m.in. poprzez: wspieranie inicjatyw opartych na transferze wiedzy i innowacji, korzystających efektywnie z lokalnych zasobów, przyjaznych środowisku, wspieranie rozwoju lokalnej infrastruktury wykorzystującej OZE,
12.	Krajową Strategią Rozwoju Regionalnego 2010-2020	1.3.6. Wykorzystanie walorów środowiska przyrodniczego oraz potencjału dziedzictwa kulturowego, 2.2.5. Usługi kulturalne.
13.	Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014-2020	CT 9. Wspieranie włączenia społecznego i walka z ubóstwem, priorytetem Rozwoju Obszarów Wiejskich 6. Włączenie społeczne, redukcja ubóstwa i promowanie rozwoju gospodarczego na obszarach wiejskich i celem szczegółowym: 6B. Wspieranie lokalnego rozwoju na obszarach wiejskich m.in. poprzez: przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu i wzmocnienie kapitału społecznego, w tym z wykorzystaniem rozwiązań innowacyjnych, wspieranie inicjatyw lokalnych, wykorzystanie lokalnych zasobów: surowców, miejscowej infrastruktury, lokalizacji (położenia geograficznego), dziedzictwa, potencjału mieszkańców.
2.0	**Cel ogólny**	**Wzmocnienie i wykorzystanie potencjału społecznego na rzecz obszaru LGD.**
	Cele szczegółowe	
2.1	**Promocja i upowszechnianie wiedzy o obszarze LGD.**	
2.2	**Integracja poprzez pobudzenie i angażowanie mieszkańców do oddolnych inicjatyw lokalnych.**	
2.3	**Edukacja jako element budowania postaw proekologicznych.**	
Lp.	**Dokumenty strategiczne**	**Powiązanie celów LSR z dokumentami planistycznymi.**
1.	Strategia Rozwoju Gminy Burzenin 2013-2020	A.1 Rozwój infrastruktury turystycznej A.3 Kreowanie marki regionalnej oraz stworzenie i promocja zintegrowanej oferty turystycznej.
2.	Zgodność ze Strategią Rozwoju Gminy Sieradz do 2020r	2.2. Czyste i zadbane środowisko naturalne gminy, 4.2. Rozwój oferty kultury czasu wolnego, 4.1. Wspieranie aktywności społecznej i kapitału ludzkiego.
3.	Strategia Rozwoju Gminy Pęczniew	A.5 Wspieranie ochrony środowiska (w tym w szczególności na potrzeby turystyki), D.1 Rozwój infrastruktury kultury, D.2 Wzbogacenie oferty społeczno – kulturalnej dla mieszkańców.
4.	Strategia Rozwoju Gminy Warta	A.1 Zagospodarowanie turystyczne zbiornika Jeziorska i rzeki Warty, A.2 Stworzenie i promocja zintegrowanej oferty turystycznej, A.3 Poprawa jakości środowiska naturalnego, B.1Wsparcie i promocja lokalnej przedsiębiorczości, C.2 Stworzenie oferty wydarzeń/imprez kulturalnych, D.4 Rozwój sportu i rekreacji.
5.	Strategią Rozwoju Powiatu Sieradzkiego na lata 2015–2020	11.5 Integracja samorządów i mieszkańców w ziemi sieradzkiej, dbanie o jej dziedzictwo kulturowe, wspieranie aktywności obywatelskiej mieszkańców.
6.	Strategią Rozwoju Powiatu Poddębickiego 2020	A.2. Turystyka aktywna, B.1. Sfera społeczna, B.3. Rolnictwo, C.2. Infrastruktura ochrony środowiska + OZE.

7.	Strategii Rozwoju Województwa Łódzkiego 2020	4.2. Wzmacnianie tożsamości regionalnej, 6.1. Przeciwdziałanie ubóstwu ekonomicznemu.
8.	Programem Rozwoju Turystyki w Województwie Łódzkim na lata 2007–2020	3. Rozwój zasobów ludzkich oraz współpraca w obszarze turystyki, 3.4. Wzrost rangi turystyki jako dziedziny gospodarki regionu oraz stymulowanie rozwoju inicjatyw społeczno-samorządowych na rzecz rozwoju turystyki.
9.	Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Łódzkiego 2014–2020	Priorytetem 6c: Zachowanie, ochrona, promowanie i rozwój dziedzictwa naturalnego i kulturowego i celem: zwiększona partycypacja w kulturze na terenie województwa łódzkiego.
10.	Strategią Rozwoju Kraju 2020	I.3. Wzmocnienie warunków sprzyjających realizacji indywidualnych potrzeb i aktywności obywatela, I.3.2. Rozwój kapitału społecznego, III.3. Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju oraz integracja przestrzenna dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych.
11.	Strategii Europa 2020	odnośnie inteligentnego, zrównoważonego i sprzyjającego włączeniu społecznemu wzrostu m.in. poprzez: prowadzenie doradztwa by innowacyjne pomysły rozwiązywały problemy społeczne, umożliwienie ludziom zdobywania nowych umiejętności, wspieranie zdrowia i aktywności osób starszych, aby umożliwić osiągnięcie spójności społecznej oraz wyższej wydajności.
12.	Krajową Strategią Rozwoju Regionalnego 2010-2020	1.3.1. Rozwój kapitału intelektualnego, w tym kapitału ludzkiego i społecznego.
13.	Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014-2020	CT 9. Wspieranie włączenia społecznego i walka z ubóstwem, priorytetem Rozwoju Obszarów Wiejskich 6. Włączenie społeczne, redukcja ubóstwa i promowanie rozwoju gospodarczego na obszarach wiejskich i celem szczegółowym: 6B. Wspieranie lokalnego rozwoju na obszarach wiejskich.
3.0	**Cel ogólny**	**Inicjowanie i wspieranie działań na rzecz rozwoju lokalnej przedsiębiorczości w celu ograniczenia ubóstwa.**
	Cele szczegółowe	
3.1	**Rozwój i podejmowanie działalności gospodarczej.**	
3.2	**Wykorzystanie innowacyjnych rozwiązań dla rozwoju przedsiębiorczości obszaru.**	
Lp.	**Dokumenty strategiczne**	**Powiązanie celów LSR z dokumentami planistycznymi.**
1.	Zgodność ze Strategią Rozwoju Gminy Sieradz do 2020r	1. Wielofunkcyjny i zrównoważony rozwój gospodarczy podstawą wysokiej jakości życia w gminie i celem operacyjnym 1.1. Kreowanie środowiska sprzyjającego rozwojowi lokalnej przedsiębiorczości.
2.	Strategia Rozwoju Gminy Pęczniew	B. Rozwój małej przedsiębiorczości i celem operacyjnym B.2. Wsparcie promocja lokalnej przedsiębiorczości
3.	Strategia Rozwoju Gminy Warta	B. Pobudzenie aktywności lokalnej i celem operacyjnym B.2. Wsparcie i promocja lokalnej przedsiębiorczości m.in. poprzez: szkolenia dla potencjalnych przedsiębiorców, zaangażowanie władz w tworzenie organizacji.
4.	Strategią Rozwoju Powiatu Sieradzkiego na lata 2015–2020	11.3. Wzrost zatrudnienia i aktywizacja lokalnego rynku pracy.
5.	Strategią Rozwoju Powiatu Poddębickiego 2020	B. Poprawa jakości życia mieszkańców i celem operacyjnym B.2 Sfera gospodarcza m.in. poprzez: rozwój przedsiębiorczości, wspieranie i promocja postaw przedsiębiorczych wśród mieszkańców, wprowadzenie systemu ulg podatkowych.
6.	Strategii Rozwoju Województwa Łódzkiego 2020	1.1. rozwój nowoczesnych technologii na rzecz inteligentnych specjalizacji regionalnych, 2.1. kształtowanie i rozwój kadr dla gospodarki innowacyjnej, 2.2. kształtowanie aktywnych postaw na rynku pracy, 6.1. przeciwdziałanie ubóstwu ekonomicznemu 1.2. Obszary wiejskie, 2.5. Obszary turystyczne dolin rzecznych Pilicy, Warty i Bzury.
7.	Regionalnym Programem	3a. Promowanie przedsiębiorczości, w szczególności poprzez ułatwianie gospodarczego wykorzystywania nowych pomysłów oraz sprzyjanie tworzeniu

	Operacyjnym Województwa Łódzkiego 2014– 2020	nowych firm, 8i.Dostęp do zatrudnienia dla osób poszukujących pracy i osób biernych zawodowo, w tym długotrwale bezrobotnych oraz oddalonych od rynku pracy, także poprzez lokalne inicjatywy na rzecz zatrudnienia oraz wspieranie mobilności pracowników, 8iii: Praca na własny rachunek, przedsiębiorczość i tworzenie przedsiębiorstw, w tym innowacyjnych mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw.
8.	Plan przeciwdziałania depopulacji w województwie łódzkim	1. Tworzenie sprzyjających warunków do rozpoczynania działalności gospodarczej oraz tworzenie nowych miejsc pracy poprzez udzielanie bezzwrotnej pomocy na rozpoczęcie działalności gospodarczej ze szczególnym uwzględnieniem osób do 30 roku życia oraz 2. Realizacja ogólnych i specjalistycznych szkoleń i/lub doradztwa związanego ze szkoleniami dla kadr zarządzających i pracowników mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw (MMŚP) w zakresie zgodnym ze zdiagnozowanymi potrzebami przedsiębiorstw i formie odpowiadającej możliwościom organizacyjno–technicznym przedsiębiorstwa.
9.	Strategią Rozwoju Kraju 2020	II.3. Zwiększenie innowacyjności gospodarki, II.4.1. Zwiększanie aktywności zawodowej. III.3.3. Tworzenie warunków dla rozwoju ośrodków regionalnych, subregionalnych i lokalnych oraz wzmacniania potencjału obszarów wiejskich.
10.	Strategii Europa 2020	Odnośnie inteligentnego, zrównoważonego i sprzyjającego włączeniu społecznemu wzrostu m.in. poprzez: wspieranie inicjatyw opartych na transferze wiedzy i innowacji, wspieranie firm korzystających efektywnie z lokalnych zasobów, przyjaznych środowisku, wspieranie firm z branży OZE, wspieranie grup defaworyzowanych w pozyskiwaniu dotacji na tworzenie i rozwój własnych działalności gospodarczych, , wspieranie firm specjalizujących się w dostarczaniu szybkiego Internetu, wspieranie internetowej sprzedaży lokalnych produktów i usług, prowadzenie doradztwa by innowacyjne pomysły przeradzały się w nowe produkty i usługi, które przyczyniałyby się do tworzenia nowych miejsc, szerzenie innowacyjnych rozwiązań technologicznych, wspieranie firm efektywnie korzystających z lokalnych zasobów, umożliwienie ludziom zdobywania nowych umiejętności.
11.	Krajową Strategią Rozwoju Regionalnego 2010-2020	1.2.3. Rozwiajnie potencjału rozwojowego i absorbcyjnego obszarów wiejskich, 1.2.4. Efektywne wykorzystanie w procesach rozwojowych potencjału specjalizacji terytorialnej, 1.3.3. Zwiększenie możliwości wprowadzenia rozwiązań innowacyjnych przezprzedsiębiorstwa i instytucje regionalne, 2.2. Wspieranie obszarów wiejskich o najwyższym poziomie dostępu mieszkańców do dóbr i usług warunkujących możliwości rozwojowe.
12.	Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014-2020	CT 9. Wspieranie włączenia społecznego i walka z ubóstwem, priorytet ROW 6. Włączenie społeczne, redukcja ubóstwa i promowanie rozwoju gospodarczego na obszarach wiejskich, celem szczegółowy 6B. Wspieranie lokalnego rozwoju na obszarach wiejskich m.in. poprzez: tworzenie miejsc pracy i stworzenie warunków umożliwiających podjęcie pracy osobom dotąd pozostającym bez pracy, a także stworzenie korzystnych warunków do tworzenia nowych firm, sprzyjających zwiększeniu potencjału osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem z rynku pracy.

Źródło danych: Opracowanie własne na podstawie dokumentów planistycznych.

Cele LSR wpisują się tym samym w dokumenty strategiczne wszystkich czterech gmin wchodzących w skład obszaru LGD, które koncentrują się przede wszystkim na:

- budowaniu potencjału gospodarczego oraz podnoszeniu poziomu przedsiębiorczości mieszkańców,
- rozwoju infrastruktury rekreacyjnej oraz oferty czasu wolnego,
- ochronie środowiska oraz podnoszeniu świadomości ekologicznej mieszkańców,
- działaniach na rzecz wyrównywania szans osób zagrożonych wykluczeniem społecznym,
- wzmacnianiu tożsamości lokalnej oraz aktywności mieszkańców,
- dbałości o dziedzictwo kulturowe i przyrodnicze.

LSR jest zintegrowana, przedsięwzięciom przypisano wskaźniki adekwatne do typu przedsięwzięć oraz do zakresu planowanego wsparcia, których osiągnięcie dla odpowiednich celów bezpośrednio zapewniają kryteria wyboru. Cele i przedsięwzięcia LSR są zbieżne z wszystkimi trzema celami przekrojowymi PROW 2014-2020 tj. ochrona środowiska, przeciwdziałanie zmianom klimatu oraz innowacyjność, a kryteria wyboru oraz wskaźniki LSR zapewniają bezpośrednie osiągniecie wskaźników określonych dla tych celów.

Zintegrowany charakter LSR przejawia się także w spójności i kompleksowości przedsięwzięć zaplanowanych w ramach poszczególnych celów szczegółowych dokumentu co przedstawia tabela nr 20: Integrowanie sektorów, partnerów, zasobów, branż w celu kompleksowej realizacji przedsięwzięć.

Tabela nr 20: Integrowanie sektorów, partnerów, zasobów, branż w celu kompleksowej realizacji przedsięwzięć.

Cel główny: 1.0. Wzrost jakości życia mieszkańców poprzez rozwój infrastruktury. **Cele szczegółowe:** 1.1. Tworzenie infrastruktury drogowej, kulturalnej, rekreacyjnej i turystycznej. 1.2. Zachowanie dziedzictwa lokalnego. 1.3. Wspieranie operacji mających pozytywny wpływ na ochronę środowiska i/lub łagodzenie zmian klimatu.
Spójne i kompleksowe podejście: cele szczegółowe wraz z planowanymi w LSR przedsięwzięciami (tj: 1.1.A.1, 1.1.B.1, 1.2.1, 1.3.1) są spójne, powiązane ze sobą oraz wzajemnie się uzupełniają.
Użycie różnych metod: wsparcie poprzez przyznawanie wsparcia (konkurs, projekt współpracy), prefinasowania (projekty grantowe), prowadzenie doradztwa, zamieszczania informacji na stronie internetowej LGD oraz jej partnerów.
Zaangażowanie różnych sektorów i partnerów: a) społecznego m.in.: OSP, KGW, lokalni twórcy ludowi, kościoły, stowarzyszenia, , b) gospodarczego: rolnicy, przedsiębiorcy, związki pracodawców, rzemieślnicy c) publicznego: Urzędy Gmin i podmioty jej podległe, d) partnerzy: Gminne i Miejskie Ośrodki Kultury, Biblioteki, Muzea, partnerskie LGD przy projekcie współpracy.
Integrowanie różnych zasobów i branż działalności gospodarczej: sekcja G (handel hurtowy i detaliczny), sekcja I (działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi), sekcja R (działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją), sekcja F (budownictwo).
Odpowiedź na zidentyfikowaną w analizie SWOT słabą stronę/zagrożenie: W.1, W.4, W.6, W.9, T.1, T.4, T.9, T.10,
Odbiorcy: wszyscy mieszkańcy, NGO, turyści, grup de faworyzowane, przedsiębiorcy, lokalni twórcy ludowi.
Cel główny: 2.0. Wzmocnienie i wykorzystanie potencjału społecznego na rzecz obszaru LGD. **Cele szczegółowe:** 2.1. Promocja i upowszechnianie wiedzy o obszarze LGD. 2.2. Integracja poprzez pobudzenie i angażowanie mieszkańców do oddolnych inicjatyw lokalnych. 2.2. Edukacja jako element budowania postaw proekologicznych.
Spójne i kompleksowe podejście: cele szczegółowe wraz z planowanymi w LSR przedsięwzięciami (tj: 2.1.A.1, 2.1.B.1, 2.2.A.1, 2.2.B.1, 2.2.C.1, 2.2.D.1, 2.3.A.1, 2.3.B.1) są spójne, powiązane ze sobą oraz wzajemnie się uzupełniają.
Użycie różnych metod: wsparcie poprzez przyznawanie wsparcia (aktywizacja, projekt współpracy, operacja własna), prefinasowania (projekty grantowe), prowadzenie doradztwa, zamieszczania informacji na stronie internetowej LGD oraz jej partnerów.
Zaangażowanie różnych sektorów i partnerów: a) społecznego m.in.: OSP, KGW, lokalni twórcy ludowi, kościoły, stowarzyszenia, , b) gospodarczego: rolnicy, przedsiębiorcy, związki pracodawców, rzemieślnicy c) publicznego: Urzędy Gmin i podmioty jej podległe, d) partnerzy: Gminne i Miejskie Ośrodki Kultury, Ośrodek Doradztwa Rolniczego Biblioteki, Muzea, partnerskie LGD przy projekcie współpracy, firmy szkoleniowe, trenerzy, wykładowcy.
Integrowanie różnych zasobów i branż działalności gospodarczej: sekcja G (handel hurtowy i detaliczny), sekcja I (działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi), sekcja R (działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją), sekcja A (rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo, rybactwo), sekcja J (informacja i komunikacja), sekcja P (edukacja).
Odpowiedź na zidentyfikowaną w analizie SWOT słabą stronę/zagrożenie: W.1, W.2, W.3, W.5, W.8, W.7, W.9, W.11, T.2, T.3, T.4, T.5, T.7, T.9 ,T.11.
Odbiorcy: wszyscy mieszkańcy, NGO, turyści, grup de faworyzowane, przedsiębiorcy, lokalni twórcy ludowi, osoby zaangażowane we wdrażanie LSR, potencjalni beneficjenci.
Cel główny: 3.0. Inicjowanie i wspieranie działań na rzecz rozwoju lokalnej przedsiębiorczość w celu ograniczenia ubóstwa. **Cele szczegółowe:** 3.1. Rozwój i podejmowanie działalności gospodarczej. 3.2. Integracja poprzez pobudzenie i angażowanie mieszkańców do oddolnych inicjatyw lokalnych.
Spójne i kompleksowe podejście: cele szczegółowe wraz z planowanymi w LSR przedsięwzięciami (tj: 3.1.1, 3.2.1) są spójne, powiązane ze sobą oraz wzajemnie się uzupełniają.

Użycie różnych metod: wsparcie poprzez przyznawanie wsparcia (podejmowanie działalności), prefinasowania (podejmowanie działalności), prowadzenie doradztwa, zamieszczania informacji na stronie internetowej LGD oraz jej partnerów.
Zaangażowanie różnych sektorów i partnerów: a) gospodarczego: rolnicy, przedsiębiorcy, stowarzyszenia pracodawców, rzemieślnicy, b) społecznego: członkowie rodzin jako osoby współpracujące z mikro i małymi przedsiębiorstwami, osoby bezrobotne i poszukujące pracy, c) publicznego: Urzędy Gmin poprzez współpracę przy organizacji warsztatów, wydarzeń, udostępnianiu pomieszczeń do spotkań, szkoleń, wydarzeń promocyjnych, d) partnerzy: Powiatowe Urzędy Pracy, MGOPS, GOPS, Ośrodek Doradztwa Rolniczego, partnerskie LGD.
Integrowanie różnych zasobów i branż działalności gospodarczej: sekcja G (handel hurtowy i detaliczny), sekcja I (działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi), sekcja R (działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją), sekcja J (informacja i komunikacja),sekcja P (edukacja).
Odpowiedź na zidentyfikowaną w analizie SWOT słabą stronę/zagrożenie: W.1, W.2, W.3, W.5, W.8, W.9, W.10, T.1, T.2, T.3, T.5, T.6, T.7, T.8, T.9, T.11.
Odbiorcy: wszyscy mieszkańcy, NGO, turyści, grup de faworyzowane, przedsiębiorcy, lokalni twórcy ludowi, osoby zaangażowane we wdrażanie LSR, potencjalni beneficjenci.

Źródło danych: Opracowanie własne.

XI. MONITORING I EWALUACJA.

Proces monitoringu i ewaluacji są względem siebie niezależne, choć pozostają w ścisłym związku, gdyż dotyczą tych samych zagadnień. Monitoring i ewaluacja Lokalnej Strategii Rozwoju są kluczowymi elementami skutecznego procesu jej wdrażania, zapewniającymi pozyskanie informacji na temat postępów prowadzonych działań, w głównej mierze w kontekście realizacji przyjętych celów strategicznych i operacyjnych. Stanowią równocześnie narzędzia kontroli i oceny umożliwiające korektę nieprawidłowości w procesie wdrażania LSR i funkcjonowania LGD, poprzez wprowadzenie niezbędnych modyfikacji i uaktualnień przy realizacji opracowanej strategii.

Monitoring realizacji Lokalnej Strategii Rozwoju Stowarzyszenia „LGD – Przymierze Jeziorsko” stanowi równoległy do jej wdrażania, ciągły i rutynowy proces wymagający zbierania i analizy danych oraz raportowania wyników w określonych przedziałach czasowych. Dla sprawnej jego realizacji, przyjmuje się, iż proces monitorowania, z uwagi na charakter prowadzonych działań, w sposób ciągły i na bieżąco, prowadzony będzie przez biuro LGD. W odstępach półrocznych pracownicy biura sporządzać będą pisemne sprawozdania z realizacji LSR, analizowane i zatwierdzane następnie przez Zarząd. Treść sprawozdań, zgodnie z zasadą jawności działania LGD, będzie podawana do wiadomości publicznej za pośrednictwem strony internetowej Stowarzyszenia.

Organem odpowiedzialnym za przeprowadzenie ewaluacji będzie Zarząd, uprawniony do zlecania jej wykonania ekspertom zewnętrznym. Podobnie, jak w przypadku monitoringu, uzyskane wyniki prezentowane będą w formie raportu z badania ewaluacyjnego, upubliczniane za pośrednictwem strony www LGD.

Tabela nr 21: Sposoby realizacji badań ewaluacyjnych i monitoringu.

Elementy funkcjonowania i wdrażania podlegające ocenie	Podmiot wykonujący badanie	Źródła danych i metody ich zbierania	Czas i okres dokonywania pomiaru	Analiza i ocena danych
Elementy funkcjonowania LGD podlegające ewaluacji				
Pracownicy biura LGD	Zarząd LGD / Ekspert, podmiot zewnętrzny	▪ opinia kierownika biura nt. podległego personelu ▪ opinia Zarządu ▪ opinia wnioskodawców ▪ karta doradztwa ▪ ankieta oceniająca jakość doradztwa ▪ sprawozdania z realizacji LSR	▪ IV kwartał 2018 (okres objęty pomiarem – III.2016 - III.2018) ▪ IV kwartał 2021 (okres objęty pomiarem – IV.2018 - III.2021) ▪ III/IV kwartał 2023 (okres objęty	▪ rzetelne wypełnianie obowiązków zgodnie z umową ▪ przestrzeganie regulaminu pracy biura ▪ jakość świadczonych usług

			pomiarem - cały okres programowania)	
Organ zarządczy, decyzyjny oraz kontrolny	Ekspert, podmiot zewnętrzny	▪ listy obecności z posiedzeń ▪ protokoły z posiedzeń ▪ sprawozdania z działalności organów ▪ ankiety, wywiady kwestionariuszowe z członkami Zarządu, Rady, Komisji Rewizyjne	▪ IV kwartał 2018 (okres objęty pomiarem – III.2016 - III.2018) ▪ IV kwartał 2021 (okres objęty pomiarem – IV.2018 - III.2021) ▪ III/IV kwartał 2023 (okres objęty pomiarem - cały okres programowania)	▪ frekwencja na posiedzeniach ▪ realizacja uchwał ▪ przestrzeganie regulaminów pracy organów
Realizacja zadań w ramach funkcjonowania LGD, w tym ocena działalność LGD	Zarząd LGD / Ekspert, podmiot zewnętrzny / Ewaluacja z udziałem społeczności lokalnej	▪ sprawozdania z realizacji LSR ▪ wnioski o płatność	▪ IV kwartał 2018 (okres objęty pomiarem – III.2016 - III.2018) ▪ IV kwartał 2021 (okres objęty pomiarem – IV.2018 - III.2021) ▪ III/IV kwartał 2023 (okres objęty pomiarem - cały okres programowania)	▪ zakres realizacji oraz stopień wydatkowania budżetu w ramach LGD ▪ opinia społeczności lokalnej nt. działań realizowanych przez LGD ▪ rozpoznawalność LGD ▪ efektywność komunikacji LGD ze społecznością lokalną
Elementy wdrażania LSR podlegające ewaluacji				
Realizacja LSR, w tym: celów, przedsięwzięć, wskaźników, wydatkowania budżetu	Zarząd LGD / Ekspert, podmiot zewnętrzny	▪ matryca celów LSR ▪ informacje od instytucji wdrażającej o zawartych umowach oraz wysokości wypłaconych środków ▪ zestawienia wypłaconych środków ▪ sprawozdania z naborów wniosków o przyznanie pomocy ▪ sprawozdania z działalności organu decyzyjnego ▪ ankieta monitorująca	▪ IV kwartał 2018 (okres objęty pomiarem – III.2016 - III.2018) ▪ IV kwartał 2021 (okres objęty pomiarem – IV.2018 - III.2021) ▪ III/IV kwartał 2023 (okres objęty pomiarem - cały okres programowania)	▪ stopień realizacji poszczególnych celów ▪ stopień realizacji wskaźników ▪ stopień kontraktowania i wydatkowania środków ▪ spójność i trafność rozwiązań proceduralnych

		postęp realizacji LSR ▪ ankiety, wywiady swobodnego z wybranymi beneficjentami, grantobiorcami ▪ karty kontrolne grantu		
Realizacja naborów , w tym: harmonogram, kryteria i procedury wyboru operacji, zainteresowanie społeczne naborem	Zarząd LGD / Ekspert, podmiot zewnętrzny / Ewaluacja z udziałem społeczności lokalnej	▪ sprawozdania z naborów wniosków o przyznanie pomocy ▪ sprawozdania z działalności organu decyzyjnego ▪ strona internetowa lgd – licznik pobrań informacji o naborze ▪ karta doradztwa ▪ analiza lokalnych kryteriów i procedury wyboru operacji ▪ wywiady kwestionariuszowe , ankiety z członkami Rady	▪ IV kwartał 2018 (okres objęty pomiarem – III.2016 - III.2018) ▪ IV kwartał 2021 (okres objęty pomiarem – IV.2018 - III.2021) ▪ III/IV kwartał 2023 (okres objęty pomiarem - cały okres programowania)	▪ zgodność działań z harmonogramem ▪ dostępność informacji oraz poziom zainteresowania lokalnej społeczności podejmowaniem działań w ramach prowadzonych naborów ▪ jasność, przejrzystość i aktualność lokalnych kryteriów wyboru
Elementy funkcjonowania LGD podlegające monitorowaniu				
Szkolenia realizowane przez LGD	Pracownicy biura LGD	▪ listy obecności ze szkoleń ▪ ankieta oceniająca	▪ na bieżąco (sporządzanie raportów w odstępach półrocznych)	▪ stopień realizacji harmonogramu szkoleń ▪ frekwencja na szkoleniach ▪ jakość świadczonych usług
Doradztwo	Pracownicy biura LGD	▪ karty doradztwa ▪ ankieta oceniająca doradztwo ▪ sprawozdania z naborów wniosków o przyznanie pomocy	▪ na bieżąco (sporządzanie raportów w odstępach półrocznych)	▪ ilość i jakość świadczonych usług doradczych ▪ wskaźnik ilości wnioskodawców korzystających z doradztwa w stosunku do ilości osób korzystających z doradztwa w ramach naboru
Zainteresowanie działalnością LGD	Pracownicy biura LGD	▪ strona internetowa LGD ▪ listy obecności ze spotkań aktywizacyjnych ▪ ankiety kierowane	▪ na bieżąco (sporządzanie raportów w odstępach półrocznych)	▪ licznik wejść na stronę internetową ▪ frekwencja na spotkaniach aktywizacyjnych ▪ efektywność

		do lokalnej społeczności		komunikacji LGD ze społecznością lokalną ▪ stopień realizacji planu komunikacji
Działalność organów LGD	Pracownicy biura LGD	▪ listy obecności z posiedzeń	▪ na bieżąco (sporządzanie raportów w odstępach półrocznych)	▪ frekwencja na posiedzeniach
Elementy wdrażania LSR podlegające monitorowaniu				
Realizacja LSR i budżetu LGD	Pracownicy biura LGD	▪ matryca celów LSR ▪ informacje od instytucji wdrażającej o zawartych umowach oraz wysokości wypłaconych środków ▪ zestawienia wypłaconych środków ▪ sprawozdania z naborów wniosków o przyznanie pomocy ▪ ankieta monitorująca postęp realizacji LSR ▪ karta kontrolna grantu	▪ na bieżąco (sporządzanie raportów w odstępach półrocznych)	▪ stopień osiągania wskaźników produktu i rezultatu ▪ stopień wydatkowania budżetu na funkcjonowanie LGD, projekty realizowane przez beneficjentów, projekty grantowe, operacje własne, projekty współpracy
Nabory wniosków o przyznanie pomocy	Pracownicy biura LGD	▪ harmonogram naborów ▪ sprawozdania z naborów wniosków o przyznanie pomocy ▪ karta doradztwa	▪ na bieżąco (sporządzanie raportów w odstępach półrocznych)	▪ zgodność ogłaszania konkursów z harmonogramem ▪ stopień wykorzystania środków ▪ ilość osób korzystających z doradztwa
Projekty grantowe	Pracownicy biura LGD	▪ ankieta monitorująca ▪ karta kontrolna grantu ▪ aplikacja OMIKRON	▪ na bieżąco (sporządzanie raportów w odstępach półrocznych)	▪ zgodność ponoszonych wydatków z zestawieniem rzeczowo-finansowym ▪ terminowość realizacji zadań grantowych

XII. STRATEGICZNA OCENA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO.

Projekty strategii, jako dokumentów, których realizacja może potencjalnie znacząco wpływać na środowisko, mogą wymagać, na etapie projektowania, poddania ich treści strategicznej ocenie oddziaływania na środowisko. Przedmiotowe przepisy uzależniają jednakże konieczność przeprowadzenia takiej oceny od indywidualnej zawartości dokumentu oraz zewnętrznych uwarunkowań jego realizacji. Przesłanką obowiązkowo kwalifikującą projekt strategii do tego typu oceny jest stwierdzone ryzyko wystąpienia znaczącego negatywnego oddziaływania na środowisko, w tym na obszary Natura 2000 w związku z realizacją zaplanowanych w nim przedsięwzięć.

WNIOSEK DO REGIONALNEJ DYREKCJI OCHRONY ŚRODOWISKA

Dlatego też, w odniesieniu do art. 47 i 49 oraz art. 57 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2013 r., poz. 1235 ze zm.), Stowarzyszenie „Lokalna Grupa Działania – Przymierze Jeziorsko” zwróciło się z dniem **4 listopada 2015 r. (znak pisma LGD-PJ/76/X/W/2015)** do Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Łodzi z prośbą o stwierdzenie czy istnieje konieczność przeprowadzenia **strategicznej oceny oddziaływania na środowisko** do projektu tworzonej Strategii Rozwoju Lokalnego Kierowanego Przez Społeczność Stowarzyszenia „Lokalna Grupa Działania - Przymierze Jeziorsko” na lata 2016-2023 dla obszaru Stowarzyszenia „LGD - Przymierze Jeziorsko”.

W załączniku do złożonego wniosku przedstawiono streszczenie projektu Strategii oraz analizę jego zapisów pod kątem zapisów art. 49 rzeczonej ustawy. W analizie tej opisano:

1. **charakter działań przewidzianych w dokumentach**, w tym:
   - stopień, w jakim dokument ustala ramy dla późniejszej realizacji przedsięwzięć, w odniesieniu do usytuowania, rodzaju i skali tych przedsięwzięć,
   - powiązania z działaniami przewidzianymi w innych dokumentach,
   - przydatność w uwzględnieniu aspektów środowiskowych, w szczególności w celu wspierania zrównoważonego rozwoju, oraz we wdrażaniu prawa wspólnotowego w dziedzinie ochrony środowiska,
   - powiązania z problemami dotyczącymi ochrony środowiska.
2. **rodzaj i skalę oddziaływania na środowisko**, w tym:
   - prawdopodobieństwo wystąpienia, czas trwania, zasięg, częstotliwość i odwracalność oddziaływań,
   - prawdopodobieństwo wystąpienia oddziaływań skumulowanych lub trans granicznych,
   - prawdopodobieństwo wystąpienia ryzyka dla zdrowia ludzi lub zagrożenia dla środowiska.
3. **cechy obszaru objętego oddziaływaniem na środowisko**, w tym:
   - obszary o szczególnych właściwościach naturalnych lub posiadające znaczenie dla dziedzictwa kulturowego, wrażliwe na oddziaływania, istniejące przekroczenia standardów jakości środowiska lub intensywne wykorzystywanie terenu,
   - formy ochrony przyrody w rozumieniu ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody oraz obszary podlegające ochronie zgodnie z prawem międzynarodowym.

Wynik przeprowadzonych analiz:

W wyniku przeprowadzonej analizy Zarząd Stowarzyszenia „LGD- Przymierze Jeziorsko” stwierdził, że realizacja celów i działań Strategii Rozwoju Lokalnego Kierowanego Przez Społeczność na lata 2016-2023 dla obszaru LGD tj. gmin: Burzenin, Pęczniew, Sieradz i Warta **nie spowoduje znaczącego oddziaływania na środowisko**. Zapisy LSR nie wyznaczają również ram dla późniejszych realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, w związku z czym LSR **nie wymaga przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko** w rozumieniu przepisów rzeczonej ustawy.

OPINIA REGIONALNEGO DYREKTORA OCHRONY ŚRODOWISKA W ŁODZI

W odpowiedzi na przedstawiony wniosek, Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Łodzi, w piśmie nr WOOŚ-II.411.402.2015. AJ.2 z dnia 04 grudnia 2015 roku uznał, iż przedstawiony projekt Strategii Rozwoju Lokalnego Kierowanego Przez Społeczność Stowarzyszenie „Lokalna Grupa Działania – Przymierze Jeziorsko” na lata 2016-2023 **nie wymaga przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko** w myśl przepisów ustawy OOŚ. Jednocześnie, zwrócił on uwagę, iż w przypadku wprowadzenia zmian/aktualizacji do przyjętego już dokumentu przeprowadzenie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko może być wymagane.

WYKAZ WYKORZYSTANEJ LITERATURY.

Zgodnie z oczekiwaniami wskazanymi w *Poradniku w ramach pracy nad LSR* analizie poddane została grupa dokumentów: akty prawne, legislacja unijna i krajowa, dokumenty programowe, dokumenty strategiczne, wytyczne, opracowania naukowe oraz ewaluacje i raporty dotyczące przedmiotu działania LSR i wdrożenia LSR:

Akty prawne:

1) Rozporządzenie (WE) 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006 (Dz. Urz. UE L 347 z 20.12.2013, str. 320).
2) Rozporządzenie (WE) nr 1305/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich przez Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) i uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1698/2005 (Dz.U. L 347 z 20.12.2013, str. 487).
3) Ustawa z dnia 20 lutego 2015 r. o rozwoju lokalnym z udziałem lokalnej społeczność (Dz.U. z 2015 r. poz. 378)
4) Ustawa z dnia 20 lutego 2015 r. o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020 (Dz. U. z 2015 r. poz. 349).
5) Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 24 września 2015 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach poddziałania „Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020 (Dz.U. z 2015 r. poz. Poz. 1570).
6) Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 19 października 2015 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach poddziałania „Przygotowanie i realizacja działań w zakresie współpracy z lokalną grupą działania” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020 (Dz.U. z 2015 r. Poz. 1839).
7) Ustawa z dnia 11 lipca 2014 r. o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014–2020 (Dz.U. poz. 1146 oraz z 2015 r. poz. 378).
8) Ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz.U. 2009 nr 157 poz. 1240 późn. zm.).
9) Ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2013 r., poz. 1235 ze zm.).

Dokumenty programowe:

1) Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020, decyzja KE z dnia 12 grudnia 2014 r. nr C(2014) 9783
2) Regionalny Program Operacyjny Województwa Mazowieckiego na lata 2014-2020, Warszawa, luty 2015r.
3) Programowanie perspektywy finansowej 2014-2020 - Umowa Partnerstwa, decyzja KE nr C(2014) 3517 w sprawie zatwierdzenia niektórych elementów Umowy Partnerstwa na lata 2014–2020.

Dokumenty strategiczne:

1) Strategia Europa 2020.
2) Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020.
3) Regionalny Program Operacyjny Województwa Łódzkiego 2014– 2020.
4) Strategia Rozwoju Kraju 2020.
5) Program Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014-2020.
6) Program Rozwoju Turystyki w Województwie Łódzkim na lata 2007–2020.
7) Strategia Rozwoju Województwa Łódzkiego 2020.
8) Strategia Rozwoju Powiatu Poddębickiego 2020.
9) Strategia Rozwoju Powiatu Sieradzkiego na lata 2015–2020.
10) Strategia Rozwoju Gminy Burzenin 2013-2020.
11) Strategia Rozwoju Gminy Sieradz do 2020r.
12) Strategia Rozwoju Gminy Pęczniew.
13) Strategia Rozwoju Gminy Warta.
14) Plan przeciwdziałania depopulacji w województwie łódzkim.
15) Programem Rozwoju Turystyki w Województwie Łódzkim na lata 2007–2020.

Wytyczne:

1) Wspólne Wytyczne Dyrekcji Generalnych Komisji Europejskiej, AGRI, EMPL, MARE i REGIO, na temat rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność w ramach europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych. Wytyczne dla państw członkowskich i instytucji zarządzających programami. Wytyczne dla beneficjentów, Wersja 2: sierpień 2014.
2) Zasady realizacji instrumentu Rozwój lokalny kierowany przez społeczność w Polsce, MIR,Warszawa 2014.
3) Poradnik dla lokalnych grup działania w zakresie opracowania lokalnych strategii rozwoju na lata 2014-2020. Materiał zredagowany w Departamencie Rozwoju Obszarów Wiejskich Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi na podstawie wyników prac Zespołu Roboczego ds. Opracowania Zakresu Lokalnych Strategii Rozwoju przy Grupie tematycznej ds. Podejścia Leader, Wydanie III uzupełnione i zaktualizowane, Warszawa 2015
4) Regulamin konkursu na wybór strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność, MRiRW, Warszawa 2015

Tak jak wykazano na wstępie, w toku partycypacyjnego procesu tworzenia LSR analizie poddano dokumenty różnego rodzaju: dokumenty programowe i strategiczne, ewaluacje, opracowania, raporty, sprawozdania oraz literaturę fachową. Analiza danych będzie kontynuowana na etapie wdrożenia LSR.

ZAŁĄCZNIKI DO LSR

Załącznik nr 1 – Procedura aktualizacji LSR.

PROCEDURA AKTUALIZACJI LSR

I. Terminy użyte w niniejszych procedurach.

Stowarzyszenie - oznacza Stowarzyszenie „Lokalna Grupa Działania – Przymierze Jeziorsko”.
Zarząd – oznacza Zarząd Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania – Przymierze Jeziorsko”.
Członek – oznacza Członka Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania – Przymierze Jeziorsko”.
WZC – oznacza Walne Zgromadzenie Członków Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania – Przymierze Jeziorsko”.
Biuro – oznacza Biuro Stowarzyszenia „Lokalna Grupa Działania – Przymierze Jeziorsko”.
LGD – oznacza Stowarzyszenie „Lokalna Grupa Działania – Przymierze Jeziorsko”.

II. Cel procedury aktualizacji.

1. Celem procedury aktualizacji LSR jest uszczegółowienie procesu wprowadzania zmian do treści Lokalnej Strategii Rozwoju.
2. Uprawnionym organem do przyjmowania, uchwalania zmian do treści LSR jest Zarząd zgodnie z §17 ust.3 pkt.6 Statutu Stowarzyszenia.
3. Aktualizacja LSR może nastąpić w wyniku:

   a) pisemnego wniosku wraz z uzasadnieniem złożonego przez członków LGD do Zarządu,
   b) przeprowadzonego monitoringu i ewaluacji z wdrażania Lokalnej Strategii Rozwoju,
   c) wytycznych dotyczących treści LSR zawartych w legislacji krajowej i Unii Europejskiej**,**
   d) zaleceń pokontrolnych instytucji nadrzędnych**.**

4. Uprawnionymi do złożenia wniosku o wprowadzenie zmian w treści LSR w zakresie:
   a) zmian dotyczących lokalnych kryteriów wyboru oraz budżetu mogą złożyć członkowie Rady (przynajmniej 50% składu) lub co najmniej 20 członków LGD.
   b) zmian dotyczących pozostałych treści LSR:
      - członek LGD,
      - mieszkaniec obszaru objętego LSR nie będący członkiem LGD.
5. Konieczność wprowadzenia zmian, zaktualizowania treści LSR wynikająca z przyczyn innych niż wymienione w pkt. II. ppkt. 4 lit. a nie wymaga składania wniosku i jest przygotowywana przez biuro LGD.

III. Składanie wniosku.

1. Proces składania wniosku:

a) Wystąpienie o zmianę lokalnych kryteriów wyboru następuje na podstawie pisemnego wniosku wraz z uzasadnieniem do Zarządu Stowarzyszenia (załącznik nr 1).
b) Zarząd analizuje złożone wnioski,
c) Zarząd może powołać ekspertów zewnętrznych do przeanalizowania wniosku o wprowadzenie zmian w LSR
d) Zarząd uzgadnia propozycję zmiany kryteriów z Urzędem Marszałkowskim,
e) Wzór wniosku jest dostępny na stornie internetowej LGD.

2. Proces wprowadzania zmian w LSR:

a) Zarząd przyjmuje uchwałą wszystkie wprowadzone zmiany w LSR
b) Przyjęte zmiany przedstawia się członkom na najbliższym WZC wraz z szczegółowym omówieniem powodu ich wprowadzenia,
c) Zmienione lokalne kryteria wyboru zaczynają obo**wiązywać od kolejnych konkursów** ogłaszanych po dniu zatwierdzenia zmian.

IV. Postanowienia końcowe:

1. Sprawy nie uregulowane niniejszymi procedurami regulują:

a) Statut Stowarzyszenia „Lokalna Grupa Działania – Przymierze Jeziorsko".
b) Regulamin Rady Stowarzyszenia „Lokalna Grupa Działania – Przymierze Jeziorsko".
c) Regulamin Zarządu Stowarzyszenia „Lokalna Grupa Działania – Przymierze Jeziorsko".
d) Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020
e) Ustawa o rozwoju lokalnym z udziałem lokalnej społeczności z dnia 20 lutego 2015 r. oraz pozostała legislacja krajowa oraz UE dotycząca Wdrażania operacji w ramach rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność PROW 2014-2020.
f) Procedura obowiązuje od dnia zatwierdzenia przez WZC.
g) Procedura dostępna jest w Biurze oraz na stronie internetowej LGD.
h) Załącznik do procedury jest tylko wzorem dokumentu co oznacza, że może on zostać zmieniony, jednak zakres jego musi spełniać wszystkie wymogi legislacji krajowej i UE dotyczące PROW 2014-2020.

Załącznik nr 1 do Procedury aktualizacji Lokalnej Strategii Rozwoju.

WNIOSEK O ZMIANY W LOKALNEJ STRATEGII ROZOWJU STOWARZYSZENIA „LGD – PRZYMIERZE JEZIORSKO”				
SKIEROWANY DO	ZARZĄDU STOWARZYSZENIA „LGD – PRZYMIERZE JEZIORSKO”			
OBECNY ZAPIS				
PROPONOWANY ZAPIS				
CEL DOKONANIA ZMIAN ZAPISU /ÓW ORAZ PRZEWIDYWANE EFEKTY TYCH ZMIAN				
UWAGI DODATKOWE				
IMIE I NAZWISKO WNIOSKODAWCÓW	CZY JEST PAN/I CZŁONKIEM LGD?	JEŚLI TAK TO JAKĄ FUNKCJĘ PEŁNI W LGD?	CZY CHCE SIĘ PAN/I WŁĄCZYĆ W DZIAŁANIA LGD?	PODPIS
1….				
2….				
3….				

STOWARZYSZENIE „LGD – PRZYMIERZE JEZIORSKO” POTWIERDZA PRZYJĘCIE

WNIOSKU O ZMIANY W LOKALNEJ STRATEGII ROZOWJU W DNIU ……

ZŁOŻONEGO PRZEZ ……

……
PODPIS OSOBY PRZYJMUJĄCEJ WNIOSEK

Załącznik nr 2 – Procedura dokonywania ewaluacji i monitoringu.

Procedura dokonywania ewaluacji i monitorowania opracowana przez LGD uwzględnia:

a) elementy funkcjonowania LGD, które będą podlegać ewaluacji

- rzetelność i terminowość wykonywania obowiązków służbowych przez pracowników biura LGD,
- praca i jakość komunikacji wewnętrznej organów zarządczych, decyzyjnych i kontrolnych,
- efektywność i adekwatność zadań realizowanych w ramach funkcjonowania LGD,
- opinia w środowisku lokalnym nt. działalności i funkcjonowania LGD, w tym jakość świadczonych usług.

b) elementy wdrażania LSR, które będą podlegać ewaluacji

- ocena stanu osiągniętych wskaźników dla celów ogólnych i szczegółowych LSR,
- zasadność ilości przedsięwzięć i ich zakresów oraz wskaźników,
- analiza LSR pod kątem możliwości osiągnięcia założonych celów,
- ocena stanu kontraktowania i wydatkowania środków,
- analiza spójności i trafności rozwiązań proceduralnych wdrażania LSR,
- harmonogram, kryteria i procedury wyboru operacji.

c) elementy, które LGD zamierza monitorować.

Zagadnienia podlegające monitorowaniu w zakresie realizacji Lokalnej Strategii Rozwoju wraz z rozpatrywanymi kryteriami:

- stopień realizacji LSR – poziom osiągania przyjętych wskaźników produktu i rezultatu,
- realizacja budżetu – stopień wydatkowania budżetu w ramach przydzielonych środków na funkcjonowanie LGD, projektów realizowanych przez beneficjentów, projektów grantowych, operacji własnych oraz projektów współpracy, zgodność wydatkowania środków pod kątem osiąganych wskaźników,
- nabory wniosków o przyznanie pomocy - terminowość (zgodność ogłaszania konkursów z harmonogramem), stopień wykorzystania środków, liczba osób korzystających z doradztwa (konsultacje telefoniczne i w biurze LGD),
- realizacja projektów grantowych - terminowość realizacji poszczególnych zadań grantowych, zgodność ponoszonych wydatków z zadeklarowanym zestawieniem rzeczowo-finansowym operacji.

Zagadnienia podlegające monitorowaniu w zakresie funkcjonowania biura LGD:

- ocena efektywności szkoleń i doradztwa przeprowadzonych przez pracowników biura LGD w zakresie realizacji LSR (lista obecności i ankieta oceniająca – dot. szkoleń, karty doradztwa, wskaźnik ilości wnioskodawców korzystających z doradztwa w stosunku do ilości osób korzystających z doradztwa w ramach naboru, ankieta oceniająca - dot. udzielanego doradztwa),
- zainteresowanie działalnością LGD (liczba wejść na stronę LGD),
- działalność organów LGD (frekwencja na posiedzeniach Zarządu, Rady, Komisji Rewizyjnej).

Głównym narzędziem badawczym w procesie monitoringu wdrażania LSR będzie ankieta monitorująca, kierowana do wszystkich beneficjentów i grantobiorców operacji podejmowanych w ramach realizacji strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność objętego PROW na lata 2014-2020.

Niniejsza ankieta przekazywana będzie beneficjentom przez biuro LGD po uzyskaniu informacji od Instytucji Wdrażającej o wystawieniu zlecenia płatności, bądź w przypadku projektów grantowych po zatwierdzeniu wniosku o płatność złożonego przez realizatora zadania grantowego. Jej wypełnienie będzie obowiązkowe dla wszystkich podmiotów, które otrzymały wsparcie finansowe na realizację działań za pośrednictwem LGD. Wprowadzając elementy innowacyjności, poza tradycyjną, drukowaną formą ankiety będzie możliwość wypełnienia ww. dokumentu w formie e-ankiety, posiłkując się w tym celu aplikacją firmy OMIKRON. Ta forma monitoringu usprawni kontrolę nad ich wypełnianiem, umożliwiając nam, jako administratorom, śledzenie ilości napływających ankiet przy jednoczesnym pozyskiwaniu sumarycznych z nich zestawień. Bezpośredni nadzór nad zbieraniem danych z ww. ankiet sprawować będzie biuro LGD.

ANKIETA MONITORUJĄCA POSTĘP REALIZACJI
LOKALNEJ STRATEGII ROZWOJU STOWARZYSZENIA LGD ……..

Zgodnie z umową dofinansowania, podpisaną przez beneficjenta z Instytucją Wdrażającą/Stowarzyszeniem LGD ……, beneficjent zobowiązany jest do przekazania Lokalnej Grupy Działania informacji niezbędnych do monitorowania wdrażania Lokalnej Strategii Rozwoju. W związku z powyższym prosimy o wypełnienie niniejszej ankiety.

Dla każdego zrealizowanego projektu prosimy o wypełnienie oddzielnej ankiety na podstawie danych z wniosku i umowy o przyznanie pomocy oraz wniosku o płatność.

Wypełnioną ankietę w oryginale należy dostarczyć do biura LGD w nieprzekraczającym terminie 14 dni od daty jej otrzymania.

Imię i nazwisko/ nazwa Beneficjenta			
Adres zamieszkania/ siedziby beneficjenta			
Nr wniosku nadany przez LGD			
Tytuł operacji			
Okres realizacji operacji (od MM-RRRR do MM-RRRR)			
Nr umowy o dofinansowanie			
Wnioskowana kwota pomocy (zł)		**Wypłacona kwota pomocy (zł)**	
Data podpisania umowy		**Data otrzymania płatności ostatecznej**	
Imię i nazwisko osoby uprawnionej do kontaktu			
Adres korespondencyjny osoby uprawnionej do kontaktu			
Nr telefonu/faxu osoby uprawnionej do kontaktu		**E-mail**	
Rok sprawozdawczy			

Cele realizacji operacji:

Cel ogólny	
Cel szczegółowy	
Przedsięwzięcie	

Wskaźniki realizacji operacji

Lp.	**Wskaźnik produktu**	**Wartość**
1		
2		
…		
Lp.	**Wskaźnik rezultatu**	**Wartość**
1		
2		
….		

Problemy w realizacji operacji:

……

Grupa docelowa realizacji operacji:

- ☐ **Przedsiębiorcy**
- ☐ **Jednostki administracji publicznej**
- ☐ **Turyści**
- ☐ **Osoby niepełnosprawne**
- ☐ **Kobiety**
- ☐ **Organizacje pozarządowe**
- ☐ **Organizacje i grupy nieformalne**
- ☐ **Dzieci i młodzież**
- ☐ **Lokalna społeczność**
- ☐**Mężczyźni**
- ☐ **Lokalni liderzy**
- ☐ **Rolnicy i domownicy**
- ☐ **Seniorzy**
- ☐ **Bezrobotni**
- ☐ **Inne, jakie …….**

Oświadczenie

Przyjmuję do wiadomości, iż moje dane osobowe będą przetwarzane przez Stowarzyszenie LGD ……. .
Wyrażam zgodę na udostępnienie ankiety instytucjom i podmiotom dokonującym oceny i ewaluacji. Wyrażam zgodę na przetwarzanie moich danych osobowych oraz danych związanych z realizacją niniejszej operacji, zgodnie z przepisami ustawy z dn. 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych (tekst jednolity Dz. U. z 2002 r., Nr 101, poz. 926 z późn. zm.), w celach związanych z realizacją działań Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020.
Oświadczam, iż dane zawarte w niniejszej ankiecie są zgodne z prawdą.

Data: Podpis:

Po przeprowadzonych naborach biuro LGD sporządzać będzie sprawozdania, odzwierciedlające rzeczywisty obraz ich przebiegu.

Wzór sprawozdania:

<table>
<tr><td>……
Pieczątka jednostki</td><td colspan="4">SPRAWOZDANIE Z NABORÓW WNIOSKÓW O PRZYZNANIE POMOCY
NR ……../……
(nr kolejny / rok)
W RAMACH PODDZIAŁANIA
„WSPARCIE NA WDRAŻANIE OPERACJI W RAMACH STRATEGII ROZWOJU LOKALNEGO KIEROWANEGO PRZEZ SPOŁECZNOŚĆ”
PROGRAMU ROZWOJU OBSZARÓW WIEJSKICH
NA LATA 2014-2020</td></tr>
<tr><td colspan="2">Zakres tematyczny naboru</td><td colspan="3"></td></tr>
<tr><td colspan="2">Nr naboru</td><td colspan="3"></td></tr>
<tr><td colspan="2">Termin naboru
/ DD-MM-RRRR – DD-MM-RRRR/</td><td colspan="3"></td></tr>
<tr><td colspan="2">Terminowość ogłaszania naboru zgodnie z przyjętym harmonogramem</td><td colspan="3">☐ TAK ☐ NIE</td></tr>
<tr><td>Limit dostępnych środków /zł/</td><td></td><td>Łączna kwota złożonych wniosków /zł/</td><td colspan="2"></td></tr>
<tr><td rowspan="2">Ilość wniosków:</td><td colspan="2">Złożonych w terminie naboru</td><td colspan="2">Wycofanych</td></tr>
<tr><td colspan="2"></td><td colspan="2"></td></tr>
<tr><td>Ilość wniosków wybranych do dofinansowania przez LGD, przekazanych do dalszej oceny</td><td></td><td>Wnioskowana kwota pomocy operacji wybranych do dofinansowania, przekazanych do dalszej oceny</td><td colspan="2"></td></tr>
<tr><td>Procentowe wykorzystanie limitu</td><td colspan="4"></td></tr>
<tr><td>Ilość osób korzystających z doradztwa</td><td></td><td>Ilość wnioskodawców korzystających z doradztwa</td><td colspan="2"></td></tr>
<tr><td>Załączniki</td><td colspan="4"></td></tr>
</table>

Ponadto z racji prowadzonych naborów wniosków o przyznanie pomocy w ramach projektów grantowych, celem kontroli prawidłowego i terminowego ich przebiegu, pracownicy LGD dokonywać będą wybiórczych wizytacji w miejscach realizacji poszczególnych zadań grantowych. Pomocna w tym zakresie będzie aplikacja OMIRON, umożliwiająca śledzenie harmonogramów prac wybranych zadań. W zakresie ich monitoringu pracownicy biura posiłkować się będą poniższą kartą kontroli.

d) kryteria, na podstawie których będzie prowadzona ewaluacja funkcjonowania LGD i realizacji LSR
- trafność,
- efektywność,
- skuteczność,
- użyteczność,
- trwałość [1].

e) czas, sposób i okres objęty pomiarem.

Proces monitoringu realizacji Lokalnej Strategii Rozwoju i funkcjonowania LGD, w sposób ciągły i na bieżąco, prowadzony będzie przez biuro LGD. Jako formę raportowania przyjmuje się sprawozdania z jego przebiegu sporządzane w odstępach półrocznych przez pracowników biura, analizowane i zatwierdzane przez Zarząd, a następnie upubliczniane za pośrednictwem strony internetowej LGD.

Badanie ewaluacyjne względem strategii oraz w odniesieniu do ram czasowych ujętych w budżecie LSR, LGD planuje:

- ewaluację mid-term - (2018r.) – diagnoza stopnia realizacji LSR. Wszystkie zmiany kontekstu, niska skuteczność, efektywność czy użyteczność są sygnałami do zmiany przyjętych założeń i modyfikacji strategii działania,
- ewaluację mid-term - (2021r.) - diagnoza stopnia realizacji LSR. Wszystkie zmiany kontekstu, niska skuteczność, efektywność czy użyteczność są sygnałami do zmiany przyjętych założeń i modyfikacji strategii działania,
- ewaluację ex-post - podsumowująca całość okresu programowania (2023r.),
- ewaluację on-going – przeprowadzana w razie potrzeby, w trakcie wdrażania strategii w celu identyfikacji barier realizacji poszczególnych celów.

Dane źródłowe:

- Typ ilościowy - dane ilościowe będą pochodziły z wszelkiego rodzaju zestawień, sprawozdań, sporządzanych na potrzeby PROW 2014-2020, w tym sprawozdań z przebiegu monitoringu LSR i LGD,
- Typ jakościowy - dane jakościowe natomiast pochodzić będą z analiz opinii, wyników obserwacji, ankiety ewaluacyjnej, czyli z zastosowania jakościowych technik badawczych.

Proponowane metody badawcze (narzędzia badawcze):

- wywiady kwestionariuszowe z członkami Zarządu LGD, Rady LGD, pracownikami biura LGD,
- ankiety, wywiady swobodne z wybranymi beneficjentami,
- ewaluacyjna ankieta telefoniczna, ankieta e-mailowa,
- wywiad zogniskowany (focus group).

[1] *https://www.ewaluacja.gov.pl/Poradnik_ewaluacji/Documents/Poradnik_ewaluacji.pdf*

Załącznik nr 3 – Plan działania.

Tabela nr 21: Plan działania na lata 2016-2023.

CEL OGÓLNY nr 1.0 (przedsięwzięcia)	Lata	2016-2018			2019-2021			2022 -2023			RAZEM 2016-2023		Program	Poddziałanie / zakres Programu
	Nazwa wskaźnika	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Planowane wsparcie w PLN	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Planowane wsparcie w PLN	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Planowane wsparcie w PLN	Razem wartość wskaźników	Razem planowane wsparcie w PLN		
Cel szczegółowy 1.1 - Tworzenie infrastruktury drogowej, kulturalnej, rekreacyjnej i turystycznej.													PROW	
1.1.A.1	W1.1.A.1	16 obiektów	57%	685.000,00 zł	12 obiektów	100%	560.000,00 zł	0 obiektów	100%	0,00 zł	28 obiektów	1.245.000,00 zł	**PROW**	Realizacja LSR (proj.grantowy)
1.1.B.1	W1.1.B.1	1 obiekt	100%	300.000,00 zł	0 obiektów	100%	0,00 zł	0 obiektów	100%	0,00 zł	1 obiekt	300.000,00 zł		Realizacja LSR (operacja ind.)
Razem cel szczegółowy 1.1				985.000,00 zł			560.000,00 zł			0,00 zł		1.545.000,00 zł		
Cel szczegółowy 1.2 - Zachowanie dziedzictwa lokalnego.													PROW	
1.2.1	W1.2.1	3 obiekty	50%	130.000,00 zł	3 obiekty	100%	90.000,00 zł	0 obiekty	100%	0,00 zł	6 obiektów	220.000,00 zł	**PROW**	Realizacja LSR (proj.grantowy)
Razem cel szczegółowy 1.2				130.000,00 zł			90.000,00 zł			0,00 zł		220.000,00 zł		
Cel szczegółowy 1.3 -Wspieranie operacji mających pozytywny wpływ na ochronę środowiska i/lub łagodzenie zmian klimatu.													PROW	
1.3.1	W1.3.1	1 sztuka	100%	70.000,00 zł	0 sztuk	100%	0,00 zł	0 sztuk	100%	0,00 zł	1 sztuka	70.000,00 zł	**PROW**	Projekt współpracy
Razem cel szczegółowy 1.3				70.000,00 zł			0,00 zł			0,00 zł		70.000,00 zł		
Razem cel ogólny 1.0				1.185.000,00 zł			650.000,00 zł			0,00 zł		1.835.000,00 zł		
CEL OGÓLNY nr 2.0	**Lata**	**2016-2018**			**2019-2021**			**2022 -2023**			**RAZEM 2016-2023**		**Program**	**Poddziałanie /zakres Programu**
	Nazwa wskaźnika	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Planowane wsparcie w PLN	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Planowane wsparcie w PLN	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Planowane wsparcie w PLN	Razem wartość wskaźników	Razem planowane wsparcie w PLN		
Cel szczegółowy 2.1 - Promocja i upowszechnianie wiedzy o obszarze LGD.													PROW	
2.1.A.1	W2.1.A.1	2 komplety	100%	39.500,00 zł	0 kompletów	100%	0,00 zł	0 kompletów	100%	0,00 zł	2 komplety	39.500,00 zł	**PROW**	Realizacja LSR (proj.grantowy)
		1 komplet	33,33%	3.000,00 zł	1 komplet	66,66%	3.000,00 zł	1 komplet	100%	3.000,00 zł	3 komplety	9.000,00 zł		Aktywizacja
2.1.B.1	W2.1.B.1	3 komplety	100%	110.000,00 zł	0 kompletów	100%	0,00 zł	0 kompletów	100%	0,00 zł	3 komplety	110.000,00 zł		Realizacja LSR (proj.grantowy)
Razem cel szczegółowy 2.1				152.500,00 zł			3.000,00 zł			3.000,00 zł		158.500,00 zł		
Cel szczegółowy 2.2 - Integracja poprzez pobudzenie i angażowanie mieszkańców do oddolnych inicjatyw lokalnych.													PROW	
2.2.A.1	W2.2.A.1	4 sztuki	57%	165.000,00 zł	3 sztuki	100%	110.000,00 zł	0 kompletów	100%	0,00 zł	7 sztuki	275.000,00 zł	**PROW**	Realizacja LSR (proj.grantowy)
		8 sztuki	66,66%	40.000,00 zł	4 sztuki	100%	20.000,00 zł	0 sztuk	100%	0,00 zł	12 sztuk	60.000,00 zł		Aktywizacja

2.2.B.1	W2.2.B.1	4 sztuki	33,33%	115.000,00 zł	8 sztuk	100%	145.500,00 zł	0 sztuk	100%	0,00 zł	12 sztuk	260.500,00 zł	**PROW**	Realizacja LSR (proj.grantowy)
2.2.C.1	W2.2.C.1.1	15 osobodzień	83%	10.000,00 zł	3 osobodni	100%	2.000,00 zł	0 osobodni	100%	0,00 zł	18 osobodni	12.000,00 zł	**PROW**	Aktywizacja
	W2.2.C.1.2	118 osobodni	100%	20.000,00 zł	0 osobodni	100%	0,00 zł	0 osobodni	100%	0,00 zł	118 osobodni	20.000,00 zł		Aktywizacja
	W2.2.C.1.3	200 sztuk	66,66%	W ramach kosztów wynagrodzeń.	100 sztuk	100%	W ramach kosztów wynagrodzeń	0 sztuk	100%	W ramach kosztów wynagrodzeń	300 sztuk	W ramach kosztów wynagrodzeń		Aktywizacja
2.2.D.1	W2.2.D.1	12 sztuk	75%	12.000,00 zł	4 sztuk	100%	4.000,00 zł	0 sztuk	100%	0,00 zł	12 sztuk	16.000,00 zł	**PROW**	Aktywizacja
Razem cel szczegółowy 2.2				362.000,00 zł			281.500,00 zł			0,00 zł		643.500,00 zł		
Cel szczegółowy 2.3 - Edukacja jako element budowania postaw proekologicznych.													PROW	
2.3.A.1	W2.3.A.1	1 sztuka	100%	50.000,00 zł	0 sztuk	100%	0,00 zł	0 sztuk	100%	0,00 zł	1 sztuka	50.000,00 zł	**PROW**	Realizacja LSR (Operacja własna)
2.3.B.1	W2.3.B.1	1 sztuka	100%	30.000,00 zł	0 sztuk	100%	0,00 zł	0 sztuk	100%	0,00 zł	1 sztuka	30.000,00 zł	**PROW**	Projekt współpracy
Razem cel szczegółowy 2.3				80.000,00 zł			0,00 zł			0,00 zł		80.000,00 zł		
Razem cel ogólny 2.0				594.500,00 zł			284.500,00 zł			3.000,00 zł		882.000,00 zł		
CEL OGÓLNY nr 3.0	**Lata**	**2016-2018**			**2019-2021**			**2022 -2023**			**RAZEM 2016-2023**		**Program**	**Poddziałanie /zak res Programu**
	Nazwa wskaźnika	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Planowane wsparcie w PLN	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Planowane wsparcie w PLN	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Planowane wsparcie w PLN	Razem wartość wskaźników	Razem planowane wsparcie w PLN		
Cel szczegółowy 3.1 - Rozwój i podejmowanie działalności gospodarczej.													PROW	
3.1.1	W3.1.1.1	7 sztuk	50%	700.000,00 zł	7 sztuk	100%	700.000,00 zł	0 sztuk	100%	0,00 zł	14 sztuk	1.400,000,00 zł	**PROW**	Realizacja LSR (operacja ind.)
	W3.1.1.2	2 sztuki	50%	600.000,00 zł	2 sztuki	100%	300.000,00 zł	0 sztuk	100%	0,00 zł	4 sztuki	900.000,00 zł		
Razem cel szczegółowy 3.1				1.300,000,00 zł			1.000.000,00 zł			0,00 zł		2.300.000,00 zł		
Cel szczegółowy 3.2 - Wykorzystanie innowacyjnych rozwiązań dla rozwoju przedsiębiorczości obszaru.													PROW	
3.2.1	W3.2.1	1 sztuka	50%	100.000,00 zł	1 sztuka	100%	100.000,00 zł	0 sztuk	100%	0,00 zł	2 sztuki	200.000,00 zł	**PROW**	Realizacja LSR (operacja ind.)
Razem cel szczegółowy 3.2				100.000,00 zł			100.000,00 zł			0,00 zł		200.000,00 zł		
Razem cel ogólny 3.0				1.400,000,00 zł			1.100.000,00 zł			0,00 zł		2.500.000,00 zł		
Razem LSR				3.179.500,00 zł			2.034.500,00 zł			3.000,00 zł		5.217.000,00 zł		
Razem planowane wsparcie na przedsięwzięcia dedykowane tworzeniu i utrzymaniu miejsc pracy w ramach poddziałania Realizacja LSR PROW													% budżetu	

												2.500.000,00 zł	50%	
Funkcjonowanie LGD	**Lata**	**2016-2018**			**2019-2021**			**2022 -2023**			**RAZEM 2016-2023**		**Program**	**Poddziałanie/zakres Programu**
	Nazwa działania	Jednostka miary	% realizacji narastająco	Planowane wsparcie	Jednostka miary	% realizacji narastająco	Planowane	Jednostka miary	% realizacji narastająco	Planowane wsparcie	Razem wartość	Razem planowane		
	Koszty bieżące		39,80%	451.000,00 zł		83,09%	490.500,00		100%	191.500,00 zł		1.133.000,00 zł	PROW	Aktywizacja

Załącznik nr 4 – Budżet LSR.

Tabela nr 22 : Wysokość wsparcia finansowego EFSI w ramach LSR w ramach poszczególnych poddziałań.

Zakres wsparcia	Wsparcie finansowe (PLN)					
	PROW	RPO		PO RYBY	Fundusz wiodący	Razem EFSI
		EFS	EFRR			
Realizacja LSR (art. 35 ust. 1 lit. b rozporządzenia nr 1303/2013)	5.000.000,00 zł	0,00 zł	0,00 zł	0,00 zł		**5.000.000,00 zł**
Współpraca (art. 35 ust. 1 lit. c rozporządzenia nr 1303/2013)	100.000,00 zł			0,00 zł		**100.000,00 zł**
Koszty bieżące (art. 35 ust. 1 lit. d rozporządzenia nr 1303/2013)	1.133.000,00 zł	0,00 zł	0,00 zł	0,00 zł	0,00 zł	**1.133.000,00 zł**
Aktywizacja (art. 35 ust. 1 lit. e rozporządzenia nr 1303/2013)	117.000,00 zł	0,00 zł	0,00 zł	0,00 zł	0,00 zł	**117.000,00 zł**
Razem	**6.350.000.00 zł**	**0,00 zł**	**0,00 zł**	**0,00 zł**	**0,00 zł**	**6.350.000,00 zł**

Źródło danych: Opracowanie własne

Tabela nr 23: Plan finansowy w zakresie poddziałania 19.2 PROW 2014-2020.

	Wkład EFRROW	Budżet państwa	Wkład własny będący wkładem krajowych środków publicznych	RAZEM
Beneficjenci inni niż jednostki sektora finansów publicznych	2.990.610,00 zł	1.709.390,00 zł		**4.700.000,00 zł**
Beneficjenci będący jednostkami sektora finansów publicznych	190.890,00 zł		109.110,00 zł	**300.000,00 zł**
Razem	**3.181.500,00 zł**	**1.709.390,00 zł**	**109.110,00 zł**	**5.000.000,00 zł**

Źródło danych: Opracowanie własne.

Załącznik nr 5 – Plan komunikacji.

Cele ogólne działań informacyjno-promocyjnych.

Celem ogólnym Planu Komunikacji LGD ze społecznością lokalną jest wspieranie realizacji celów LSR poprzez zachęcenie potencjalnych beneficjentów i mieszkańców obszaru LGD do korzystania ze środków wsparcia na rzecz realizacji lokalnej strategii rozwoju kierowanego przez społeczność wskazanego w PROW 2014-2020 oraz upowszechnianie efektów wykorzystania funduszy unijnych kierowanych na obszar LSR.

Cele szczegółowe działań informacyjno-promocyjnych.

Działania informacyjno-promocyjne spójne są ze Strategią komunikacji PROW 2014-2020. Celami szczegółowymi Planu komunikacji są:

1) Informowanie i wsparcie beneficjentów w zakresie pozyskiwania środków w ramach LSR oraz doradztwo w procesie realizacji projektów.
2) Integracja i aktywizacja społeczności lokalnej z uwzględnieniem jej trójsektorowości.
3) Budowanie pozytywnego wizerunku LSR wśród mieszkańców obszaru poprzez informowanie ich o możliwościach dofinansowania oraz o już zrealizowanych w ramach lokalnej strategii projektach i bezpośrednich korzyściach wynikających z ich realizacji, pozyskanie informacji od lokalnej społeczności o skuteczności środków przekazu i działań komunikacyjnych oraz kierunkach realizacji LSR.

Powyższe cele zostaną osiągnięte poprzez intensywne, różnorodne i długofalowe działania informacyjno-promocyjne, których ważnym elementem będą kampanie:

- promocyjno – wizerunkowe, medialne, skierowane do ogółu społeczeństwa oraz dotychczasowych i potencjalnych Beneficjentów,
- informacyjne – adresowane do konkretnych grup potencjalnych Beneficjentów, uprawnionych do korzystania ze środków Unii Europejskiej.

Działania komunikacyjne oraz odpowiadające im środki przekazu uwzględniające różnorodne rozwiązania komunikacyjne.

Dla beneficjentów, potencjalnych beneficjentów oraz pozostałych grup docelowych, zaplanowano następujące działania informacyjno-promocyjne:

1. spotkania informacyjne (m.in.: szkolenia z zakresu pozyskiwania środków zewnętrznych, konferencje, seminaria, warsztaty);
2. publikacja i dystrybucja materiałów informacyjnych i promocyjnych (m.in.: foldery, ulotki, newsletter);

3. udział w targach, wystawach, imprezach masowych i inne spotkania o zasięgu międzynarodowym, krajowym, regionalnym i lokalnym;
4. strona internetowa (prowadzenie strony internetowej LGD zawierającej m.in.: informacje o naborach wniosków, kryteria wyboru, dokumenty programowe, bieżące informacje o prowadzonych działaniach) oraz promocja na portalach społecznościowych;
5. promocja i informacja w środkach masowego przekazu (kampanie telewizyjne/radiowe/prasowe);
6. opracowanie jednolitego systemu wizualizacji indywidualnej LGD poprzez opracowanie logotypu wraz z księgą wizualizacji oraz zakup narzędzi promocji typu: roll up, bannery, namiot, długopisy, smycze, torby reklamowe, teczki, opatrzonych logo LGD oraz UE.

Treść komunikatów dostosowana będzie do prowadzonych działań promocyjnych:

- informacyjne – tj. treści pozbawione emocji, czyli czysto fachowe i informacyjne – narzędzia: biuletyn, ulotki, dokumenty programowe,
- wizerunkowe – reklama na materiałach promocyjnych spójna z Systemem Identyfikacji Wizualnej, promująca styl, elegancję i profesjonalizm,
- perswazyjne – wszelkie reklamy w telewizji lokalnej, radiowe, prasowe, na plakatach, na autobusach, portalach społecznościowych.

Zakładane wskaźniki w oparciu o planowany budżet działań komunikacyjnych (finansowanych w ramach poddziałania „Koszty bieżące i aktywizacja”) oraz planowane efekty działań komunikacyjnych.

Termin	Cel komunikacji	Nazwa działania komunikacyjnego	Adresaci działania komunikacyjnego (grupy docelowe)	Środki przekazu	Wskaźniki	Planowane efekty
2016	1) Poinformowanie potencjalnych wnioskodawców o LSR, jej głównych celach, zasadach przyznawania dofinansowania oraz typach projektów, które będą miały największe szanse wsparcia z budżetu LSR. 2) Poinformowanie potencjalnych wnioskodawców o głównych zasadach interpretacji poszczególnych kryteriów oceny używanych przez organ decyzyjny LGD (zwłaszcza kryteriów jakościowych). 3) Wspieranie beneficjentów LSR w procesie przygotowania	Kampanie: 1) Informacyjna nt. głównych założeń PROW na lata 2014-2020. 2) Zasad oceniania i wyboru operacji przez LGD. 3) Informowanie na temat warunków i sposobów realizacji i rozliczenia projektów.	Wszyscy potencjalni wnioskodawcy, w szczególności przedsiębiorcy, rolnicy oraz organizacje pozarządowe i mieszkańcy obszaru LGD, w tym także przedstawiciele grup de faworyzowanych.	1) Artykuły na stronach internetowych (LGD, gminy) oraz portalach społecznościowych, 2) Spotkania informacyjno-konstultacyjne (badanie ankietowe), 3) Doradztwa indywidualne.	1) 5 ogłoszeń na stronach www i portalach społ. 2) 10.000 wejść na stronę internetową, 3) 4 spotkania informacyjno-konstultacyjne (ok. 20 osób na każde spotkanie).	1) Zwiększenie liczby składanych wniosków o przyznanie pomocy, 2) Zwiększenie wiedzy potencjalnych beneficjentów (wyniki ankiet po spotkaniach). 3) Dotarcie i aktywizacja do grup defaworyzowanych przez bezpośredni kontakt z pracownikami GOPS/MOPS, PUP.

	wniosków o przyznanie pomocy oraz wniosków o płatność.					
2017	W/w pkt. 1), 2), 3). 4) Uzyskanie informacji zwrotnej nt. oceny jakości pomocy świadczonej przez LGD pod kątem konieczności przeprowadzenia ewentualnych korekt w tym zakresie (np. szkolenia z komunikacji interpersonalnej)	W/w pkt. 1), 2), 3). 4) Badanie satysfakcji wnioskodawcó w LGD dot. jakości pomocy świadczonej przez LGD na etapie przygotowywan ia wniosków o przyznanie pomocy i płatność.	Wszyscy potencjalni wnioskodawcy, w szczególności przedsiębiorcy, rolnicy oraz organizacje pozarządowe i mieszkańcy obszaru LGD, w tym także przedstawiciele grup defaworyzowanyc h.	W/w pkt. 1), 2), 3). 4)Ankiety w wersji elektronicznej zamieszczone na stronach www (LGD, gminy).	W/w pkt. 1), 2), 3). 4) 500 ankiet dot. jakości świadczonej pomocy przez LGD.	W/w pkt. 1), 2), 3). 4) Poprawa jakości świadczonej pomocy przez pracowników LGD.
2018	W/w pkt. 1), 2), 3). 5) Poinformowanie ogółu mieszkańców stopniu realizacji LSR.	W/w pkt. 1), 2), 3). 5) Informacja o postępie realizacji LSR.	Wszyscy potencjalni wnioskodawcy, w szczególności przedsiębiorcy, rolnicy oraz organizacje pozarządowe i mieszkańcy obszaru LGD, w tym także przedstawiciele grup defaworyzowanyc h.	W/w pkt. 1), 2), 3). 5) Artykuł na stronie www o postępach realizacji LSR.	W/w pkt. 1), 2), 3). 5) Ilość użytkownik ów, którzy zapoznali się z informacją o postępach realizacji LSR za pośrednictw em strony www.	W/w pkt. 1), 2), 3), 4). 5) Zwiększenie świadomości mieszkańców nt. postępów w realizacji LSR.
2019	W/w pkt. 1), 2), 3), 4).	W/w pkt. 1), 2), 3), 4).	Wszyscy potencjalni wnioskodawcy, w szczególności przedsiębiorcy, rolnicy oraz organizacje pozarządowe i mieszkańcy obszaru LGD, w tym także przedstawiciele grup defaworyzowanyc h.	W/w pkt. 1), 2), 3), 4).	W/w pkt. 1), 2), 3), 4).	W/w pkt. 1), 2), 3), 4).
2020	W/w pkt. 1), 2), 3), 5).	W/w pkt. 1), 2), 3), 5).	Wszyscy potencjalni wnioskodawcy, w szczególności przedsiębiorcy, rolnicy oraz organizacje	W/w pkt. 1), 2), 3), 5).	W/w pkt. 1), 2), 3), 5).	W/w pkt. 1), 2), 3), 5).

			pozarządowe i mieszkańcy obszaru LGD, w tym także przedstawiciele grup defaworyzowanych.			

Analiza efektywności zastosowanych działań komunikacyjnych i środków przekazu
Planowana ewaluacja Planu Komunikacji oraz sprawozdawczość z prowadzonych działań informacyjno-promocyjnych

LGD wdrażając LSR jest zobligowane do regularnego prowadzenia badań ewaluacyjnych i oceny skuteczności prowadzonych działań. W związku z tym będą publikowane na stronie LGD oraz gmin partnerskich informacje w formie zestawień rocznych i końcowych. Ocena realizacji poszczególnych działań będzie dokonywana w oparciu o wskaźniki szczegółowo opisane w Planie Komunikacji. Ocena realizacji Planu opierać będzie się na ocenie poszczególnych działań realizowanych w ramach Planu, dokonywanych na podstawie ankiet oraz wyznaczonych wskaźników oceny skuteczności zawartych w powyższej tabeli.

Opis wniosków/opinii zebranych podczas działań komunikacyjnych, sposobu ich wykorzystania w procesie realizacji LSR.

W planie komunikacji przewidziane są działania mające na celu pozyskanie informacji o funkcjonowaniu LGD i realizacji LSR. Dane będą zbierane w formie informacji zwrotnej nt. oceny jakości pomocy świadczonej przez LGD pod kątem konieczności przeprowadzenia ewentualnych korekt w tym zakresie (np. dodatkowego przeszkolenia osób udzielających pomocy, np. w zakresie komunikacji interpersonalnej).

Dodatkowe informacje zbierane będą podczas działań informacyjnych o zasadach i efektach LSR skierowane do potencjalnych wnioskodawców oraz mieszkańców. Pozyskane w ten sposób informacje zostaną wykorzystane do aktualizacji LSR, procedur oraz ewentualnej zmiany funkcjonowania poszczególnych organów LGD czy biura. W sytuacji zaistnienia problemów z wdrażaniem LSR, a także potencjalnego pojawienia się sytuacji niesatysfakcjonującej akceptacji społecznej wdrożone zostaną następujące środki zaradcze:

Zagrożenie	Środki zaradcze
Duża liczba gmin zaangażowanych w działania informacyjno-promocyjne, co może prowadzić do trudności w komunikacji.	Wprowadzenie jasnych zasad podziału pomiędzy działaniami typowo promocyjnymi, a informacyjnymi.
Brak zaufania do instytucji zajmującej się funduszami i przekonanie o ich niedostępności.	Bezpośrednie kontakty mieszkańców z LGD, szkolenia dla beneficjentów, działania promocyjne.
Wykorzystywanie kwestii funduszy do celów politycznych.	Kontrola LGD i gmin zaangażowanych w LSR.
Brak zrozumienia przekazu przez mieszkańców, beneficjentów i potencjalnych beneficjentów.	Formułowanie komunikatów w sposób spójny i przejrzysty.

Wyniki działań realizowanych w ramach planu komunikacji będą upubliczniane za pomocą internetowych środków przekazu. Raporty i zestawienia będą na bieżąco pojawiały się na stronie internetowej LGD jak również na stronach poszczególnych gmin.

Stowarzyszenie

"Lokalna Grupa Działania - Przymierze Jeziorsko"

Biuro LGD:
ul. T. Kościuszki 9/11
98-290 Warta
tel. 43 829 48 79
e-mail: lgd-przymierzejeziorsko@wp.pl

www.przymierzejeziorsko.pl

/przymierzejeziorsko

Warta, grudzień 2015 roku

Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich:
Europa inwestująca w obszary wiejskie.
LSR opracowana przez Stowarzyszenie „Lokalna Grupa Działania – Przymierze Jeziorsko”
LSR współfinansowana ze środków Unii Europejskiej w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich
na lata 2014-2020, Działanie 19. Wsparcie dla rozwoju lokalnego inicjatywy LEADER – Poddziałanie 19.1 Wsparcie przygotowawcze.
Instytucja Zarządzająca Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020
- Minister Rolnictwa i Rozowju Wsi